

K. R A A V E

IDEOLOOGILISE
TÖÖ
KOGEMUSI
VILJANDI
RAJOOONIS

*

ÕESTIMAA KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE
PROPAGANDA- JA AGITATSIOONIOSAKOND

K. RAAVE

EKP Viljandi Rajoonikomitee sekretär

IDEOLOOGILISE
TÖÖ KOGEMUSI
VILJANDI RAJOOINIS

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1960

SISSEJUHATUSEKS

«Üleminekuks kommunismile on peale arenenud materiaalse tehnilise baasi vaja ka ühiskonna kõigi kodanike kõrget teadlikkuse taset. Mida kõrgem on miljoniliste hulkade teadlikkus, seda edukamalt täidetakse kommunistliku ülesheitustöö plaane. Sellepärast omandavad töötajate, eriti võrsuva põlvkonna kommunistliku kasvatamise küsimused nüüd erakordselt suure tähtsuse,»* rõhutas sm. N. S. Hruštšov oma ettekandes NLKP XXI kongressil.

Pärast NLKP XXI kongressi ja eriti just viimasel ajal, pärast NLKP Keskkomitee otsust «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes», on Viljandi rajoonis pöördunud tõsist tähelepanu töötajate hulgas tehtava ideoloogilise töö tõhustamisele, konkreetsemaks muutmisele ja tänapäevaga sidumisele. Elu ise nõuab seda, sest kommunistlik kasvatustöö on otsustav abinõu rahvahulkade mobiliseerimiseks praktiliste ülesannete lahendamisele, seitsme aasta plaani edukale ja ennetähtaegsele täitmisele.

Ideoloogilist tööd organiseerides lähtume sellest, et kommunistliku moraali kasvatamine oleks tihedalt seotud kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamisega. Kogu meie tegevus ideoloogilisel rindel, eeskätt agitatsioonitöö, loenguline propaganda ja poliitharidustöö, on seda tulemusrikkam, mida orgaanilisem on selle seos eluga, tootmistööga, rahvahulkade praktilise tegevusega. Keskele kohale olemegi seejuures asetanud just inimeste tööalase kasvatamise, teadliku, kommunistliku töösse suhtumise arendamise.

* N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisel XXI kongressil. Tallinn, 1959, lk. 52—53.

Kuidas me seda teeme, missuguseid vorme ja meetodeid kasutame propaganda- ja agitatsioonitöös, töös lastevanematega ja kultuurhariduslike asutuste parteilisel juhtimisel, millised on kordaminekud ja kitsaskohad meie töös — kõigest sellest püüan käesolevas brošüüris jutustada. Kuigi meie rajooni parteiorganisatsioon on saavutanud ideoloogilises töös mõningat edu, oleme samal ajal hästi teadlikud olemasolevatest puudustest ja sellest, et kõik senine on alles suure töö algus. Väga palju on veel vaja teha, palju saavutada. Eriti paistab see silma, kui analüüsida senitehtut NLKP Keskkomitee otsuse «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes» põhjal. Kuid ühtlasi kinnitab nimetatud otsus veel kord, kuivõrd suur tähtsus on partei ideoloogilisel tööl praegu, meie maal kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil, ning annab ideoloogilise töö viimiseks uute ülesannete kõrgusele konkreetse ja selge programmi.

Omandatud kogemusi anname heameelega edasi. Ise oleme alati valmis üle võtma teiste rajoonide eesrindlikke kogemusi. Üksteiselt õppides on hoopis hõlpsam organiseerida nii komplitseeritud ja vastutusrikast tööd, nagu seda on ideoloogiline töö.

AUTOR

AGITATSIOONITÖÖ

ALALISELT TEGUTSEVAD AGITATSIOONIPUNKTID

Asukoht. Ruumid. Viljandi rajoonis on 21 alaliselt tegutsevat agitatsioonipunkti — üks igas külanõukogus, Suure-Jaani ja Mustla linnas, peale selle veel Heimtali sovhoosis, «Koidu» ja «Sõpruse» kolhoosis. Heimtalis, «Koitu» ja «Sõprusesse» organiseeriti eraldi agitatsioonipunktid, sest nimetatud majandid asetsevad külanõukogu keskest ja seal avatud agitatsioonipunktidest kaugel. Kogemused kõnelevad, et normaalseks vahemaaks, mille tagant elanikud veel suhteliselt arvukalt agitatsioonipunktis toimuvatest üritustest osa võtavad, on keskmiselt 3—5 km. Sellepärast oligi vaja avada Raudna ja Koidu külanõukogu territooriumil kaks agitatsioonipunkti.

Alaliselt tegutseva agitatsioonipunkti rajamisel ongi esimeseks ülesandeks õige asukoha valik ja sobivate ruumide leidmine. Holstres on need mõlemad küsimused lahendatud õnnestunult. Agitatsioonipunkti jaoks eraldati kaks avarat ruumi majas, kus asuvad veel küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee, sidejaoskond, raamatukogu ja «Koidula» kolhoosi kontor. Maja ise paikneb külanõukogu territooriumi keskel, teede ristumiskohal. Läheduses on 7-klassiline kool, kauplus ja rida elamuid. Paremalt kohta agitatsioonipunktile ei oska soovida, ta on kõikidele kättesaadav ja otse kutsub sisse astuma.

Paistus on agitatsioonipunkt ühes majas kohaliku nõukogu täitevkomitee ja raamatukoguga, samuti Kõpus. Agitatsioonipunkti jaoks nii Paistus kui ka Kõpus on eraldatud omaette ruum. Suure-Jaani ja Mustla linnas anti agitatsioonipunktile avarad ruumid kohalikes kultuurimajades, «Sõpruse» ja «Koidu» kolhoosis kontoriruumide kõrval.

«Sangari» kolhoosis on päris head klubiruumid Völlil.

Kuid agitatsioonipunkti nendesse ruumidesse paigutada ei oleks õige, sest Võlli asub käidavatest teedest ja kohtadest liiga kõrval. Hoopis parema asukoha leidsime agitatsioonipunktile Arjandi Küla Tööraha Saadikute Nõukogu täitevkomitee majas.

Täaksis on agitatsioonipunkti asukoht õigesti valitud, ent vale on see, et ta suruti imepisikesse ruumi. Õigem on agitatsioonipunkt kultuurimajast üle tuua täitevkomitee ruumidesse. Nii me ka teemegi.

Voorus, Kärstnas, Olustveres ja mujal on agitatsioonipunkti asukoht igati sobiv. Samuti on enam-vähem rahuldavalt lahendatud ruumide küsimus.

Sisustus. Kujundus. Hea mulje jätavad agitatsioonipunktid Arjandis, Paistus, Voorus, Holstres ja Kõpus. Need on sisustatud lihtsalt, kuid korralikult ja kõige hädavajalikuks. Kõik, mis siin leidub, on valitud hoolikalt ja oskustult. Ülepakkumist ei ole mööbli kokkukuhjamise ega ülikirevate diagrammide-tabelite näol.

Siseneme Holstre alaliselt tegutsevasse agitatsioonipunkti. Esimeses, suuremas ruumis silmame kolme päevakohast loosungit, mis kutsuvad kolhoositalurahvast ennetähtaegselt täitma seitseaastaku ülesandeid ja NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsuseid ning sepistama uusi töövõite rahu kaitseks. Siin on veel autahvel ja seinaleht. Viimane ilmub regulaarselt kord kuus. Terve seina võtavad enda alla värvilised diagrammid, mis iseloomustavad külanõukogu territooriumil olevate ühismajandite arenguperspektiive seitsme aasta jooksul ning konkreetseid ülesandeid jooksvaks aastaks. Siinsamas on kokkuvõtted majanditevahelisest sotsialistlikust võistlusest seitseaastaku esimesel aastal ja teise aasta esimestel kuudel.

Astume lähemale. Tutvume mõne diagrammiga. Sealihatoodang kasvab Holstre külanõukogu kolhoosides 1965. aastaks 4—6-kordseks (võrreldes 1958. aastaga). Piimatoodang, mis 1958. aastal kõikus 130—180 tsentneri vahel 100 ha põllumajandusliku maa kohta, tõuseb seitseaastaku lõpuks kõigis majandis vähemalt 500 tsentnerini.

Siinsete agitatsioonipunktide külastajaile ei ole need näitajad ainult arvud, vaid põhjalikult kaalutud ja igati põhjendatud plaan. Iga agitaator, iga kolhoosi liige on ise öelnud oma sõna diagrammides peegelduvate arvude kavandamisel ja seepärast on nad veendunud nende realsuses.

Esimeses ruumis leiame veel tahvli, kuhu on välja pandud agitatsioonipunkti tööplaani ja agitaatorite tööpiirkonnad. Mööblit on ruumis vähevõitu — pikk laud (selles lina, vaas lillede või roheliste okstega, ajakirjad ja ajalehed), mõned toolid ja pingid.

Teine ruum on mööbli poolest rikkam ja mugavam. Kohe köidab aga kõikide küllastajate tähelepanu keskele kohale paigutatud suur stend — Nõukogudemaa seitseaastakul. Pildid, tabelid ja diagrammid jutustavad meie võimsast edasiminekust. Eri vitriini on paigutatud kirjandus üldpealkirja all «Abiks agitaatorile».

Holstre agitatsioonipunkti uhkuseks on koduloonurk. Selles on mõndagi vaatamisväärsust, alates J. Adamsoni, J. Kunderi ja M. Veske — omaaegsete kuulsate holstrelaste — päevilt. See pole sugugi haruldane juhus, kui agitatsioonipunkti siseneb mõni kohalik elanik, käes komps, ja lausub: «Tõin ka midagi meie muuseumile!» (Holstre rahvas kutsus koduloonurka oma muuseumiks.) Revolutsioonilise liikumise silmapaistva tegelase Jaan Tompi ema kinkis näiteks kootud kaunimustrilise saaniteki jne.

Paistu agitatsioonipunkti ühte nurka on paigutatud diivan, selle lähedale laud värske ajakirjanduse ja mitmesuguste mängudega. Ma olen Paistu agitatsioonipunktis käinud kümneid kordi ja pole veel millalgi leidnud seda nurka tühjuna. Tõepoolest, siin on hubane istuda, vestelda, lugeda, malet või kabet mängida.

Paistu agitatsioonipunkti töö tugevamaks küljeks on operatiivsus. Niipea kui näiteks omal ajal ilmusid ajakirjanduses teesid sm. N. S. Hruštšovi ettekandeks NLKP XXI kongressil, valmistati agitatsioonipunkti juhataja E. Vari loosungi, mis kutsus elanikke üles tähistama partei kongressi töö algust uute töövõitudega. Vaevalt oli kongress lõpetanud oma töö, kui sm. Vari kinnitas punkti seinale juba uue loosungi: «Viime edukalt ellu NLKP XXI kongressi otsused!» Seejärel valmistati rida diagramme, mis tutvustavad NSV Liidu rahvamajanduse arenemist käesoleval seitseaastakul. Teised diagrammid käsitlevad samu küsimusi külanõukogu piirkonnas.

Eluga peetakse siin sammu alati. Kui meie maa juubeldas järjekordsete edusammude puhul kosmose vallutamisel, ilmus Paistus vastavasisuline plakat. Sm. N. S. Hruštšovi visiidi kohta Ameerika Ühendriikidesse aga valmistati ülevaatlik album. On vahest liigne lisada, et seda

albumit lehitsesid-lugesid küll kõik külastajad. See käis sõna otseses mõttes käest kätte. Albumid koostati ka NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsuste ja NSV Liidu Ülemnõukogu IV istungjärgu materjalide tutvustamiseks.

Samas agitatsioonipunktis on praktiliselt kujundatud tahvlid sotsialistlike kohustuste täitmise kohta ümbruskonna kolhoosides. Millalgi ei puudu siin laud kirjandusega agitaatoreile.

Paistu agitatsioonipunkt on palju teinud kodukultuuri arenguks. Sageli leiad siit tabeleid, pilte ja plaane, kuidas muuta meie kodud kaunimaks, kuidas rajada viljapuu- ja iluaeda, kuidas sisustada eluruume jne.

Kõpu agitatsioonipunktis propageeritakse eeskätt ühismajandite eesrindlasi ja nende saavutusi vastaval kunstiliselt hästi kujundatud stendil.

«Koidu» kolhoosi agitatsioonipunktis on kesksel kohal kolm stendi: «NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsused iga elanikuni», «Mille eest võitleb meie rajoon 1960. aastal?» ja «Mille eest võitleb meie kolhoos 1960. aastal?». Viimastelt loeme, et rajooni põllumajandustöötajad kohustusid seitseaastaku teisel aastal suurendama liha tootmist 38,6% võrra, sealhulgas kolhoositalurahvas 47,8% võrra (võrreldes seitseaastaku esimese aastaga), ja täitma seitseaastaku ülesanded piima ja liha tootmise osas ennetähtaegselt viie aastaga. «Koidu» kolhoosi kollektiiv võitleb käesoleval aastal selle eest, et toota 100 ha kõlvikute kohta 89 ts liha (100 ha põllumaa kohta 105 ts sealiha) ja 499 ts piima.

Stendid «Mille eest võitleb meie kolhoos 1960. aastal?» on üles pandud kõikides kolhoosides (kontoriruumides, klubides, brigaadikeskustes). Nende valmistamise initsiaatorid-organisatorid on partei-algorganisatsioonid.

Missuguste vahenditega oleme agitatsioonipunktid sisustanud? Eraldi summasid pole selleks keegi planeerinud. Punktide sisustamiseks vajalik mööbel, kardinad, vaibad, vaasid on muretsetud kolhooside, sovhooside, koolide ja kultuurhariduslike asutuste abiga, samuti näitlike vahendite valmistamisel vajalikud materjalid. Raskusi sellega muidugi omajagu oli. Aga kui külanõukogude esimehed, partei-algorganisatsioonide sekretärid ja partei rajoonikomitee instruktorid tegid agitatsioonipunktide sisustamise-kujundamise oma südameasjaks, siis hakkasid

asjad arenema. Arjandi külanõukogu agitatsioonipunkt oli varem sisustuse poolest vaeslapse osas, ent partei rajoonikomitee instruktori sm. Taburi initsiatiivil muretseti peagi vajalik mööbel ja raadiovastuvõtja. Selle kinkis agitatsioonipunktile «Sakala» kolhoos.

Ka praegu on meil mõnes agitatsioonipunktis (Kalmel, Valmas) sisustus veel kasin ja kujundus jätab soovida. Nende punktide kordaseadmine on päevakorral.

Agitatsioonipunkti töö planeerimine. Kõik alatised agitatsioonipunktid töötavad kindlate plaanide alusel. Plaanid koostatakse agitatsioonipunkti nõukogu poolt partei rajoonikomitee instruktori osavõtul. Viimase osavõttu peame tarvilikuks seetõttu, et ta on hästi kursis inimeste vajaduste ja soovidega ning teab ja tunneb võimalusi agitatsioonipunkti abistamiseks (rajoonikeskusest saadetakse lektorid, agitatsioonibrigaadid, filmid jne.). Endastmõistetavalt ei jää tööplaanide koostamisest (samuti plaanidesse võetud ülesannete täitmise organiseerimisest) eemale partei-algorganisatsioonid.

Agitatsioonipunkti tööplaan koostatakse kvartaliks. Varem töötati meil kuuplaanide põhjal, ent elu tõestas peagi töö planeerimise vajadust pikema aja peale. Miks? Plaani koostamine pikema aja peale annab võimaluse iga ürituse põhjalikumaks ettevalmistamiseks.

Harilikult koosnevad agitatsioonipunktide tööplaanid kolmest osast: 1. töö agitaatoritega, 2. agitaatorite töö, 3. massilised poliitilised ja kultuurilised üritused. Esimeses osas planeeritakse agitaatorite seminarid, instrueerimised ja agitaatorite päevad. Teises osas nähakse ette, missugustel teemadel ja mis ajavahemikul agitaatorid külastavad kolhoosnikuid nende kodudes (ja töökohtadel) nendega vestlemise eesmärgil. Kolmandas osas on ette nähtud loengud, loengud-kontserdid, temaatilised õhtud, küsimuste-vastuste õhtud, agitatsioonibrigaadide esinemised, mitmesugused riiklike tähtpäevade tähistamised, näituste organiseerimised jm.

Holstre alaliselt tegutsevas agitatsioonipunktis koostatakse tööplaanid samuti kvartalite lõikes, kuid selle erinevusega, et siin on kolme osa asemel kuus osa. Ja nimelt: 1. töö agitaatoritega, 2. agitaatorite töö, 3. näitliku agitatsiooni uuendamine, 4. loenguline töö, 5. muud üritused, 6. agitatsioonipunkti nõukogu koosolekud. Tutvume põgu-

salt selle agitatsioonipunkti tööga 1959. aasta IV kvartalis ja 1960. aasta I kvartalis.

Vastavalt tööplaani esimesele osale — «Töö agitaatoritega» — toimus möödunud aasta viimases kvartalis kolm agitaatorite nõupidamist. Esimesel nõupidamisel arutati, kuidas korraldada selgitustööd seoses sm. N. S. Hruštšovi visiidiga Ameerika Ühendriikidesse ning NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu ühise määruse «Kultuurikaupade, elutarbeliste esemete ja majatarvete tootmise suurendamisest, sortimendi laiendamisest ja kvaliteedi parandamisest» kohta. Selles määruses kavandatud abinõud huvitavad ja erutavad meist igaüht ning on ühtlasi järjekordseks tõendiks kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse igakülgsest hoolitsusest rahva elutaseme tõstmise eest. Nende tundmine innustab inimesi omalt poolt mitte säästma jõudu riiklike ülesannete ennetähtaegseks täitmiseks ja ületamiseks.

Teine kord instrueeriti agitaatoreid ülesannetest, mis tuleb neil täita Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 42. aastapäeva eel ja pärast NSV Liidu Ülemnõukogu kolmandat istungjärku. Detsembri esimestel päevadel peetud nõupidamisel anti juhendeid selgitustööks seoses NLKP Keskkomitee pleenumiga.

Käesoleva aasta esimeses kvartalis kogunesid agitaatorid nõupidamistele kahel korral. Päevakorras olid küsimused: «Massilise poliitilise töö uutest ülesannetest NLKP Keskkomitee otsuse «Parteipropaganda ülesannetest kaasaja tingimustes» elluviimisel», «Desarmeerimine on rahu kindlustamise ja rahvaste sõpruse tagatis» ja «Üleminekust otsesele rahalisele töötasule kolhoosides». Praktilisi näpunäiteid anti selgitustööks Nõukogude armee aastapäeva, Rahvusvahelise naistepäeva ja V. I. Lenini 90. sünni-aastapäeva eel.

Kõik need agitaatorite nõupidamised korraldati mitte agitatsioonipunktis, vaid agitaatorite kollektiivides, kolhoosides. Novembris ja jaanuaris aga koondati ühel korral kõik agitaatorid ka agitatsioonipunkti. Toimusid agitaatorite päevad.

Agitaatorite päevad on Holstres kujunenud juba traditsioonilisteks. Neid korraldatakse kord kvartalis. Sellel päeval on kõik külanõukogu agitaatorid koos, õpivad ja vahetavad kogemusi. Novembrikuu agitaatorite päeval kuulavad agitaatorid ettekandeid sm. N. S. Hruštšovi rahuvisi-

dist Ameerika Ühendriikidesse ja NSV Liidu rahvusvahelisest olukorrast (NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgu materjalide põhjal) ning loengut teemal «Sotsialismilt kommunismile ülemineku seaduspärasused». Pärast arutati veel, kuidas aidata kindlustada seitseaastaku esimese aasta sotsialistlike kohustuste täitmist liha ja piima tootmisel. Lõpuks vahetati töökogemusi.

5. jaanuaril toimunud agitaatorite päeval kuulati EKP Viljandi Rajoonikomitee sekretäri K. Raave ettekannet «Viime NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsused iga elanikuni, saavutame põllumajanduslikus tootmises uue järsu tõusu juba tänavu — seitseaastaku teisel aastal» ja külanõukogu lektorite grupi juhataja H. Laaguse loengut «Nõukogude patriotismist». Ettekanne arutati läbi, samuti võeti sõna loengu kohta (märgiti positiivseid külgi ja mõningaid puudujääke) ning vahetati kogemusi.

Holstre agitatsioonipunkti IV kvartali tööplaani teises osas nähti ette agitaatorite vestlused kolhoosnikute kodudes järgmiselt:

Vestluse teema	Läbiviimise aeg
Sm. N. S. Hruštšovi visiidi tulemustest Ameerika Ühendriikidesse	oktoober
Kultuurikaupade, elutarbeliste esemete ja majatarvete tootmise suurendamisest, sortimendi laiendamisest ja kvaliteedi parandamisest	oktoober
NSV Liidu Ülemnõukogu kolmas istungjärk. Uus riigieelarve — rahueelarve	oktoober— november
Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 42. aastapäev	1.—7. novembrini
Nõukogude Liidu Konstitutsioon — maailma kõige demokraatlikum põhiseadus	november— detsember
NLKP Keskkomitee detsembripleenum ja põllumajanduse edasiarendamise ülesanded	detsember

1960. aasta I kvartalis peeti vestlusi järgmistel teemadel:

Vestluse teema	Läbiviimise aeg
NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsused ja põllumajandussaaduste tootmise suurendamise teed	jaanuar
Missuguseid reserve on meie ühismajandites loomakasvatussaaduste tootmise järsuks suurendamiseks	jaanuar
Võtame endile kõrgendatud sotsialistlikud kohustused	jaanuar
Desarmeerimine — tee kindlale rahule	jaanuar veebruar
Rahalisele töötasule üleminekust	veebruar
Nõukogude armee — meie kodumaa piiride ustav kaitsja	veebruar
Naine Nõukogudemaal ja kapitalistlikus maailmas	märts
Kuidas meist igäüks täidab võetud kohustusi	märts
Olla valmis kevadkülviks	märts

Kolmandas osas annab tööplaan ülesandeid seinaja valguslehtede toimetustele.

Loenguline töö Holstres on aktiivne. Igas kuus on planeeritud läbi viia kuni kümme loengut. Tegelikult peetakse neid rohkemgi.

Tööplaani alajaotusest «Muud üritused» 1959. a. IV kvartali kohta loeme: Hiina Rahvavabariigi 10. aastapäeva tähistamine (8. oktoobril), külanõukogu kodukultuuripäev (18. oktoobril), küsimuste ja vastuste õhtu (25. oktoobril), ÜLKNÜ 41. aastapäev (31. oktoobril), Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 42. aastapäeva tähistamine (6. novembril), temaatiline õhtu (21. novembril), NSV Liidu konstitutsiooni päeva tähistamine (5. detsembril), nääripidustused (30.—31. detsembril).

Käesoleva aasta esimeste kuude jooksul planeeriti ja viidi läbi nn. muid üritusi järgmiselt: külanõukogu loomakasvatajate päev, ateistlik näitus, küsimuste ja vastuste õhtu, Tšehhovi õhtu ja kolm peoõhtut. Pidulike aktustega tähistati Nõukogude armee aastapäeva ja Rahvusvahelist naistepäeva.

Plaanide viimane osa näitab, et agitatsioonipunkti nõukogu peab kvartali jooksul kaks koosolekut. 1959. aasta IV kvartalis kuulati esimesel koosolekul «Sädeme» ja «Ühisjõu» kolhoosi agitaatorite kollektiivide juhatajate J. Lohu ja E. Järve aruandeid, teisel koosolekul detsembrikuu lõpul tehti kokkuvõtteid IV kvartali tööst ja kinnitati tööplaan 1960. aasta I kvartaliks. 1960. aasta I kvartalis arutati nõukogu koosolekul «Õitsengu» ja «Koidula» kolhoosi agitaatorite tööd.

Endastmõistetavalt on plaanis näidatud nõupidamiste, loengute ja teiste ürituste kohad, ajad ja seltsimehed, kes vastutavad ühe või teise ülesande täitmise eest.

Tööplaanid on saadetud kõikidele majanditele, partei- ja komsomoliorganisatsioonidele, agitaatorite kollektiividele, koolile ja kultuurimajale. Võib liialdamata öelda, et see on kogu massilise poliitilise ja kultuurilise töö koondplaan Holstre külanõukogus. Plaan, mis näitab kätte suunad lektoritele, kultuurimajale ja teistele. Plaan, mille täitmist kindlustatakse ühiste jõududega. Ühendatud jõudude eesotsas seisavad kommunistid, seisavad kohalikud partei-algorganisatsioonid.

Sellised koondplaanid likvideerisid killustatuse ürituste planeerimisel ja elluviimisel. Nüüd ei nokitse meil rahva- ja kultuurimajad omaette, üht peetud loengut ei rutata enam mitmele poole arvele kirjutama jne. Massilise poliitilise ja kultuurilise töö keskkohaks on saanud alaliselt tegutsev agitatsioonipunkt. Pole põhjust karta, nagu võiks kujunenud olukord pidurdada ütleme näiteks kultuurhariduslike asutuste tegevust. Vastupidi, jõudude ühendamise tuleb ainult kasuks. Agitatsioonipunkti, kultuuri- ja rahvamajade, kolhoosiklubide ja raamatukogude ning lektorite gruppide eesmärk on ju lõpuks ühine — töötajate kommunistlik kasvatamine!

Agitatsioonipunkti töö juhtimine. Külanõukogude agitatsioonipunktide tööd juhivad agitatsioonipunktide nõukogud eesotsas nõukogu esimehega, kelleks on punkti juhataja. Agitatsioonipunktide juhatajatest on meil 19 NLKP liiget ja kaks ÜLKNÜ liiget. Kuus agitatsioonipunkti juhatajat on ühtlasi partei-algorganisatsioonide sekretärid.

Agitatsioonipunktide nõukogudesse kuulub 7—9 liiget. Holstre külanõukogu alaliselt tegutseva agitatsioonipunkti nõukogu on üheksaliikmeline. Sinna kuuluvad: nõukogu esimees, agitatsioonipunkti juhataja A. Liinsoo,

kes on «Koidula» kolhoosi partei-algorganisatsioonide sekretär; külanõukogu territooriumil asuvate kolhooside ja T. D. Lössenko nimelise Puukooli agitaatorite kollektiivide juhatajad (kellest kolm on ühtlasi partei-algorganisatsioonide sekretärid); külanõukogu lektorite grupi juhataja, «Sädeme» kolhoosi partei-algorganisatsioonide sekretär H. Laagus, külanõukogu täitevkomitee esimees H. Renit, raamatukogu juhataja A. Nõmmik ja kohaliku 7-klasilise kooli direktor M. Alla. Igal nõukogu liikmel on kindlad ülesanded. Sm. Laagus juhib loengulist tööd, sm. Alla organiseerib kultuurilisi üritusi ja sm. Nõmmik korraldab näitlikku agitatsiooni. Sm. Liinsoo ja agitaatorite kollektiivide juhatajate kohustused on määratletud juba nende ametinimetustega. Nõukogu koostab ja kinnitab agitatsioonipunkti tööplaani ning organiseerib selle plaani täitmist.

Mõnel pool (Paistus, Raudnas) on agitatsioonipunkti nõukogu koosseis järgmine: nõukogu esimees — agitatsioonipunkti juhataja; tema asetäitja loengulise töö alal, külanõukogu lektorite grupi juhataja; tema asetäitja massilise kultuurilise töö alal, kohaliku kultuurimaja direktor; kolhooside-sovhooside agitaatorite kollektiivide juhatajad, kes juhivad massilist poliitilist tööd kohapeal. Igal pool moodustavad agitatsioonipunktide nõukogu tuumiku kohalike partei-algorganisatsioonide sekretärid. Sellega on kohe lahendatud mitu küsimust: a) kindlustatud nõukogu juhtimine vajalikul tasemel; b) tagatud tihe side nõukogu ja partei-algorganisatsioonide vahel. Partei-algorganisatsioonide aktiivne osavõtt alaliselt tegutsevate agitatsioonipunktide töö korraldamisest on eriti vajalik kõikide läbiviidavate ürituste organisatsioonilise külje ja vajalikul ideelis-teoreetilisel tasemel oleva sisu kindlustamiseks.

Agitatsioonipunkti üritusi viiakse läbi mitmel pool — agitatsioonipunktis, kultuurimajas, raamatukogus, koolis, brigaadides, farmides ja mujal. Agitatsioonipunkti töö tase on suurel määral punkti nõukogu koosseisust, eriti aga juhatajast. Kui agitatsioonipunkti tööd organiseerivad teadlikud, kogunud ja kohusetruud inimesed, nagu A. Liinsoo Holstres, E. Vari Paistus, I. Ama Kõpus jt., siis on edu tagatud.

Praktilises töös on 7—9-liikmelised nõukogud osutunud väikesearvulisteks (eriti just 7-liikmelised). Agitatsiooni-

punkti nõukogusse oleks vaja kaasa tõmmata tööeesrindlasi, paremaid agitaatoreid, nende asutuste ja ettevõtete esindajaid, kes on valimiste perioodil osa võtnud nimetatud agitatsioonipunkti töö korraldamisest. Aga kas koduperenaiste või pensionäride esindaja osavõtt nõukogu tööst ei aitaks seda muuta mitmekülgsemaks? Kahtlemata aitaks.

Sellest lähtudes soovitab EKP Viljandi Rajoonikomitee nõukogude koosseise täiendada ja muuta need 11—13-liikmeliseks.

Kõige kauemat aega on meil nõukogu töötanud Holstre agitatsioonipunkti juures. Selle ja mõne teise agitatsioonipunkti nõukogu töökogemused tõendavad, et nõukogude loomine on ennast õigustanud. Nõukogu lahendab kollektiivselt kõik selgitustöö organiseerimisega seotud küsimused, jaotab ülesanded oma liikmete ja agitatsioonipunkti tööst osavõtivate kollektiivide vahel. Mis aga peamine — mitu pead on ikka mitu pead, nagu rahvatarkus ütleb. Inimeste ring, kes loovalt suhtuvad töösse ja kannavad selle eest täit vastutust, on laienenud.

AGITAATORITE KOLLEKTIIVID

Agitaatorite kollektiive töötab Viljandi rajoonis 68, neist 57 kolhoosides ja sovhoosides. Kokku kuulub agitaatorite perre rohkem kui 1200 inimest.

Agitaatorite valik. Võrreldes kohalike nõukogude valimiste eelse perioodiga (1959. a. algus), on meil agitaatorite pere isegi mõnevõrra vähenenud. See on seletatav sellega, et parteiorganisatsioonid vaatasid 1959. aasta II ja III kvartali jooksul agitaatorite koosseisud uuesti läbi (selleks kohustas neid EKP Viljandi Rajoonikomitee pleenumi otsus 1959. a. aprillikuust). Agitaatorite kollektiividesse jäeti ja võeti poliitiliselt teadlikud ning üldhariduslikult vastava ettevalmistusega teotahtelised inimesed. Küsimused otsustati seejuures alati kvaliteedi, mitte kvantiteedi kasuks.

Esimeste agitaatoritena võeti kollektiividesse juhtivad töötajad. «Koidu» kolhoosis töötab 35 agitaatorit. Nende hulka kuuluvad kõik kommunistid eesotsas partei-algorganisatsiooni büroo sekretäri A. Sinimäega ja kõik juhatuse liikmed eesotsas esimehe, Eesti NSV Ülemnõukogu saa-

diku A. Rohtlaga. Paljudel agitaatoritel on siin kõrgem, lõpetamata kõrgem või põllumajanduslik keskharidus. «Sädeme», «Õitsengu», «Võidu», «Ühisjõu», «Bolševiku», «Sõpruse», «Uue Tee» jt. ühismajandite esimehed ja juhatuse liikmed kuuluvad samuti agitaatorite perre. Sama võib öelda Viljandi Tuletikuvabriku direktori ja peainserneri, rajooni tarbijate kooperatiivi esimehe ja paljude teiste juhtivate töötajate kohta. Juhtivate töötajate vahetatud osavõttu agitaatorite kollektiivide tööst, nende sagedast esinemist rahva ees peame otsustavaks teguriks poliitilise selgitustöö ulatuse ja mõjujõu suurendamisel.

Teiseks põhimõtteks agitaatorite valikul on töötava intelligentsi esindajate aktiivne kaasatõmbamine. Arstid ja õpetajad, agronoomid ja zootehnikud — neid püüame üha suuremal hulgal kasutada selgitustöö tegijatena. Paistu kolhoosi agitaatorite kollektiivi põhituumiku moodustavad Õisu 7-klassilise kooli õpetajad eesotsas kooli direktori kommunist J. Allasega. «Koidula» kolhoosi agitaatorite kollektiivi kuulus 1958. aastal 20 inimest, nüüd on seal 13 liiget. Kuid nende 13 agitaatori töö on tulemusrikkam kui omaaegse suurema pere töö. Praegune koosseis on ühtlasem, teadlikum, energilisem. Kollektiivi juhib kommunist O. Seil. Kollektiivi kuuluvad ühismajandi esimees K. Mäeorg, I, II ja IV kompleksbrigaadide brigadirid A. Mägi, A. Parik ja I. Gavrilova, Holstre 7-klassilise kooli õpetajad V. Harkmaa, L. Tuula ja Õ. Muni, kultuurimaja kunstiline juht A. Nõmmik, kolhoosi zootehnik T. Ebber, raamatupidaja L. Hansson, kohaliku kaupluse juhataja A. Tamm ja eesrindlik põllutöeline A. Org. Viimase kohta tahaksin lisada, et tal puudub küll suurem üldhariduslik ja poliitiline ettevalmistus, kuid selle teevad tasa rikkalikud elukogemused ja isiklik autoriteet, mis on kätte võidetud ennastsalgava tööga.

On selge, et tõelist agitaatorite kollektiivi ei looda ühekorraga. Teda ei saa kujundada ainult selle koosseisu kinditamiseks. Agitaatoreid tuleb valida ükshaaval, tähelepanelikult inimesi jälgides ja kontrollides. Peab märkima, et nii mõnigi kord ei etenda näiteks üldhariduslik ettevalmistus määravat osa. Peaasi on, et agitaatorite perre võetakse neid, kes seda tööd armastavad, kellel on selleks võimeid ja kes suudavad kuulajate nõudeid rahuldada. «Kindla Tee», «Koidu», «Koidula», «Võidu», Kalinini-nime-

lise jt. ühismajandite agitaatorite kollektiivid on komplekteeritud eespoolöeldut silmas pidades.

Agitaatorite paigutus. Mõni aasta tagasi pöörasime massilise poliitilise töö läbiviimisel peamist tähelepanu grupi-vestlustele ja ettekannetele kolhoosnike ja tööliste hulgas. Ainult niisugune vorm ei õigustanud ennast, sest koosolekutele tulid tavaliselt inimesed, kes töötasid hästi ja olid poliitiliselt rohkem arenenud. Mahajäänuid ja poliitiliselt vähemarenenud töötajaid ning koduseid selgitustöö seega ei hõlmanud. Seepärast otsustasimegi agitatsioonitöö ümber korraldada nii, et see toimuks peamiselt kodudes. Maal kinnistati igale agitaatorile 6—7 majapidamist, linnas 10—12 peret, kus nad viivad läbi selgitustööd.

Agitatsioonitöö ümberkorraldamine ja selgitustöö raskuspunkti kandmine töötajate kodudesse oli õige samm. Kuid mõnel pool mindi ühest äärmusest teise: enne olid vestlused ainult töökohtades, nüüd praktiseeriti vestlusi ainult kodudes. Ka see pole normaalne, kui kodude külastamise kõrval unustame töökohad. Peamiseks selgitustöö tegemise kohaks võivad ju jääda kodud, kuid nende kõrval on vaja paralleelselt ja oskuslikult kasutada kõiki teisi võimalusi. Poliitilise selgitustöö peamise meetodi — individuaalse vestluse kõrval ei või alahinnata teist tähtsat meetodit — grupi-vestlust. Praegu on õigesti esikohale asetatud agitatsiooni peamine ja tähtsaim meetod, kuid selle kõrval ei hülga ega unusta me kasutamast teisigi meetodeid.

«Bolševiku» kolhoosi partei-algorganisatsioon püstitas selgitustöö tegijate ette ülesande: ole agitaator alati ja kõikjal! Kuidas sellest aru saada?

Asi oli siin nii, et mõned agitaatorite kollektiivi liikmed tundsid endid agitaatoritena ainult siis, kui läksid kord nädalas ringkäigule kolhoosiperedesse. Muul ajal nad unustasid, et kannavad agitaatori austavat nimetust.

Kolhoosi partei-algorganisatsiooni koosolekul räägiti õigesti, et sellised agitaatorid ei saavuta oma töös edu. Agitaatori kohustustest ei tohi aru saada nii, et päeval oled näiteks brigadir, õhtul aga muutud agitaatoriks. Selgitustööd tuleb teha kõikjal: koos teistega tööle minnes või sealt tulles, põllul, vabal ajal, kodus, kontorihoones, rahvamajas.

Paistu külanõukogus oli agitatsioonitöös tõsiseid lünki, kuna agitaatorid olid õppinud inimesi vähe tundma ja ei

suutnud neile läheneda nagu kord ja kohus. Paistu ja «Tuleviku» kolhoosi partei-algorganisatsioon arutasid ühiselt selle puuduse kõrvaldamist. Ja lahendus leiti: agitaatorite tööpiirkonnad viidi ühte külanõukogu valimisringkondadega ja agitaatorite koosseisu võeti täiendavalt juurde saadikuid. Omapärane, kuid antud juhul õige lahendus! Ühest küljest tunneb rahvasaadik hästi oma valijaid; teisest küljest, kui sa juba oled saadik, s. o. rahva poolt valitu, ole siis ka rahva kasvataja, rahva hulgas selgitustöö tegija. Kui nüüd saadikud kogunevad istungjär-gule, ei tõtta neist keegi kohe pärast päevakorras olevate küsimuste läbiarutamist koju, vaid vaatavad veel, kuidas nad on agitaatoritena tegutsenud. Ja nad saavad ka juhendeid edaspidiseks, vahetavad selgitustöös omandatud kogemusi jne.

«Koidu» kolhoosi agitaatorite kollektiivi eduka töö tagatis selles seisabki, et siin on agitaatorite töö hästi korraldatud nii töökohtades kui ka kolhoosnikute kodudes. Organiseeritakse mitmesuguseid vestlusi ja loenguid. Töötab oma klubi viie isetegevusringiga. 65 kolhoosnikut õpivad kultuurikoolis. Kaks korda nädalas toimuvad majandis kinoetendused.

Järjekindla töötajate kommunistliku kasvatustöö tulemusena on viimastel aastatel tunduvalt kasvanud «Koidu» kolhoosi partei-algorganisatsioon. Siin on arvel juba 20 kommunisti. Ühismajandi 8. põllundusbrigaad võitleb kommunistliku töö kollektiivi austava nimetuse saamise eest; Kaarli lauda lüpsjate-karjatalitajate brigaadile on see nimetus juba antud.

«Edasi» kolhoosis on partei-algorganisatsioon paigutanud agitaatorid brigaadidesse. Ühismajandi agitaatorite kollektiivi kuulub üle 20 liikme. Peale kommunistide on agitaatoritena kaasa tõmmatud Pärsti 7-klassilise kooli õpetajad, ühismajandi juhatuse liikmed, brigadirid, põllumajanduse spetsialistid ja kolhoositöö eesrindlasi. Rahva hulgas on tunnustuse võitnud kooli direktor kommunist P. Toom, õpetaja, kommunistlik noor E. Puidak, brigadir kommunist A. Laks, postiljon kommunist J. Leiman jt. Kollektiivi liikmed on jaotatud nelja gruppi, vastavalt brigaadide arvule. Iga grupi eesotsas seisab partei-algorganisatsiooni liige, tema abiliseks grupi juhtimisel on üks õpetajatest. Agitaatorite instrueerimine ja selgitustöö organiseerimine toimub gruppides; agitaatorite seminarid ja töö-

kogemuste vahetamine viiakse läbi kollektiivis. Igal agitaatoril on kindel tööpiirkond, kuhu siin kuulub 6—8 majapidamist, olenedes nendevahelisest kaugusest, juurdepääsuteedest, perede suurusest ja agitaatori võimetest.

«Terase» kolhoosi parim agitaator P. Kougja jutustab: «Vestluse pidamiseks on kõige paremaks kohaks kolhoosniku kodu. Vestlus põllul või laudas õigustab end muidugi ka, kuid kõige parem on ikkagi kodus. Seal on kuulajatel rohkem aega, on soojem, mugavam. Vestlustel kolhoosnikute kodudes kaob märgatavalt vahe külalise-agitaatori ja külastatavate-pererahva vahel, vestlus võtab vaba, ladusa vormi. See on väga tähtis, sest siis õpib agitaator inimesi palju paremini tundma, saab teada neid huvitavaid küsimusi jne.»

Agitaatorite paigutamist on meil viidud läbi mitmeti, vastavalt kohapealsetele võimalustele ja vajadustele. Mingisuguse üldise stambi pealesurumine olekski siin vale, sest siis ignoreeriksime konkreetseid tingimusi. Küll tuleb aga silmas pidada seda, et agitaatorite paigutusega aitaksime maksimaalselt kaasa kommunistliku tõesõna viimisele iga elanikuni.

Agitaatorite kasvatamine. Vanasõna ütleb, et ükski meister ei kuku taevast. Sama kehtib ka agitaatori kohta. Neid on vaja kasvatada, kanda pidevalt hoolt nende teadmiste täiendamise eest, kogemustepagasi suurendamise eest.

Kõige efektiivsemaks vormiks agitaatorite teadmiste täiendamisel on agitaatorite koolid. Viljandi rajoonis kasutatakse seda vormi teist aastat.

Tänavu moodustati agitaatorite koole kaheksa, neist kaks linnas ja kuus maal. Nende koolide õppeplaanid koostati partei-algorganisatsioonides rajoonikomitee poliithariduskabineti töötajate abiga. Toome ühe nendest plaanidest näitena (vt. lk. 20).

Nimetatud koolis õpib 14 agitaatorit. Kooli tööd juhib partei rajoonikomitee instruktor S. Aitsen. Agitaatorite koolis peavad loenguid ka partei rajoonikomitee vastutavad töötajad. Tihti eelneb plaanis olevatele loengutele lühike ülevaade sündmustest meie maal ja rahvusvahelises elus, pärast loenguid aga arutatakse eelseisvaid ülesandeid ja vahetatakse kogemusi.

Kurvitsa sovhoosi agitaatorite kool alustas tööd alles 1959. a. sügisel. Viljandi Ehitus- ja Remondikontoris ning Kärstna külanõukogus tegutsevad need koolid 1958. aas-

Kurviitsa sovhoosi agitaatorite kooli

ÕPPEPLAAN

1959/60. õppeaastaks

Õppuse läbi- viimise kuu	Teemad
Oktoober	1. Kommunistliku kasvatustöö osatähtsusest kommunistliku ühiskonna ülesehitamise perioodil.
November	2. Poliitilise agitatsiooni vormid ja meetodid. 1. Kommunistlik moraal ja selle põhiline erinevus kodanlikust moraalist. Töötajate moraalsest kasvatamisest.
Detsember	2. Kuidas koostada ja esitada vestlust? 1. Marksism-leninism usust. Teaduslik-ateistliku kasvatustöö ülesanded.
Jaanuar	2. Agitaatorite esinemis- ja kõnekultuurist. 1. Nõukogude patriotism ja proletaarne internatsionalism. Töötajate kasvatamine nõukogude patriotismi ja proletaarse internatsionalismi vaimus.
Veebruar	2. 1959. aasta sotsialistliku võistluse kokkuvõtted ja ülesanded 1960. aastaks — seitseastaku teiseks aastaks. 1. Nõukogude kosmilised raketid ja planeetidevahelise lennu probleemid.
Märts	2. Kuidas korraldada näitlikku agitatsiooni? 1. Kas tulevikku on võimalik ette näha?
Aprill	2. Kuidas korraldada ajalehe ette- ja ühislugemist? 1. Lenini sotsialismi ja kommunismi ehitamise plaani loov edasiarendamine ja elluviimine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja vennalike kommunistlike ning töölisparteide poolt.
Mai	2. Kuidas organiseerida sotsialistlikku võistlust? 1. Sotsialistlik revolutsioon Eestis. 2. Agitaatorite ülesannetest Eesti NSV 20. aastapäeva eel.

tast. Tänu koolide tublidele juhatajatele H. Blumbergile ja E. Kuklile on ära tehtud tänuväärne töö. Ehitus- ja remondikontori töötajate pere tunneb nimetatud kooli vastu suurt huvi. Agitaatorite kõrval on seal õppima asunud paarkümmend töötajat, kes ei kuulu praegu agitaatorite kollektiivi ridadesse. See on väga hea, et inimesed oma teadmisi täiendavad. Agitaatorite kollektiivi reservile on seega rajatud kindel alusmüür.

Agitaatorite teadmiste täiendamise levinumaks vormiks on seminarid-nõupidamised. Need toimuvad agitatsioonipunktides. Nõupidamisi-seminare aitavad organiseerida partei rajoonikomitee instruktorid ja poliithariduskabineti

töötajad. Partei rajoonikomitee töötajad esinevad nendel seminaridel agitaatorite ees mitmesugustel teemadel. (1959. aastal näiteks üle 70 korra.) Agitaatorite instrueerimised jooksvatest sündmustest ja ülesannetest korraldatakse agitaatorite kollektiivides, kolhoosides, sovhoosides ja ettevõtetes. Seal on kõige sagedasemateks esinejateks agitaatorite kollektiivide juhatajad, kolhooside esimehed, ettevõtete direktorid, partei-algorganisatsioonide sekretärid ja rajoonikomitee instruktorid.

Aeg-ajalt (mõnes külanõukogus kord kvartalis) viiakse läbi agitaatorite päevi. 1959. aastal toimusid suuremad selletaolised üritused Mustlas (osa võttis 120 agitaatorit), Paistus, Holstres, Suure-Jaanis jm. Käesoleva aasta jaanuaris peeti agitaatorite päevad kõigis külanõukogudes.

Agitaatorite kollektiivide juhatajaid ja agitatsioonipunktide juhatajaid kutsutakse harilikult nõupidamisele rajoonikeskusesse. 1959. aasta suvel toimus nendele huvitav õppepäev aga Holstre agitatsioonipunktis. Seal tehti kokkuvõtteid senistest saavutustest NLKP XXI kongressi materjalide selgitamisel ning kolhoositalurahva poolt võetud sotsialistlike kohustuste täitmisest. Õppepäeva peaesmärk oli kavandada uusi täiendavaid abinõusid agitatsioonitöö parandamiseks, et veelgi paremini mobiliseerida töötajaid võitlusse seitseaastaku suurejooneliste ülesannete kiiremaks elluviimiseks.

Huviga kuulati õppepäeval Holstre agitatsioonipunkti juhataja K. Liinsoo üksikasjalist ettekannet agitatsioonipunkti ja -nõukogu tööst. Sm. Liinsoo jutustas muu hulgas:

«Võib-olla tekib mõnel küsimus, kas sellise organi, nagu alaliselt tegutseva agitatsioonipunkti nõukogu moodustamine ei vähenda partei-algorganisatsioonide osa ja vastutust agitaatorite töös? Meie kogemused kõnelevad, et sugugi mitte. Enamik nõukogu liikmeid on kommunistid ja vastutavad oma töö eest ka kohalikes partei-algorganisatsioonides. Ja millist kasu tõi agitatsioonitöö juhtimise selline ümberkorraldamine? Esiteks, saavutati keskne juhtimine; teiseks, tihenes side üksikute kolhooside agitaatorite kollektiivide vahel; kolmandaks, paranesid võimalused agitaatorite töökogemuste vahetamiseks.»

Sisukas oli «Koidula» kolhoosi esimehe, kommunist K. Mäeoru ettekanne sellest, millist mõju on massiline poliitiline töö avaldanud majandi tootmise edasiarendami-

sele, kuidas poliitiline selgitustöö on seotud majanduslike ülesannete täitmisega.

«Võitlus seitseaastaku ülesannete täitmise eest viie aastaga on keskseks küsimuseks massilises poliitilises töös meie kolhoosnikute hulgas,» kinnitas sm. Mäeorg. Ta jutustas neist suurtest muudatustest, mis toimuvad «Koidula» kolhoosi majanduslikus tegevuses seitsme aasta jooksul. Lehmade arv suureneb kahekordseks, piima väljalüps isegi kolmekordseks. Ka lihatoodangus saavutatakse otsustav murrang juba lähematel aastatel.

Ühismajandi agitaatoritel on võitluses nende ülesannete täitmise eest avar ja vastutusrikas tööpõld. Nad selgitavad kolhoosnikutele reserve loomakasvatussaaduste toodangu suurendamiseks ja põlluviljakuse tõstmiseks, aitavad neil mõista, mida igaüks peab tegema võetud sotsialistlike kohustuste täitmiseks.

«Koidula» kolhoosil seisab ees loomakasvatuse täielik reorganiseerimine — üleminek eesrindlikele sotsialistliku suurtootmise meetoditele. Agitaatorid selgitavad kolhoosnikutele, et kahe uue sigala ja veiselauda ning uue kanala ehitamine võimaldab majandis töid märksa paremini mehhaniseerida ja tõsta tööviljakust veisekasvatuses 1,5-kordseks ning seakasvatuses isegi 4—5-kordseks. Suureks reserviks selle saavutamisel on ka majandi täielik elektrifitseerimine lähemate aastate jooksul.

«Koidula» kolhoosi agitaatorid selgitavad püstitatud ülesandeid kolhoosnikutele konkreetsete, esijärjekorras oma majandi elust võetud faktidega, oma peres proovitud kogemustega.

Et see kõik nii on, nagu jutustasid seltsimehed Liinsoo ja Mäeorg, seda kogesid õppepäevast osavõtjad isiklikult, liikudes ringi põldudel ja farmides, vesteldes kolhoosnikutega ja uurides tabeleid-diagramme agitatsioonipunktis.

Kuidas sisustada ja kujundada alaliselt tegutsevat agitatsioonipunkti; kuidas planeerida, juhtida ja organiseerida selle tööd — sellel teemal kõneles õppepäevast osavõtjatele EKP Viljandi Rajoonikomitee sekretär K. Raave. Oma kogemusi agitatsioonipunkti töö korraldamisel ja agitaatorite õpetamisel andsid edasi seltsimehed Vari, Kukli, Johanson, Sinimägi, Vellearu jt. Pärast esitasid Holstre agitatsioonibrigaadi liikmed lühikese kontserdi.

Sellised õppepäevad annavad palju. Järgmise õppe-

päeva agitatsioonipunktide ja agitaatorite kollektiivide juhatajatele kavatseme korraldada «Koidu» kolhoosis.

Lõpuks tahaksin juhtida tähelepanu asjaolule, et partei rajoonikomitee instruktorid, partei-algorganisatsioonide sekretärid ja agitaatorite kollektiivide juhatajad ärgu säästku vaeva individuaalseteks vestlusteks agitaatoritega. Nende töö vastu huvi tundes, nende rõõme ja muresid mõistes, innustame neid veelgi paremini täitma oma austavat ülesannet. Sageli on agitaatoritel küsimusi, mille operatiivse lahendamise eest nad on väga tänulikud. Miks mitte neid siis abistada? Sageli on rahvas neid palunud edasi anda mitmesuguseid soovet. Miks mitte neid ära kuulata?

Kuna paljud agitaatorid õpivad veel poliitharidustöö võrgus, siis on nende teadmiste täiendamine üsna süsteemikindel ja ulatuslik. See aitab tõsta poliitilise selgitustöö kvaliteeti. Viimane kutsub omakorda esile elanikkonna poliitilise ja tööalase aktiivsuse kasvu.

Eespoolöeldust võib paista, nagu peaksid meie rajooni agitaatorid osa võtma liiga paljudest õppustest: agitaatorite koolidest, päevadest, seminaridest jne. Lisaks sellele õpivad sajad agitaatorid poliitharidusvõrgu õpperingides. Kuidas asi tegelikult on? Rajooni parteiorganisatsioonides ollakse seisukohal, et iga agitaator on, ühelt poolt, kohustatud regulaarselt täiendama oma poliitilisi teadmisi, teisest küljest, hooldama agitatsioonitöölalaste oskuste ja kogemuste rikastamise eest. Poliitiliste teadmiste täiendamiseks õpivad agitaatorid kas poliitharidusvõrgu õpperingides või erilistes agitaatorite koolides. Viimased on loodud just nendesse ettevõtetesse, kolhoosidesse ja sovhoosidesse, kus poliitharidusvõrgu õpperingid ei tööta (ehitus- ja remondikontor, Kurvitsa sovhoos). Üldiselt on Viljandi rajoonis olukord selline, et poliitharidusvõrgus õpib üle tuhande agitaatori, agitaatorite koolides ligi 200 agitaatorit.

Agitatsioonitöölalaseid oskusi ja kogemusi saavad need agitaatorid, kes õpivad agitaatorite koolides, muidugi seal. Kust hangiksid vajalikke oskusi aga agitaatorid, kes õpivad poliitharidusvõrgus? Nende jaoks on mõeldudki igakuused seminarid. Agitaatorite päevade mõte seisab selles, et kord kvartalis kutsuda kokku kõik ühe külanõukogu agitaatorid, ühiselt analüüsida tehtud tööd, püstitada eesmärged edaspidiseks ning vahetada kogemusi. Instruee-

rivat laadi nõupidamisi (või individuaalseid vestlusi) agitaatoritega peetakse kohapeal (kolhoosides, sovhoosides ja ettevõtetes) vajaduse järgi kõige pakilisemate päeva-probleemide lahendamiseks, uute, kiireloomuliste ülesannete andmiseks jne.

Toon mõned näited. Kurvitsa sovhoosi agitaatorid täiendavad poliitilisi teadmisi agitaatorite koolis. Kooli õppeplaani põhjal lisanduvad üldpoliitilistele teemadele teemad agitatsioonitöö vormidest ja meetoditest, vestluse koostamisest, esitamisest ja muust. Iga järjekordse õppuse lõpul antakse agitaatoritele ühtlasi konkreetseid tööülesandeid. Kord kvartalis võtavad Kurvitsa sovhoosi agitaatorid osa Paistu külanõukogu agitaatorite päevast. Tun-giva vajaduse korral ja suveperioodil ning kooli vaheajal kutsutakse agitaatorid kokku instrueerivatele nõupidamistele. See on ka kõik.

«Sõpruse» kolhoosis suunas partei-algorganisatsioon agitaatorid õppima poliitharidusvõrgu õpperingi. Iga kord, kui lõpeb ringi järjekordne õppus, jäävad agitaatorid veel kohale. Partei-algorganisatsiooni sekretär V. Kärk, kes on ühtlasi ka agitaatorite kollektiivi juhataja, viib nendega läbi täiendava seminari. Praktiliselt õigustab see samm, et seminar järgneb vahetult õppusele, ennast igati, sest inimestel pole mitu korda kolhoosikeskusse tulekut.

NLKP Keskkomitee otsuse «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes» elluviimisel hakkavad järgmisest poliithariduse õppeaastast umbes 400—500 teadlikumat agitaatorit-kommunisti oma ideelis-teoreetilisi teadmisi täiendama iseseisvalt õppimise teel.

Veel mõnest olulisest küsimusest. Viljandi Vabatahtliku Tuletõrjeühingu partei-algorganisatsiooni sekretär Jaan Laan on üks nendest agitaatoritest, keda inimesed alati hea meelega vastu võtavad ja ootavad ning kes leiab nendega ruttu vajaliku kontakti. Algul paistab, et see on sellepärast nii, et sm. Laant on kogu aeg peetud n. ö. sündinud agitaatoriks, inimeseks, kellel on voolav kõne, vaba esinemisviis jm. Sm. Laane tööga põhjalikumal tutvumisel selgub, et hea agitaatori kuulsuse ja edu peamiseks põhjuseks on tema silmapaistev oskus läheneda inimestele.

Agitaatorile võib ja saab õpetada mitmesuguseid võtteid ja viise selgitustöö paremaks korraldamiseks, edasi anda teiste sellealaseid kasulikke kogemusi, täiendada

tema teadmisi. Väga raske on aga agitaatorile õpetada inimestele lähenemise oskust, oskust luua tihe kontakt nendega, kelle keskel ta selgitustööd teeb. Raske sellepärast, et inimesi on palju, igapäev neist on oma iseloom ja igapäevale tuleb läheneda erinevalt. Selle oskuse omandavad agitaatorid praktilises töös.

Kui küsida ükskõik millisel parimalt agitaatorilt, kuidas ta läheneb inimestele, vastab ta: «Kuidas kunagi! Selge on, et töölisele ei saa nii läheneda nagu kolhoosnikule, õpilasele nii nagu õpetajale, invaliidile nii nagu tervele inimesele.»

Paljud neist ei teagi rohkemat lisada, sest tõepoolest mingisugust valmisretsepti lähenemiseks pole. Ainult Jaan Laan, kellel on selgitustöös aastakümnetepikkune staaz (algas see tal juba kodanliku võimu päevil töörahva hulgas ja töörahva huvides), rõhutab veel kord:

«Läheneda tuleb diferentseeritult!»

Toome selle kohta mõningaid näiteid. Viljandis, ühes ja samas tänavas ning peaaegu kõrvuti asetsevates majades elab kaks perekonda. Neil olid ühesugused mured: pojad ei jõudnud koolis edasi! Arusaadav, et ka agitaator ei saanud jääda selle mure tummaks tunnistajaks. Ta võttis ühes peres vanemad päris korralikult käsile, et nad niisugust asja üldse mureks lasksid kasvada. Teises peres lahendas agitaator küsimuse selliselt, et leidis õpetajapensionäri, kes oli nõus vabast ajast ja tasuta tulema ning abistama poissi õppimisel. Mispärast kaks diametraalselt vastupidist lahendust?

Aga sellepärast, et agitaator lähenes ka selle küsimuse lahendamisel vanematele diferentseeritult. Esimeses perekonnas on isal kõrgem haridus. Ta töötab insenerina, kuna aga ema oli kodune. Peale selle kuulus perekonda vanaema, kes aitas majapidamistöid teha. Ema ise oli lõpetanud keskkooli. Lapsi oli üksainus. Tähendab, võimalused ja eeldused poja koduseks kasvatamiseks olid head. Agitaator väitis õigesti: võtke asi ainult korralikult ja süsteemikindlalt käsile ning looge kooliga tihe kontakt ja asi paraneb. Teises peres aga oli tegemist vallaslapsel. Ema töötas tikuvabrikus, töötas vahetustes. Ja kodus ei olnud teisi inimesi.

Muidugi pole õige arvata, et agitaatorile sai kogu asja tuum ühekordse kohalkäimisega selgeks ja hea nõu oli tal kui varnast võtta. Ei. Agitaator külastas mõlemat pere-

konda sageli, ajas juttu naabritega, pidas nõu kooliga. Alles siis ta oskas soovitada, mida teha.

Koduse kasvatusega seoses olevad probleemid kerkisid sel meie agitaatoril päevakorda talvel valimiste eel. Kevadel said mõlemad poisid järgmisse klassi. Emad hingasid kergendatult, kuid küllap kõige rohkem rõõmu tundis agitaator. Tema töö kandis head vilja!

Kunagi esitati Jaan Laanele kaks ühesugust küsimust: «Kas sõda tuleb või ei?»

Ühel korral selgitas agitaator põhjalikult rahvusvahelist olukorda, jõudude vahekorda maailma areenil, sotsialismileeri maade ja rahupooldajate suuri edusamme. Teisel korral ta ainult soovitas: «Loe seltsimees Hruštšovi ettekannet partei XXI kongressil!»

Kas ta oli teisel korral väsinud või tüdinenud rääkimast? Ei, ta tundis küsijaid. Esimesel korral oli tarvis tõe teha n. ö. käegakatsutavaks. Teisel juhul aga oli tegemist palju arenenuma inimesega, kellele oli vaja ainult näidata allikat, mille põhjal ta võis oma küsimusele saada põhjaliku vastuse.

Üheks tubliks agitaatoriks on meil «Rahu Eest» kolhoosi esimees Herman Jagor. Temal kui agitaatoril on kolhoosnike hulgas suur autoriteet, ja seda sellepärast, et ta on silmapaistvate teadmistega agitaator ja oskab inimestele läheneda.

Varem toodeti selles kolhoosis aastas ainult mõnieteistkümmend tsentnerit sealihha 100 ha põllumaa kohta. Kui esimeheks valiti sm. Jagor, oli ta esimeseks tööks ükshaaval läbi käia kõik pered. Ta õppis inimesi tundma ja selgitas neile, et vanaviisi töötada enam ei või ega sobi, ühismajandis tuleb otsustavalt suurendada loomakasvatussaaduste tootmist.

Pärast partei XXI kongressi külastas H. Jagor jälle kolhoosnike kodusid. Ta julgustas rahvast asuma seitseaastaku ülesannete lahendamisele oma majandis.

«Kas võtame endale tänavu kohustuse toota 55 ts sealihha 100 ha põllumaa kohta?» küsis ta möödunud aasta algul sageli inimestelt ning selgitas, kuidas kolhoosi juhatuse ja parteiorganisatsioon seda tahaksid organiseerida, kui kogu kolhoosipere kaasa lööb. Ausalt öeldes, suur osa kolhoosnikuid esialgu kahtles.

«Meil pole ju sellise kohustuse täitmiseks vajalikul hulgal sigu,» oli kõige sagedasemaks vastuväiteks.

Siis püstitas H. Jagor uue probleemi: ostame pörsaid juurde!

Kui palju tunde, kui palju vaeva kulus, enne kui inimesed hakkasid harjuma Jagori ettepanekuga. Kuid H. Jagor ja teised kommunistid-agitaatorid ei kartnud vaeva. Nad veensid inimesi ja pörsad osteti. 1959. aastal toodeti «Rahu Eest» kolhoosis 60,9 ts sealiha 100 ha põllumaa kohta, s. o. kaks korda rohkem kui 1958. aastal.

See oli hea saavutus, millele kahtlemata aitasid kaasa ka agitaatorid.

Agitaatori ülesanne seisab veel ka selles, et avastada puudusi ja võidelda nende kõrvaldamise eest. Seda tehakse innukalt. Samuti paistavad paljud agitaatorid silma eesrindlaste töövõtete väljaselgitajatena ja juurutajatena.

Sotsialistlikust võistlusest. Kirjalikust ja näitlikust agitatsioonist. Agitatsioonipunktide sisustamise ja kujundamise osas juba oli juttu näitlikust agitatsioonist. Kuid oleks väärt arvata, nagu piirduks meil näitlik agitatsioon ainult sellega, mida näeme agitatsioonipunktides. Ei, näitliku agitatsiooni rinne on hoopis avaram.

Kaunilt kujundatud ja sisukaid vitriine, diagramme ning tabeleid seitsme aasta grandioosetest ülesannetest kogu NSV Liidu ulatuses, aga samuti ka Eesti NSV ja kodurajooni ning külanõukogu või kolhoosi kohta leiame küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteedes, kultuurimajades, klubides ja punanurkades, asutustes, ettevõtetes, kolhooside ja sovhooside kontorites, koolides ja mujal. Kõikjal on püstitatud loosung: «Viljandi rajooni töötajad! Anname kodumaale 1960. aastal 6100 tonni liha ja 34 500 tonni piima.»

Viljandi rajoonis on organiseeritud sotsialistlik võistlus täie tõsidusega: võisteldakse Tartu rajooni ja Läti NSV Cesise rajooniga; külanõukogud ja kolhoosid võistlevad omavahel; kolhoosides jälle võistlevad brigaadid ja farmid, võistlevad põllutöölised ja loomakasvatatajad.

Võistlusele annavad head hoogu eesrindlaste kokkutulekud kogemuste vahetamise ja täiendavate reservide väljaselgitamise eesmärgil. Tänavu on meil toimunud kolm ülerajoonilist eesrindlaste päeva: eraldi põllumajanduse alal ja tööstuses töötajatele ning eraldi noortele. Peale selle kogunesid 31. jaanuaril Viljandisse kõik noored rat-

sionaliseerijad, et arutada, kuidas suurendada oma panust seitseaastaku ülesannete ennetähtaegseks täitmiseks.

Agitaatorid on igal pool võistluse esimesed organiseerijad, innustajad ning eesrindlike kogemuste propageerijad. Ühtlasi annavad agitaatorid teada võistluse kokkuvõtteid, jutustavad, kes on ees, kes jääb maha, miks on ühed ees ja teised jäävad maha.

Kui «Koidu» kolhoosis arutati käesolevaks aastaks võetavaid sotsialistlikke kohustusi, oli agitaator, sotsialistliku töö kangelane P. Järvekülgi esimene, kes innustas kaastöötajaid kõrgemate kohustuste võtmisele. Järginud Valentina Gaganova eeskujul, siirdus ta lüpsjana tööle kõige väiksema toodanguga loomadegruppi. Ta ütles kaastöötajatele:

«Minu eesmärgiks on viia piima tootmisel mahajäänud loomade grupp eesrindlike tasemele. Mida suudan mina, seda suudab iga teinegi! Oma kogemusi ja tähelepanekuid olen valmis teiega jagama. Ühiselt saame igast raskusest üle. Seepärast võtame ikka väärikad kohustused. Näitame, et seitseaastaku ülesannete ennetähtaegne täitmine on meil igapäevaelu südameasjaks!»

Pelageja Järvekülgi käis mitmes laudas, vestles, õpetas, abistas. Teised lüpsjad-karjatalitajad said uut julgust ja hoogu. «Koidu» kolhoosi lüpsjate-karjatalitajate ühiseks kohustuseks võeti: saada 1960. aastal igalt lehmalt keskmiselt 3400 kg piima. See on rajoonis kõrgemaks kohustuseks.

Nüüd, kohustuse täitmise käigus, ei väsi agitaator kommunist P. Järvekülgi samuti kaastöötajaid innustamast. Nagu lubas, annab ta edasi oma rikkalikke kogemusi. Ühel hiljuti toimunud kohtumisel jutustas ta teistele lüpsjatele:

«Minu töö edukuse üheks «saladuseks» on see, et ma hoolitsen lehmadele antavate söötade toiteväärtuse tõstmise eest. Näiteks ei anna ma jõusööta ette harilikul kujul, vaid pärmistatult. Pärmistatud jõusööt, olen tähele pannud, tõstab piimasaaki tunduvalt.»

Järgmistel vestlustel kõneles P. Järvekülgi päevarežiimist, loomade jalutamisest, puhastamisest jm.

«Koidu» kolhoosi agitaatorid asusid energiliselt võitlema selle eest, et nende majandis vähendataks piima tootmiseks kulutatavaid jõusöödakoguseid. «See pole võimalik,» vaidlesid mõned vastu. Siis koostasid agitaatorid-kommu-

nistid üht ja sama tõugu loomi omavate majandite kohta järgmise tabeli:

Majand	Toodetud aasta- lehma kohta		Piima- rasva sisaldus (%)	Ühe kg piima tootmiseks kasutatud jõusööta (sü)
	Piima (kg)	Piima- rasva (kg)		
Viljandi Põllumajandusloo- made Kunstliku Seemen- duse Jaam	4056	161,6	3,98	0,25
«Koit»	3332	124,7	3,73	0,29
«Võidutee»	3283	118,3	3,60	0,18
«Uus Tee»	2893	109,1	3,77	0,11

Tabelis toodud andmete põhjal tehti kõhklejatele selgeks, et ühe kg piima tootmiseks ei ole tingimata vaja kasutada jõusööta 0,29 sü ulatuses, piisab isegi 0,11 sü. Jõusööda suur protsent kahjustab piima omahinda. Rohkem tuleb kasutada odavaid mahlakaid sööti. Agitaatorid aitasid selgitustööga kaasa sellele, et «Koidu» kolhoosi juhatus otsustas käesoleval aastal maisi kasvatada 34 ha.

«Kevade» kolhoosis kohustuti tootma tänavu 100 ts liha 100 ha kõlvikute kohta (sealiha 100 ha põllumaa kohta 138 ts). Et viia see kohustus iga kolhoosnikuni ja saavutada, et igaüks annaks kohustuse täitmise osas oma parima, selleks näitasid agitaatorid head eeskju. Agitaatorid-kommunistid L. Lohu ja J. Lohu, K. Visla jt. otsustasid esimestena, et müüvad oma lehmade vasikad kolhoosile üleskasvatamiseks ja nuumamiseks. Agitaator M. Eelmaa, kes töötab seatalitajana, selgitas kõigile uusi progressiivseid töövorme loomakasvatuses ja läks ise üle sigade pidamisele suurtes sulgudes.

Valma külanõukogu kolhoosides olid mõned majandusmehed arvamisel, et kui maad on madalad ja kannatavad mõnevõrra liigniiskuse all, siis pole õige ja otstarbekas loobuda mustkesadest. Naaberkülanõukogu «Sõpruse» kolhoosi agitaatorid said sellest «teooriast» kuulda ja kutsusid Valma agitaatoreid külla.

«Meie maad on teie maadega nagu vennad. Möödunud aastal kogusime haljaskesadele külvatud rukkist 27 ts teri

hektarilt. Tulge vaadake ja veenduge haljaskesade kasutamise vajaduses! Söödabaasi tugevdamise huvides on haljaskesad heaks abivahendiks ning rukkisaaki ei vähenda see sugugi. Ka madalal pinnasel paiknevatele kesadele külvatud rukki saagikus oleneb mitte sellest, kas kesa on tingimata mustkesa või haljakesa, vaid maa harimisest ja väetamisest,» kirjutati naabritele.

Valma külanõukogu kolhooside partei-algorganisatsioonid suunasidki agitaatoreid «Sõprusesse». Tagasi tuldi haljaskesade veendunud kaitsjatena.

Kalinini-nimelises kolhoosis kogunevad agitaatorid iga kord kolhoosikeskusesse, kui tehakse kokkuvõtteid eelmise kuu töötulemustest. Ja juba sama päeva õhtul informeeritakse sellest farme ja peresid.

Kuid kõige kujukamaid ülevaateid võistluse käigust saavad kolhoosnikud rajooniajalehe toimetuse poolt igas dekaadis väljaantud bülletäänidest. Neid bülletääne oodatakse igal pool, loetakse, võrreldakse, analüüsitakse. Rajooni üldise bülletääni eeskujul antakse paljudes kolhoosides samal eesmärgil välja majandiseseid bülletääne. Kõpus ilmuv bülletään valgustab pidevalt kahe naaberkolhoosi — «Bolševiku» ja «Valguse» kolhoosi vahelist võistlust.

Kuude ja kvartalite lõikes valgustatakse sotsialistliku võistluse käiku agitatsioonipunktidesse, kolhooside kontoritesse ja kultuuriasutustesse ülespandud graafikutel. Inimesed peatuvad nende ees tihti ja kui juhtub, et pole sisse kantud uusi andmeid, nurisevad. See on ka arusaadav, sest kes suhtub võistlusesse tõsiselt, tahab võimalikult rutemini teada, missugused on tulemused.

Kõpus, Paistus, Vastsemõisas, Saarepeedil, Holstres ja mujal ilmuvad välk- ja valguslehed. Igas kolhoosis ja ettevõttes on seinaleht. Nendes kasutatakse mitmesuguseid võtteid ja viise eesrindlaste töökogemuste populariseerimiseks, loodrite ja huligaanide piitsutamiseks. Rohkesti avaldatakse omaloomingulisi värse. Üheks tuntuimaks värsemeistriks on Kõpu agitatsioonipunkti juhataja I. Ama. Paistu agitatsioonipunkti juhataja E. Vari on tunnustatud karikaturist.

Loosungid ja plakatid on tänapäeval leidnud tee juba ka brigaadikeskustesse ja farmihoonetesse. Nende tublimateks valmistajateks on kommunistlikud noored ja kultuurhariduslike asutuste töötajad.

Kirjalik ja näitlik agitatsioon on mõjuv siis, kui ta peab eluga sammu, on aktuaalne ja konkreetne.

*

Viljandi rajooni partei-algorganisatsioonide ja agitatorite seniseid kogemusi arvestades võib väita, et massilise poliitilise töö edukus oleneb agitatorite õige valiku, paigutamise ja kasvatamise kõrval selgitustöö pidevusest, konkreetsest ja diferentseeritusest, selgitustöö ideelisest tasemest ja sellest, kas agitatori sõnade ja tegude vahel valitseb kooskõla või mitte. Viimasest järeldub, et agitatorite ülesanded ei piirdu sugugi ainult selgitava sõnaga, sama oluline on nende isiklik eeskuju. Nii selgitava sõna kui ka innustava eeskujuga organiseerivad ja mobiliseerivad agitatorid rahvahulki aktiivselt võitlema kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Partei-algorganisatsioonide uutest ülesannetest massilise poliitilise töö korraldamisel, mis tulenevad NLKP Keskkomitee otsusest parteipropaganda kohta, kõnelesime veebruaril algul toimunud partei-algorganisatsioonide sekretäride seminaril. Kutsusime sellest osa võtma ka alaliselt tegutsevate agitatsioonipunktide juhatajad ja agitatorite kollektiivide juhatajad. Sellel seminaril esines pikema ettekandega «Sõpruse» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär V. Kärk, kes kõneles parteiorganisatsioonilise ja -poliitilise töö kogemustest ühismajandis.

«Sõpruse» kolhoosi partei-algorganisatsiooni eeskujul viiakse meil nüüd paljudes kolhoosides läbi nn. brigaadipäevi. Viimastel esinevad brigaadi liikmete ees ühismajandite esimehed, partei-algorganisatsioonide sekretärid, lektorid ja agitatorid. Vahel kutsutakse kohale ka agitatsioonibrigaade. Kolhoosnikutele meeldib tulla kokku kindlal päeval 1—2 korda kuus, kindlasse kohta, kuulata vajalikke vestlusi, kohtuda juhtivate töötajatega, esitada küsimusi ja pretensioone, avaldada oma arvamist praktiliste tööküsimuste kohta jne. Suvisel perioodil tulevad sellised vestlused-kohtumised pidada muidugi õhtutundidel.

Brigaadipäevadest on osavõtjaid igal pool rohkesti. Rahvas tunneb, et see töövorm on nendele lähedane ja omane. «Meie oma päev, miks me siis platsis pole,» ütlevad kolhoosnikud.

Brigaadipäevade näol on leitud uus vorm kommunistliku töesõna viimiseks võimalikult iga töötajani.

LOENGULINE TÖÖ

Loengulist propagandat viime läbi Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu rajooniosakonna ja EKP Viljandi Rajoonikomitee lektorite grupi jõududega. Lektorite grupp korraldab loenguid peamiselt poliitharidustöö liinis, seepärast on selle grupi tööst lähemalt juttu vastavas peatükis. Järgnevalt peatun pikemalt Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu rajooniosakonna töö.

Ühingu juhatus. Selles väljenduses, et kala hakkab haisea ikka peast, on parasjagu tõtt. Tundsime seda selgesti, kui kolm-neli aastat tagasi ühingu rajooniosakonna töö lonkas kahest jalast korruga. Küll pidasime koosolekuid, arutasime, võtsime vastu häid otsuseid — midagi ei aidanud. Ei aidanud sellepärast, et ühingu juhatus ja eriti selle esimees ei seisnud oma ülesande kõrgusel. Ei omandatud vajalikke võimeid ega oskusi organisatsiooniliseks tööks. Tugevdasime juhatuse koosseisu. Esimesed sammud selles suunas ei andnud ka veel soovitud tulemusi. Alles siis, kui süvenesime põhjalikult ühingu töösse ja õppisime inimesi rohkem tundma, õnnestus juhatusse soovitada tõelisi oma ala entusiaste.

Praegu on ühingu juhatuse koosseis mitte ainult kõigiti sobiv, vaid ka tugev. Juhatuse esimehena tegutseb E. Bergmann, EKP Viljandi Rajoonikomitee poliithariduskabineti lektor-konsultant, kelle igapäevaste tööülesannete hulka rajoonikomitees kuulub loengulise töö üldine organiseerimine ja juhtimine. On selge, et temal on partei rajoonikomitee töötajana kergem täita loengulise töö juhtimise ülesannet, kuna ta on samal ajal ühingu juhatuse esimees. Teisest küljest on tal ühingu juhatuse esimehe ülesandeid hõlpsam lahendada, kuna on partei

rajoonikomitee töötaja. Igatahes on see meie rajooni konkreetsetes tingimustes küsimuse kõige õnnestunud lahendus.

Juhatuse aseesimeheks on rajooni täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja P. Auspere, pikemaajaliste kogemustega ühingu töötaja, kes korraldab loengulist tööd kultuurhariduslikes asutustes. Sekretärina töötab mitmendat aastat ajalehe «Tee Kommunismile» toimetaja asetäitja J. Tetsmann.

Juhatuse liikmete vahel on jagatud mitmesugused ülesanded. Juhatuse liige partei rajoonikomitee töötaja H. Kalda juhib ühtlasi ühingu ühte arvukamat sektsiooni — ühiskondlik-poliitilist sektsiooni. Rajooni täitevkomitee põllumajandusinspektsiooni juhataja H. Rand seisab juhatuse liikmena põllumajandussektsiooni eesotsas. Külalektorite grupe esindab juhatuses H. Laagus. Koolide inspektor M. Ilmjärv organiseerib juhatuse liikmena loengulist tööd õpetajate ja lastevanemate peres. Peale selle on juhatuse liikmed kinnistatud abistajatena lektorite külagruppide juurde, nagu näiteks rajooni prokurör sm. Peikre Puiatusse, sm. Bergmann Holstresse, sm. Tetsmann Kõppu jne.

Juhatusel on tööplaan. Juhatuse koosolekutel, mis kututakse kokku partei rajoonikomiteesse kas sekretäri juurde või poliithariduskabinetti, on arutatud uute liikmete vastuvõtmise ja mõne passiivse liikme (nn. surnud hingede) väljaheitmise küsimusi, lepingute sõlmimise käiku asutuste, ettevõtete, kolhooside ja sovhoosidega, ühingu sektsioonide ja külagruppide tööd, üksikute lektoriumide tööd, loengute ettevalmistamist, nende esitamise kvaliteeti, loengute ja lektoriumide temaatilisi plaane, loengute organiseerimise küsimusi jm.

Ühingu liikmed, sektsioonid ja lektorite grupid. Kokku kuulub ühingu rajooniosakonda 227 lektorit. Nendest on 68 NLKP ja 34 ÜLKNÜ liikmed. Kõrgema või lõpetamata kõrgema haridusega on 146 lektorit. Mitmesugune eriharidus on 172 lektoril.

Lektorite hulgas on 19 parteitöötajat, 14 nõukogude, ametiühingu- ja komsomolitöötajat, 44 põllumajanduse alal töötajat (nendest 36 põllumajanduse spetsialisti), 94 õpetajat, 36 arsti, 12 juristi jne.

73 lektorit on kuni kaheaastase loengulise staažiga, 98 lektorit — kolme-nelja-aastase staažiga; viis kuni kümme

aastat on lektoritena töötanud 45 inimest ja rohkem kui kümme aastat — 11 inimest.

Linnades elab 78 lektorit, külanõukogudes 149.

Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu Viljandi rajooni osakonnal on seitse sektiooni. Lektorite külagruppe tegutseb 17. Peale selle on loodud lektorite grupid kolme tööstusettevõttesse ja «Koidu» kolhoosi.

Parimateks lektoriteks on «Koidula» kolhoosi esimees, kõrgema haridusega põllumajanduse spetsialist K. Mäeorg (pidas 1959. aastal 46 loengut), «Sädeme» kolhoosi parteialgorganisatsiooni sekretär H. Laagus (pidas sama aja jooksul 44 loengut), ajalehe «Rahva Hääli» korrespondent H. Lind (40 loengut) ja pensionär (endine õpetaja) A. Animägi (32 loengut). Nende loengud on kõrgel ideelis-teoreetilisel tasemel ja esitamisviisilt elavad ning huvitavad.

Loengulise töö planeerimisest. Igal sektioonil ja grupil on heakskiidetud loengute nimekiri, millest üks eksemplar esitatakse ühingu rajooniosakonna juhatusele. Seda nimekirja täiendatakse pidevalt, vastavalt valmivatele loengutekstidele. Praegu on ühingu «portfellis» 199 loengut, nendest 58 ühiskondlikel-poliitilistel ja 22 teaduslik-ateistlikel teemadel. Loengute nimekirjade põhjal koostatakse loengute esitamise plaanid. Külanõukogudes moodustavad lektorite grupi poolt ettekantavate loengute plaanid ühe osa alaliselt tegutseva agitatsioonipunkti tööplaanist.

Eespool toime näiteid Holstre alaliselt tegutseva agitatsioonipunkti tööplaanist. Selle plaani neljandas alajaotuses ongi juttu loengulisest tööst. Möödunud aasta IV kvartalis peeti plaani kohaselt järgmised loengud: «Hiina sotsialistlikul arenguteel» (seoses Hiina Rahvavabariigi 10. aastapäevaga), «Kooli ja elu vaheliste sidemete tugevdamisest», «Noorte esteetilisest kasvatamisest», «Kuidas tõsta mulla viljakust», «Sügisese siirdeperioodist», «Koduaegade rajamisest». Lektoriteks olid Holstre 7-klasiline kooli direktor M. Alla, sama kooli õpetaja V. Harkmaa, «Koidula» kolhoosi esimees K. Mäeorg ja zootehnik T. Ebber ning T. D. Lössenko nimelise Puukooli agronoom A. Pöder — kõik kohaliku lektoritegrupi liikmed. Ühingu rajooniosakonna juhatuse esimees E. Bergmann tegi ettekande sm. N. S. Hruštšovi visiidi tulemustest Ameerika Ühendriikidesse. Kohapealsed lektorid Oolberg, Tukki, Keermaa ja Harkmaa pidasid loenguid NSV Liidu rahvus-

vahelisest olukorrast, planeetidevahelistest lennuprobleemidest, seitseaastaku ülesannetest põllumajanduses, veterinaariateaduse uusimatest saavutustest jt.

Detsembris ja 1960. aasta jaanuaris-veebruaris peetud loengutest osutusid huvitavamateks kooli direktori M. Alla poolt esitatud loeng «Lastevanemate osa laste kommunistlikul kasvatamisel», raamatukogu juhataja A. Nõmmiku loeng «Kultuursest käitumisest», «Sädeme» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretäri H. Laaguse loeng «Vanarahva kombeid aastavahetusel» ja «Nõukogude patriotismist». Jaanuaris peeti Holstres näiteks 18 loengut, nendest 10 NLKP Keskkomitee detsembripleenumi teemadel.

Neid loenguid ei peetud ainult ühes kohas. Novembrikuus korraldati loengud neljas kolhoosis, agitatsioonipunktis ja kultuurimajas. Detsembris—jaanuaris külastasid lektorid samuti kõiki tööpiirkonna nelja kolhoosi.

Kuidas oleme suutnud luua sellise arvu lektorite külagruppe ja need tööle rakendada? See on pikema perioodi töö tulemus, kusjuures eriti on olnud olulised kolm tegurit: 1. ühingu juhatuse liikmete šeflusvahekord külagruppidega; 2. partei rajoonikomitee instruktorite abi neile; 3. õpetajate aktiivne kaasatötamine gruppides (haridusosakonna ja partei-algorganisatsioonide vahendusel).

Muidugi oleneb väga palju veel sellest, kes juhib külagruppi ja kuidas seda tehakse. Igatahes mõjus positiivselt, kui lektorite külagruppide töö planeerimisel hakkas kaasa rääkima suurem aktiiv agitatsioonipunkti nõukogu näol.

Lektoriumid. Loengulise propaganda intensiivsemaks muutmist on aidanud kindlustada lektoriumid mitmesuguste tsükkel-loengute pidamiseks. Rajoonis töötab praegu 30 lektoriumi, kus töötajail on võimalik teadmisi täiendada. Viljandi linnas on organiseeritud järgmised lektoriumid: kommunismi ehitamise praktilisi probleeme käsitlev lektorium rajooni kultuurimajas, samas ka teaduslik-ateistlik lektorium, meditsiinialane lektorium teravishoiutöötajate ametiühingu punanurgas, kunstialane lektorium rajooni täitevkomitee saalis ja lektorium Viljandi ajaloo linna täitevkomitee saalis.

Kommunistliku kasvatuse teemade käsitlemine kulgeb edukalt rajooni tarbijate kooperatiivi saalis ja kaubastu saalis töötavates lektoriumides. Lektoriumid on veel

metsatööstuskeskuse klubis, kohaliku majanduse kombinaadi klubis, autotranspordibaasi ning linaketramis- ja kudumisvabriku punanurgas. Maal töötavad lektori- ümid igas kultuuri- ja rahvamajas. Nende tööd kontrollivad kohapealsed partei-algorganisatsioonid.

Rea loengute läbiviimiseks nimetatud lektoriumides kasutame lektorite abi Tallinnast ja Tartust, keda palume kohale Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu juhatuse kaudu.

Meie lektoriumide puuduseks on see, et nad tegutsevad aastas ainult 9—10 kuud. Suvekuudel on lektoriumides vaikus. See aga pole õige. Kogu massiline poliitiline töö, sealhulgas ka loenguline propaganda, peab kestma pidevalt. Hooajalisust ei tohi lubada. Hooajalisus ei näita muud, kui minekut kergema vastupanu teed ja hoolimatust. Püüame sellest 1960. aastal vabaneda.

Loengute organiseerimine ja arvestus. Loengute organiseerimisega tegelevad partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid, rajoonikomitee instruktorid ja poliithariduskabinet, ühingu juhatuse, ühingu sektsioonid ja grupid, agitatsioonipunktid ja kultuurhariduslikud asutused. Küllalt suur ja keerukas mehhanism! Kus on palju tublisid organiseerijaid-tegijaid, seal kannab töö vilja. 1959. aastal peeti Viljandi rajoonis 1330 loengut. Nendest kolm neljandikku ühingu lektorite ja üks neljandik partei rajoonikomitee lektorite grupi poolt. Kokku peeti loenguid selle aja jooksul NLKP ajaloo, NSV Liidu ja üldajaloo teemadel 240, rahvusvahelisest olukorrast 211, teaduslik-ateistlikel teemadel 63, kodukultuurist 48, põllumajanduse teemadel 116 jne.

Kuid vaevalt et see keerukas mehhanism loengute organiseerimise alal häireteta töötaks, kui partei rajoonikomitee instruktorid selle töö korrashoidmisest osa ei võtaks.

Kui näiteks rajoonikomitee instruktor S. Aitsen koos aktiiviga (partei-algorganisatsioonide sekretärid, agitatsioonipunkti juhataja, kultuurimaja ja kooli direktor) arutab läbi, kuidas korraldada eelseisva kvartali jooksul tööpiirkonnas loengulist tööd, siis toimitakse järgmiselt:

1. määratakse kohad, kus loenguid pidada (vastavalt kolhoosnikute soovidele ja võimalustele);
2. määratakse kindlaks loengute teemad (vastavalt soovidele ja vajadusele);
3. jaotatakse teemad kahte ossa: a) teemad, millega esi-

nevad kohapealsed lektorid, b) teemad, millega esinevad naabergruppidest, Viljandist või väljastpoolt rajooni kut-
situd lektorid;

4) kohapealsetele lektoritele antud ülesannete täitmise eest tehakse vastutavaks lektorite külagrupi juhataja;

5) väljastpoolt palutud lektorite tuleku kindlustab instruktor koos rajoonikomitee poliithariduskabineti lektor-konsultandi, ühingu rajooniosakonna juhatuse esimehega.

Loengute arvestust ja kontrolli kohapeal peab lektorite külagrupi juhataja. Paralleelselt toimub väljastpoolt suunatud lektorite ülesannete täitmise kontroll poliithariduskabinetis. Kaks korda kuus (1. ja 15. kuupäeval) esitab instruktor kabinetile väljavõtte kohapeal peetud arvestusest, kusjuures eriti oluline on just lektorite külagrupi liikmete ülesannete täitmise osa.

Nii toimivad kõik instruktorid.

Partei rajoonikomitee poliithariduskabinetis peetakse loengute arvestamiseks vastavat žurnaali. Peale selle on sisse viidud eri arvestus iga lektori töö kohta. Selleks on valmistatud kartoteek. Kui loeng on peetud, tehakse vastava lektori kaardile märkus.

Kabineti seinale kinnitatud suur tabel aitab piltlikkuse ja hea ülevaate mõttes kaasa loengulise töö koordineerimisele. Selle tabeli vasakpoolsele äärele on kirjutatud kolhooside, sovhooside, asutuste ja ettevõtete nimed. Iga kord, kui kuskil loeng peetakse, tehakse nime taha vastava kuupäeva numbrit kandvasse lahtrisse märkus. Erinevalt märgitakse kohalike lektorite ja rajoonikeskusest suunatud lektorite poolt peetud loengud.

Tarvitseb sellele tabelile vaid pilk heita ja kohe on selge, kus viimasel ajal loengud toimusid. Kui mõne asutuse või kolhoosi nime taha hakkab tekkima valge «lagendik», peetakse «sõjanõu» maha selle instruktoriga, kelle tööpiirkonda nimetatud asutus või ühismajand kuulub. Mõnikord kutsutakse selles küsimuses rajoonikomiteesse asutuse juhataja, kolhoosi esimees või partei-algorganisatsiooni sekretär. Eriti pikka juttu polegi tarvis ajada. Kutsutud seisatavad tabeli ees, vaatavad ja veenduvad, et mis mõnel pool võimalik, seda suudetakse korda saata neilgi. Mõni hea nõuanne veel varuks, konkreetne ettepanek lektori kohalesaatmiseks ja samm paremuse poole ongi astunud.

Loengute planeerimine ja organiseerimine ei või toi-

muda stiihiliselt. Rahvale on vaja pakkuda rohkem loenguid rahvaste sõprusest, nõukogude patriotismist, teaduse ja tehnika saavutustest, teaduslik-ateistlikel teemadel. Sellele küsimusele juhitakse partei rajoonikomitee ja ühingu juhatuse poolt pidevalt tähelepanu. Viljandi linna täitevkomitee saalis töötavas lektoriumis loetakse rida teemasid meie kodulinna ajaloost. Käsitledes neid teemasid õigesti, on nimetatud lektoriumi töös tõsisemaid saavutusi rahvaste sõpruse, eeskätt eesti ja vene rahva sõpruse süvendamisel.

Eri plaanid. Mõnikord koostame loengulises töös (ja üldse massilises poliitilises töös), lisaks tavalistele kvartaliplaanidele veel eri plaanid. 1959. aastal tegime seda NLKP XXI kongressi eel ja pärast kongressi selle materjalide laialdase tutvustamise eesmärgil, samuti NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsuste propageerimiseks.

Ulatusliku plaani koostasime sm. N. S. Hruštšovi rahuvisiidi tähtsuse ja tulemuste selgitamiseks. Selles plaanis nägime eelkõige ette partei rajoonikomitee instruktorite, partei-algorganisatsioonide sekretäride, lektorite gruppide juhatajate, agitaatorite kollektiivide juhatajate, propagandistide, koolide direktorite ja kultuuritöötajate instrueerimise, kuidas organiseerida selles küsimuses selgitustööd. Plaani alusel viidi läbi töötajate koosolekuid, loenguid, vestlusi ja demonstreeriti vastavasisulisi filme. Mitmel pool toimusid temaatilised õhtud.

Detsembris koostasime täiendava plaani NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsuste tutvustamiseks, jaanuaris NSV Liidu Ülemnõukogu IV istungjärgu materjalide tutvustamiseks. Eri plaani alusel organiseerisime loengulist tööd ka V. I. Lenini 90. sünni-aastapäeva eel.

Avardame vorme. Ei ole õige paigutada loengulise propaganda mõiste alla ainult tavalisi loenguid. Viljandi rajoonis on edukalt praktiseeritud veel näiteks temaatiliste õhtute korraldamist. 1959. aastal organiseerisime selliseid õhtuid järgmistel üldteemadel: «Kommunistlik partei on meie võitude innustaja ja organiseerija», «Kodurajoon seitseaastakul», «Usk on oopium rahvale», «Kuidas rakendatakse pensioniseadust», «Muudame kodud kaunimaks», «Kuidas kasvatada lapsi», «NLKP Keskkomitee detsembripleenumi eel».

Rahvas tundis temaatiliste õhtute vastu elavat huvi. Saalid olid alati kuulajatest tulvil.

Allpool peatun pikemalt sellel, kuidas organiseerisime temaatiliste õhtute «Desarmeerimine on tee kindlale rahule!» ettevalmistamise ja läbiviimise. Partei rajoonikomitee sekretäri juurde kutsuti loengulist ja kultuuri-tööd ning hariduselu juhtivad töötajad. Ühise arutelu käigus leiti, et NSV Liidu Ülemnõukogu IV koosseisu istungjärgu materjalide (seltsimees N. S. Hruštšovi ettekanne «Desarmeerimine on tee rahu kindlustamisele ja rahvaste sõpruse tagamisele», seadus relvastatud jõudude vähendamise kohta ja läkitus) ulatuslikuks tutvustamiseks on loengute, ettekannete ja vestluste kõrval õige korraldada temaatilisi õhtuid. Samas kavandati järgmine temaatilise õhtu kava: 1. koori või ansambli esituses rahulaule; 2. ettekanne: «Suurte võitude aasta kommunismi ehitamises»; 3. montaaž «Edasi kommunismi võidule!»; 4. ettekanne: «Mõnedest nüüdisaegse rahvusvahelise olukorra küsimustest»; 5. luuletusi rahust ja rahvaste sõprusest; 6. ettekanne: «Uus ettepanek Nõukogude Liidu relvastatud jõudude vähendamise kohta»; 7. põimik «Kuidas elavad endised sõjamehed»; 8. ettekanne: «Rahuliku kooseksisteerimise vajaduse dikteerib elu»; 9. orkestri ettekanded.

Montaaži koostamisel kasutati luuletusi, laule ja tantse. Põimikus anti sõna endistele sõjameestele.

Selliseid temaatilisi õhtuid viidi läbi mitmes kultuurimajas ja koolis. Koorid, ansamblid, solistid, orkestrid ja deklamaatorid valmistusid ette kohapeal. Lektoreid suunasime esinema peamiselt rajoonikeskusest. Et nimetatud teemadel esinejaid kõikide tellimuste täitmiseks jätkuks, tegime teemade ettevalmistamise ülesandeks korraga 12 seltsimehele. Et istungjärgu materjalide ja desarmeerimise vastu valitses rahva hulgas suur huvi, siis kasutasime lektoritena eeskätt rajooni juhtivaid töötajaid, kaasa arvatud partei rajoonikomitee sekretärid.

Temaatiliste õhtute «Desarmeerimine on tee kindlale rahule!» läbiviimise mõtte edasiandjaiks olid eespoolnimetatud nõupidamisest osa võtnud kultuuri- ja hariduselu juhtivad töötajad ning partei rajoonikomitee instruktorid. Nad olid ühtlasi ettevalmistustööde abistajateks-nõuandjateks. Oma osa selleks andsid loomulikult ka kohalikud partei-algorganisatsioonid.

Sobivate laulude, luuletuste ja orkestripalade väljavalmimisega polnud erilisi raskusi. Palju häid luuletusi saime näiteks ajakirjast «Looming» ja koguteosest «Rahu kait-

sel». Laulude osas võis sellel õhtul kasutada nii mõndagi laulu üldlaulupeo repertuaarist.

Oleme korraldanud ka loeng-kontserte ja loenguid, millele järgneb kinoetendus. Taolise «rändava» kinolektooriumi lõime siis, kui asusime loenguid pidama sm. Hruštšovi visiidi tulemustest Ameerika Ühendriikidesse. Siis sõitsid rajoonikeskusest kolhoosi lektor ja kinomehed. Enne oli loeng, pärast demonstreeriti samasisulist filmi. Arusaadav, et sellisel juhul oli etenduse vaatamine tasuta. Filmi demonstreerimisega seoses olevad kulud katsid ühis-majandid.

Viljandi rajooni kultuurimajas, Vastsemõisas, Holstres, Saarepeedil jm. viiakse läbi küsimuste ja vastuste õhtuid. Agaralt organiseerivad küsimuste ja vastuste õhtuid Suislepa ja «Koidula» kolhoosi partei-algorganisatsioonid. Reas kultuurimajades ilmuvad «elavad ajalehed».

Suvekuudel esinevad meie lektorid tihti vabas õhus. Loenguid on peetud Viljandi lossimägedes, Viljandi lauluväljakul, metsatöömeeste raielankidel, rehepeksuplatsidel ja mujal.

Lektorite abistamisest. Pole õige, kui me lektoritelt ainult nõuame. Neid on ka vaja õpetada, juhendada ja abistada. Suurt tööd tehakse selleks sektsioonides ja küla-gruppides. Juriidilises sektsioonis arutatakse näiteks ühiselt läbi kõik konspektid. Sektsiooni juhataja sm. Kink ja ühingu juhatuse liige sm. Peikre annavad noorematele lektoritele konsultatsiooni. Arstiteaduslikus ja pedagoogilises sektsioonis aidatakse lektoreid teemade ja nende käsitlemiseks vajalike abimaterjalide valikul. Põllumajandussektsiooni juhataja sm. Rand kasutab iga vestlust põllumajanduse spetsialistidega selleks, et innustada ja õpetada neid loenguid koostama, vaatab isiklikult läbi sektsiooni liikmete poolt koostamisele tulevate loengute teesid.

Loengutekstide retsenseerimine ja arutamine on lektoritele parimaks abiks, kuid sellest üksi on vähe. Et nende ideelis-teoreetiliste teadmiste taset tõsta, selleks on lektorid kaasa tõmmatud poliitharidusvõrgu teoreetilistesse seminaridesse ja õpperingidesse. Osa lektoreid täiendab üldhariduslikke teadmisi kaugõppe teel kõrgemates koolides.

EKP Viljandi Rajoonikomitee vastutavate töötajate esinemised lektorite külagruppide koosolekutel tuleb samuti

kanda abistamise-juhendamise kontosse. Samuti korraldati partei rajoonikomitee poolt ülerajooniline lektorite päev, mille raskuspunkt seisis töökogemuste vahetamisel.

Rajooni lektorite päevaks koostas rida kogenud lektoreid rea lühireferaate, nagu «Loengu ülesehitusest», «Loengu keelest», «Loengu stiilist», «Kirjanduse ja ajakirjanduse kasutamisest loengu teksti koostamisel», «Elust võetud andmete ja faktide osast loengus», «Loengu esitamise viisist». Need arutati läbi, head tähelepanekud ja kogemused üldistati. Hiljem kasutati omandatud kogemusi praktikas, mis paistis eriti silma nooremate lektorite töös.

Edaspidi kavatses selliseid lektorite päevi korraldada diferentseeritult — eraldi pedagoogilistel, arstiteaduslikel, ühiskondlik-poliitilistel, põllumajanduslikel ja teaduslikeistlikel teemadel. Siis on antavad juhtnöörid ja näpunäited veelgi konkreetsemad ja põhjalikumad.

Peab tunnustama, et lektorite abistamise osas on meil ka tõsiseid puudusi ja seda just loengute retsenseerimise ning loengute läbiarutamise osas. Nii mõnigi loeng on peetud ilma eelneva retsenseerimiseta ja aruteluta. Erdastmõistetavalt ei ole see loengute tasemele kasuks tulnud.

Käesoleval aastal püüame seda lünka kõrvaldada. Nimelt on meil nüüd kehtestatud kord, et külanõukogudes toimuvad igakuulised kohalikud lektorite päevad. Neil päevadel arutatakse teiste küsimuste kõrval 1—2 viimasel perioodil valminud loengut. Esimesed lektorite päevad külanõukogudes peeti 5.—6. jaanuaril. Need kutsuti kokku partei-algorganisatsioonide initsiatiivil. 1. veebruaril kogunesid külagruppide esimehed Viljandisse, et ühiselt kavandada abinõusid loengulise propaganda tõhustamiseks seoses NLKP Keskkomitee otsusega «Partei-propaganda ülesandeist kaasaja tingimustes». Loengulise propaganda ulatuslikumaks muutmise eesmärgil hakati praktiseerima nende pidamist brigaadides.

Lektorite töö hindamisest. Lektorid, propagandistid ja agitaatorid teevad tänuväärset tööd. Pole sugugi väikese tähtsusega, kuidas parteiorganisatsioonid sellesse töösse suhtuvad, kuidas nad tublide töötegijate vaeva ja saavutusi hindavad.

Viljandi rajoonis avaldatakse ideoloogilise rinde võitlejatele tunnustust mitut moodi. Neid märgitakse ära ja neile avaldatakse tänu partei-algorganisatsioonide ning

partei rajoonikomitee büroo otsustes. Kõige tublimatele on antud EKP Viljandi Rajoonikomitee aukirjad. Paljudest eesrindlikest lektoritest, agitaatoritest ja propagandistidest ning nende kogemustest on kirjutatud rajooniajalehes ja seinalehtedes. Nende nimesid on kantud autahvliitele.

Suvekuudel organiseeritakse ettevõtetes ja kolhoosides ekskursioone. Oleme partei-algorganisatsioonide sekretäridele soovitanud esimeste hulgas pöörduda propagandistide, agitaatorite ja lektorite poole, et teada saada, kas ka nemad soovivad sõidust osa võtta. Olgu see väiksemgi tähelepanuavaldus, peaasi, et inimesed tunnevad ja mõistavad, et nende tööd arvestatakse, et seda hinnatakse. Siis püüavad nad veelgi rohkem.

Kõnelejate grupp. EKP Viljandi Rajoonikomitee juures tegutseb lektorite grupi kõrval kõnelejate grupp. Sellesse kuulub 37 kõnelejat — rajooni juhtivat töötajat. Gruppi juhib partei rajoonikomitee esimene sekretär sm. Mitšurov.

Kõnelejate grupi instrueerimine ja grupile tööülesannete andmine toimub vajaduse kohaselt. Grupi liikmed on ettevõtetes ja kolhoosides esinenud ettekannetega mitmesuguste riiklike tähtpäevade puhul, NLKP XXI kongressi eel ja pärast kongressi, NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsustest, rajooni seitsme aasta plaanist, sm. N. S. Hruštšovi visiidist Ameerika Ühendriikidesse.

Käesoleva aasta esimesteks ülesanneteks kõnelejate grupi liikmetele oli ettekannetega esinemine NSV Liidu Ülemnõukogu IV istungjärgu ja Nõukogude armee aasta-päeva puhul. Seoses nende ülesannetega toimus partei rajoonikomitees kõnelejate grupi nõupidamine, kus ühtlasi analüüsiti neid kohustusi, mis seisavad kõnelejate ees NLKP Keskkomitee otsuse «Partei-propaganda ülesandeist kaasaja tingimustes» elluviimisel.

Kõnelejate grupi liikmed on alati oodatud külalisteks, eriti rajooni täitevkomitee esimees K. Latserus, NSV Liidu Ülemnõukogu saadik kombainer E. Otsman, linna täitevkomitee esimees O. Kasik, rahvakohtunik A. Raus, täitevkomitee kohaliku majanduse osakonna juhataja A. Tamm jt. Neid oodatakse sellepärast, et nad oskavad rahvaga südamlikult vestelda, esinevad tihti aruannetega oma tööst jne. Alles hiljuti pöördusid Johannes Varese nimelise kolhoosi karjatalitajad partei rajoonikomitee poole palvega suunata järjekordselt kõnelejate grupi liige sm.

Latserus ühismajandisse esinema. Muidugi sõitis sm. Latserus heameelega.

EKP Viljandi Rajoonikomitee poliithariduskabinetis peetakse kõnelejate esinemiste kohta arvestust. Kõnelejate grupi iga liikme jaoks on kartoteegis kaart, millelt peegeldub tema osavõtt sellest väga tähtsast tööloigust.

*

Et meil seitseaastaku teisel aastal on loengute organiseerimine paranenud, annab tunnistust fakt, et ainuüksi esimese kvartali jooksul peeti 655 loengut.

Partei rajoonikomitee bürool kuulati Puiatu lektoritegrupi töö aruannet, samuti arutati loengulise töö olukorda Autotranspordibaasis nr. 8. Büroo otsuse põhjal on loengulise töö küsimusi hakatud senisest rohkem ja põhjalikumalt arutama ka partei-algorganisatsioonide koosolekutel. See kindlustab loengulise töö ulatuse ja taseme edasist tõusu.

POLIITHARIDUSTÖÖ

POLIITHARIDUSVÕRGU KOMPLEKTEERIMINE

Mida kõrgem on meie kaadri poliitiline teadlikkus, seda suuremad on edusammud töös. Poliitharidustööst osavõtmine võimaldab süstemaatiliselt täiendada poliitilisi teadmisi.

1959/60. õppeaastal omandavad Viljandi rajooni poliitharidusvõrgus uusi teadmisi rohkem kui 2000 kommunisti ja parteitut aktivisti. On loodud 80 õpperingi ja poliitkooli ning 45 teoreetilist seminari. Peale selle jätkab EKP Viljandi Rajoonikomitee juures tööd majanduskool.

Ettevalmistusi uueks õppeaastaks alustame juba kevaldel, käesoleva õppeaasta lõpul. Siis arutatakse partei-algorganisatsioonide koosolekutel senist tööd teadmiste täiendamisel, kavandatakse ülesanded edaspidiseks ja määratakse kindlaks, kes kommunistidest vastutavad ühe või teise lõigu eest uueks õppeaastaks valmistumisel. Et õppeaasta lõpul toimunud kokkuvõtlikest õppustest ja eespoolnimetatud koosolekutest võtavad osa partei rajoonikomitee esindajad, siis on rajoonikomiteel juba maikuus teada nii õppetöö kokkuvõtted ja tulemused kui ka algorganisatsioonide seisukohad edaspidiseks. See lubab rajoonikomiteel kohe asuda uueks õppeaastaks tehtavate ettevalmistustööde konkreetsele juhtimisele.

Suvekuudel suuname propagandiste võimalikult suuremal arvul EKP Keskkomitee juures korraldatavatele propagandistide seminaridele. Tegelik töö on näidanud, et need propagandistid, kes lõpetavad vastava seminari suvel, töötavad talvel teistest märksa edukamalt.

Propagandistide teadmiste täiendamine ja neile osutatav abi ei või loomulikult piirduda ainult Tallinnas korraldatava seminariga. See peab jätkuma kohapeal ja olema pidev. Selleks töötab meil alaline propagandistide semi-

nar. Esimesed õppused propagandistide seminaris toimusid alati enne õppeaasta algust. Nii oli see ka tänavuse õppeaasta eel. 22. septembril kogunesid propagandistid partei rajoonikomiteesse, kus arutati põhjalikult, kuidas kindlustada poliitharidustöö läbiviimine vajalikul organisatsioonilisel ja ideelis-teoreetilisel tasemel. Propagandistide seminaril esines selles küsimuses üks rajoonikomitee sekretäridest. Poliitharidustöö edasise juhtimise parandamise eesmärgil kutsuti seminarist osa võtma algorganisatsioonide sekretärid ja rajoonikomitee töötajad.

Praktilistele kogemustele toetudes soovitame korraldada poliitharidusvõrgus õppusi kindlatel nädalapäevadel. Tänavu toimuvad need Viljandi rajoonis esmaspäeviti. Milleks on seda vaja kindlaks määrata? Aegsasti kokkulepitud päevadel õppuste pidamine distsiplineerib kuulajaid ja propagandiste ning hõlbustab kontrolli teostamist.

Nagu õppeaasta lõpul toimuvatele kokkuvõtlikele õppustele, nii saadab rajoonikomitee ka uue õppeaasta esimestele õppustele oma esindajad. See muudab õppeaasta alguse pidulikumaks. Tänavune õppeaasta algas igal pool oktoobrikuu esimesel poolel.

Kõneldes sellest, mida kommunistid ja parteitud aktivistid õpivad, peab eelkõige märkima huvi kasvu NLKP ajaloo õppimise vastu. Järgnev tabel iseloomustab seda kujukalt.

	1958/1959. õppeaastal	1959/1960. õppeaastal
NLKP ajaloo õpperinge	14	26
Õpperingidest osavõtjate arv	163	418
nendest kommuniste	95	159
kommunistlikke noori	21	50
parteituid	47	209

Peale selle õpitakse partei ajalugu 13 teoreetilises seminaris.

Mõistes, et NLKP XXI kongressi otsuste selgitamine ja propaganda ei ole lühiajaline kampaania, vaid parteiorganisatsioonide peamine ülesanne pikemaks perioodiks, toimub praegu poliitharidusvõrgus kongressi otsuste ja materjalide järjekindel õppimine. Neid materjale õpitakse koos teiste teemadega igas ringis ja koolis. NLKP XXI

kongressi materjalide põhjal viidi poliitharidusvõrgus läbi kuus teoreetilist konverentsi, nendest kaks Viljandis, üks Mustlas ja Suure-Jaanis ning teised maal.

Tähtis koht poliitharidusvõrgus on konkreettsel ökonoomikal. Põllumajanduse ökonoomikat õpitakse üheteistkümnes ringis ja rajooni täitevkomitee juures töötavas kahes seminaris. Ühes neist õpivad kolhooside esimehed, teises põllumajandusinspektsiooni töötajad. Kolhooside esimeeste teoreetilist seminari juhatab rajooni täitevkomitee esimees K. Latserus. Esimesel seminariõppusel arutati rahalisele töötasule ülemineku probleeme. Ettekannetega esinesid nende kolhooside esimehed, kus rahaline töötasu kehtestati juba eelmisel aastal.

Viljandi Kaubastus loodi kaubanduse ökonoomika õppe-ring, mille tööst võtab osa 25 seltsimeest. Propagandistiks suunasime sinna EKP Viljandi Rajoonikomitee instruktori E. Pähkla, kellel on vastav ettevalmistus. Kahjuks ei tööta meil ühtki tööstuse ökonoomika ringi, ehkki tööstuse erikaal rajoonis on märkimisväärne. Selle puuduse likvideerime järgmiseks õppeaastaks.

Jooksvat poliitikat õpitakse 30 õpperingsis, kuulajaid on 450. Poliitkoolid töötavad tarbijate kooperatiivi ja «Võidutee» kolhoosi partei-algorganisatsiooni juures.

Jooksva poliitika õpperingidesse suhtusime omal ajal valesti, osutades nendele suhteliselt vähem tähelepanu kui teistele poliitharidustöö vormidele. Sellest tingituna satust nii mõnegi ringi etteotsa nõrk või algaja propagandist ja ringi töö kujunes rohkem ajalehtede ning parteiliste dokumentide ühislugemiseks.

Möödunud aastal ja tänavu me seda viga enam ei korranud. Mõistsime, et partei ja valitsuse otsuste ning teiste dokumentide õppimisel poliitharidusvõrgus on väga suur tähtsus. See aitab kommunistidel kursis olla meie maa siseelu ja rahvusvahelise olukorraga, meie maa ja oma kollektiivi ees seisvate ülesannetega. Jooksva poliitika õpperingide propagandistideks said viis direktorit, seitse partei-algorganisatsiooni sekretäri või sekretäri asetäitjat, neli partei rajoonikomitee töötajat. Kolmekümnest õpperingist juhivad kahtkümend kuut ringi kogemustega propagandistid.

Teoreetilistes seminarides õpivad peamiselt intelligentsi esindajad. 33 seminari on loodud koolidesse ja tehnikumidesse. Neljas seminaris täiendavad teadmisi arstid ja me-

ditsiinilised õed, kahes kultuurharidusalal töötajad. Teoreetilistes seminarides õpitakse NLKP ja EKP ajalugu, marksistlik-leninlikku filosoofiat, partei ehituse probleeme, põllumajanduse ökonomikat ja kommunistliku kasvatuselise marksistlik-leninliku teooria aluseid. Klubiliste asutuste, kinode ja raamatukogude töötajate teoreetiliste seminaride plaanid töötati välja partei rajoonikomitees, vastavalt nende asutuste töö erinevustele.

Kommunistliku kasvatuselise marksistlik-leninliku teooria aluste seminarid tegutsevad 22 koolis. Peale selle õpivad seda ka lasteaedade ja lastesõimede töötajad. Käesoleval õppeaastal töötatakse nendes seminarides läbi järgmised teemad: «Kommunistlik kasvatus kui kommunismi ehitamise tähtsaim koostisosa», «Marksism-leninism isiksuse igakülgsest arenemisest», «Kommunistliku maailmavaate kasvatamine», «Kommunistliku moraali põhilised jooned ja kõlblise kasvatuselise tähtsus», «Teaduste aluste omandamine ja õpilaste vaimsete võimete kasvatamine» ja «Polütehniline haridus nõukogude koolis».

Teoreetilistes seminarides on põhiliseks iseseisev töö raamatuga. Kord kuus kogunetakse ühistele seminariõppustele, kus kuulatakse ja arutatakse osavõtjate enestepoolt koostatud referaate. Referaadid koostatakse ja esitatakse kindlas järjekorras, mis määratakse kindlaks juba sügisel. Vahel kuulatakse mõne teema osas ka mitut referaati.

Õpperinge ja teoreetilisi seminare komplekteerime üldiselt põhimõttel, et koos õpiksid inimesed, kes ka koos töötavad, kellel on ühised tootmisalased huvid. See kergendab märksa propagandisti tööd õpitava aine sidumisel kollektiivi ülesannetega. Küllalt tähtis on kuulajate enam-vähem võrdne hariduslik tase. Sellest, kuidas ja kellest on ring komplekteeritud, oleneb suuresti töö edukus, aktiivsus ja aine omandamine.

Osa kommuniste õpib marksistlik-leninlikku teooriat iseseisvalt. Neid juhendavad, abistavad ja kontrollivad konsultandid, kelleks on rajoonikomitee sekretärid ja teised rajoonikomitee töötajad. Iseseisvalt õppijatele korraldatakse teoreetilisi vestlusi ja arutelusid, aeg-ajalt ka loenguid abiks üksikute probleemide paremaks mõistmiseks.

PROPAGANDISTIDE VALIK, NENDE ÕPETAMINE JA ABISTAMINE

Keskseks kujuks poliitharidustöös on propagandist. Kui propagandist seisab oma ülesande kõrgusel, suudab ta edukalt tagada poliitharidustöö kordamineku. Kui propagandist ei suutu oma töösse aga vastutustundega, ei täienda oma teadmisi, ei valmistu hoolikalt igaks õppuseks jne., siis ei anna õppetöö soovitud tulemusi. Eelmisel õppeaastal töötas meil selline propagandist «Sirbi ja Vasara» kolhoosis ning kuidagi läbi häda saadi seal õppetööga hakkama. Käesolevaks õppeaastaks suunasime sellesse kolhoosi ühe parima propagandisti, H. Linnu, ja kõik muutus. Õpperingi tööst võtab nüüd osa kaks korda rohkem kuulajaid, puudujaid ei ole, aktiivsus on hea. H. Lind oskab muuta õppused huvitavaks. Ta jutustab vabalt ja ilmekalt, ilma et oleks konspektis kinni, esitab rohkesti näiteid nii elust kui kirjandusest. Õppeaasta eel õppis ta «Sirbi ja Vasara» kolhoosi elu-olu põhjalikult tundma, nüüd on arve ja fakte, näiteid ja võrdlusi küllaldaselt.

EKP Viljandi Rajoonikomitee ja partei-algorganisatsioonid pööravad tõsist tähelepanu propagandistide kaadri valikule. Kui 1957/58. õppeaastal töötas propagandistidena ainult 9 kõrgema haridusega seltsimeest, siis mullu oli kõrgema haridusega propagandistide arv juba 49. Käesoleval õppeaastal on kõrgem haridus 57 ja lõpetamata kõrgem haridus 26 propagandistil. Ligi sajal propagandistil on propagandatöös mitmeaastane staaž, kusjuures paljud nendest on õpperinge juhtinud isegi rohkem kui 10 aastat.

Propaganda mõjukuse tõstmisele tuleb kasuks, kui selles tööst võtavad osa juhtivad töötajad. Viljandi rajooni propagandistide arvukast perest on 33 vastutavad parteitöötajad ja 18 nõukogude töötajad, nende hulgas partei rajoonikomitee sekretärid, rajooni täitevkomitee esimees, aseesimehed jt. Õpetajaid on propagandistideks ja teoreetiliste seminaride juhatajateks 37. Head eeskuju õpetajatele annavad seejuures rajooni täitevkomitee haridusosakonna juhataja E. Mets ja inspektor E. Kalmus, olles ise üks Holstre, teine Uusna 7-klassilises koolis teoreetilise seminari juhatajaks.

Põllumajanduse spetsialiste on propagandistidena

rakendatud 13, eesotsas rajooni põllumajandusinspektiooni juhataja H. Rannaga. Kolhooside esimeestest ja sovhooside direktoritest töötavad propagandistidena 12 seltsimeest. Põllumajanduse ökonomika õpperingide propagandistidena on kõige paremaid töötulemusi saavutanud just kolhooside esimehed — tootmise tegelikud juhid, kellel on ühtlasi põllumajanduslik eriharidus (H. Varkel, K. Mäeorg, T. Unt, E. Kase ja I. Kagan).

Propagandistide õpetamiseks ja abistamiseks töötab partei rajoonikomitee juures propagandistide alaline seminar. Kokku tullakse kord kuus. Seminariõppused viiakse läbi harilikult järgmise päevakorraga: 1. teoreetiline loeng (või loengud); 2. praktilised tööküsimused; 3. kogemuste vahetamine; 4. töö sektsioonides. Propagandistide viimastel seminaridel kuulati järgmisi loenguid: «Sotsialismilt kommunismile üleminek»; «Kommunismi materiaalsest ja tehnilisest baasist»; «Kommunistliku kasvatus-töö osatähtsusest kommunismile ülemineku ajajärgul». Samuti kuulati ka ettekannet sm. Hruštšovi visiidi tulemustest Ameerika Ühendriikidesse ja NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsustest ning kodurajooni ees seisvatest ülesannetest põllumajandussaaduste tootmise suurendamisel. 1. veebruaril toimunud propagandistide seminaril arutati propagandatöö organiseerimist NLKP Keskkomitee vastava otsuse alusel.

Praktiliste tööküsimuste lahendamiseks on propagandistidele andnud juhiseid EKP Viljandi Rajoonikomitee sekretärid P. Mišurov ja K. Raave, poliithariduskabineti juhataja A. Võsumägi jt.

Töökogemuste vahetamine toimub seminariõppustel (ettekanded, sõnavõttud, küsimused-vastused) või ühise külaskäigu näol mõnda õpperingi. Põllumajanduse ökonomika õpperingide propagandistid kuulasid ühiselt ära ja arutasid läbi kaaspropagandisti, «Koidula» kolhoosi esimehe sm. Mäeoru ettekande kompleksbrigaadide osast kolhoositootmises. Jooksva poliitika õpperingide propagandistid võtsid ühel korral osa õppusest kohaliku majanduse kombinaadis, kus propagandistik on sm. Lind, teine kord viibiti õpperingis, kus propagandistik on sm. Vorobjov. Partei ajaloo õpperingide propagandistidele on häid kogemusi edasi andnud seltsimehed Kuk, Ama, Riitsalu ja Bergmann. Teoreetiliste seminaride juhatajatest jutustasid töös tehtud tähelepanekutest ja kogemustest seltsi-

mehed Kurve, Jürgen, Peikre, Raus, Jaakson, Sander ja Vatis.

Propagandistide alalise seminari koosseisus töötab neli sektsiooni — NLKP ajaloo, põllumajanduse ökonomika ja jooksva poliitika õpperingide propagandistide ning teoreetiliste seminaride juhatajate sektsioon. Töö sektsioonis kujutab endast töökogemuste veelgi üksikasjalisemat vahetamist, üksikute õppuste analüüsimist, edasiste tööülesannete täpsustamist ja propagandistide meetodilist abistamist. Sellepärast on sektsioonide juhatajateks kinnistatud teadlikumad, suurema staaži ja kogemustega propagandistid, partei rajoonikomitee sekretärid.

Töös propagandistidega pöörab poliithariduskabinet suurt tähelepanu individuaalsele abile. Propagandistidele organiseeritakse nende soovil konsultatsioone üksikutes küsimustes. Praktiseeritakse propagandistide kutsumist nendele üritustele, kus arutatakse ideoloogilise töö küsimusi, näiteks pleenumitele, aktiividele, partei-algorganisatsioonide sekretäride seminaridele jne.

Seminaridest pole kõrvale jäänud ka komsomoli poliitharidusvõrgu propagandistid. Koos ELKNÜ rajoonikomiteega viiakse neile läbi eraldi seminare ja nõupidamisi, antakse instrueerivat ja meetodilist abi.

Propagandistidele osutavad hinnatavat abi partei rajoonikomitee lektorite grupi ja poliitharidustöö kabineti juures tegutseva meetodilise nõukogu liikmed. Lektorite grupp loeb poliitharidusvõrgus igas kuus keskmiselt 30 loengut. 1959. aastal peeti näiteks poliitilise ökonomia alal 15 loengut, rahvusvaheliste suhete teemal 53 loengut, teaduslik-ateistlikel teemadel 21 loengut jne. Gruppi kuulub 15 lektorit, teiste hulgas rajooni täitevkomitee osakondade juhatajad seltsimehed Auspere ja Mets, rajooniajalehe toimetaja sm. Vilpart, koduloomuuseumi direktor sm. Joost jt.

10-liikmelises meetodilises nõukogus on kõik vilunud propagandistid ja head meetodikud, peamiselt õpetajad. Nõukogu juhib poliitharidustöö kabineti juhataja A. Võsumägi. Oktoobrikuus viibisid nõukogu liikmed kaheteistkümmel õppusel. Iga kord, kui kohapeal käidi, aeti pärast õppust propagandistidega meetodilistes küsimustes juttu. Õppuste läbiviimise meetodika paranes (tööliskoorte keskkoolis, Autotranspordibaasis nr. 8 jm.). Ainuüksi jaanuaris külastasid nõukogu liikmed kuutteistkümmet

õppust. Mõnda õpperingi mindi järelkontrolli mõttes teistkordselt.

Metoodiline nõukogu üldistas näiteks jooksva poliitika õpperingide propagandistide kogemusi ja soovitas nende ringide õppustel kasutada üldiselt järgmist metoodikat: õppuse esimene osa — propagandisti lühiülevaade tähtsamatest sündmustest meie maa ja rahvusvahelises elus, mis on toimunud pärast viimast õppust (aega 15—20 minutit); õppuse teine osa — omavaheline vestlus eelmise teema üle ja propagandisti poolt äsjaantud ülevaate kohta, propagandisti kokkuvõtte vestlusest (aega 30—40 minutit); õppuse kolmas osa — propagandisti jutustus uue teema kohta (aega 20—30 minutit).

Õppuse lõpul vastab propagandist üleskerkinud küsimustele ning soovitab, mida vastava teema kohta põhilise ja täiendava kirjandusena lugeda.

Õppuse kestus kokku 1 tund 30 min. — 1 tund 45 min.

NLKP ajaloo õpperingide propagandistid jaotavad õppused tavaliselt kahte ossa — vestluseks läbivõetud materjali kohta ja propagandisti jutustuseks uue teema kohta. Kuid mõned propagandistid annavad vestluse eel ka siin lühiülevaate tähtsamatest sündmustest ehk nn. poliitilise informatsiooni. Mõnes ringis praktiseeritakse poliitilise informatsiooni esitamist kuulajate poolt.

Partei rajoonikomitee raamatukogus ja Nekrassovini nimelises rajooniraamatukogus on sisustatud erilised propagandistide nurgad, kuhu on välja pandud temaatilisi plaane, kirjandust, kaarte ja diagramme. Poliitharidustöö kabinet kannab hoolt, et rajooniajalehe «Tee Kommunistile» veergudel vähemalt kord kuus ilmuks erilehekülj «Abiks propagandistidele», kus avaldatakse parimate propagandistide kogemusi ja nõuandeid, propagandistide ja kuulajate kirju, andmeid ja ülevaateid rajooni tööstuse, põllumajanduse ja kultuurielu arengust jm. Allpool jutustan meie propagandistide mõningatest kogemustest pike-malt.

I. Amal, A. Urbil, P. Ausperel, P. Jaansool ja E. Pähklal on propagandatöös ligi kümneaastane staaž. Aastate jooksul on neil kogunenud nii mõnigi tähelepanek õppusteks ettevalmistamisel. Kõigepealt koostavad nad lühikese konspekti, kuhu märgitakse teema põhiküsimused ja uue materjali alljaotus põhiprobleemide kaupa. Suurt rõhku konspektis pannakse ka kirjanduse loetelule, mida kuula-

jatele soovitatakse vastava teema läbitöötamisel. Põhiküsimuse juurde lisatakse allküsimused ja näited. Viimased aitavad probleeme paremini selgitada ja teoreetilisi seisukohti praktiliste küsimustega siduda.

E. Pähkla näiteks väidab, et sisu üksikasjaline refereerimine konspektis võib viia mahalugemisele, mille tagajärjel kaob side kuulajatega.

«Propagandisti elav vestlus, mis ei ole rangelt piiratud konspektiga,» ütleb P. Auspere, «jõuab paremini kuulajateni. Küsimuste sisust saadakse sel juhul hästi aru ja kontakt minu ning kuulajate vahel on tihe.»

A. Urb ja P. Jaansoo oskavad auditooriumi leidlikult aktiveerida. Kuidas nad seda teevad? Kuulajatele uut materjali esitades püstitatakse kõne all oleva probleemi kohta jõukohaseid küsimusi, päritakse kuulajate arvamusi jne. Läbivõetud materjali kohta areneva vestluse aktiivsus saavutatakse nimetatud ja paljude teiste propagandistide arvates ainult siis, kui: 1. tunned põhjalikult kõiki kuulajaid, 2. oskad neile läheneda, 3. kuulajad on õppuseks põhjalikult ette valmistunud.

Autotranspordibaasi nr. 8 partei-algorganisatsiooni juures tegutsevas NLKP ajaloo õpperingsis on elav huvi ja aktiivsus saavutatud teemade näitlikustamise teel. Propagandist toob õppusele kaarte, tabelleid ja diagramme, kuulajad vaatavad ja analüüsivad nende sisu. Klubiliste asutuste töötajate teoreetilises seminaris arutatakse põhiprobleemide kõrval mitmesuguseid rahvusvahelise elu sündmusi. Arutluse algatajateks ja edasiarendajateks on seminarist osavõtjad. Nende vahel on jaotatud maailma poliitiline kaart tähtsamate riikide lõikes. Iga selline «vaatleja» jälgib õppuste vaheaegadel hoolikalt, missugused uudised rahvusvahelises elus toimuvad, hindab, analüüsib ja üldistab neid ning annab olulise kaaskuulajatele edasi. Õigesti toimivad need, kes püüavad kirjanduse vahendusel süveneda rahvademokraatiamaade kultuuriellu ja sellest õppusel jutustada.

Propagandistidel H. Kaldal, N. Kaldal, V. Vatisel jt. on häid kogemusi töös raamatuga. Marksismi-leninismi klassikute teoseid töötavad nad läbi umbes järgmiselt: esimesel lugemisel, et saada teosest või artiklist terviklikku muljet, kriipsutatakse vajalikumad ja olulisemad kohad alla ning tehakse raamatu äärele märkusi musta pliiatsiga (eeldades, et raamat on isiklik); teistkordsel lugemisel

süvenetakse teosesse veel kord, samaaegselt tehakse väljakirjutusi konsepti jaoks.

Nooremaid propagandiste oleme õpetanud koostama õppuste plaane staažikamate propagandistide A. Tereštšenko, A. Kanepi, E. Bergmanni, V. Kärgi, P. Toome ja teiste eeskujul. Plaanide koostamisel on eeskätt vaja oskust asetada pearõhk õppuse ülesehitusele, mis oleneb läbivõetavast teemast. Kui on kõne all keerukad probleemid, eraldatakse propagandisti jutustusele rohkem aega. Kui teema on lihtsam, planeerivad nimetatud propagandistid jutustusele ühe tunni ja teise tunni vestluseks. Õppuste plaanides määratakse kindlaks küsimused, mida vestluse ajal kasutada. Arusaadav, et need küsimused peavad olema seotud propagandisti jutustuse põhiküsimustega.

Kogemustega propagandistid omistavad tähtsamate probleemide kordamisele suure tähtsuse.

«Süsteemaatiline kordamine tagab läbitöötatud materjalide põhjaliku omandamise,» kinnitab rohkem kui tosin aastaid propagandistina töötanud H. Rohtla.

Möödunud aasta novembrikuus arutati partei rajoonikomitee bürool esimeste kuude töötulemusi poliitharidusvõrgus. Muide, poliitharidustööd arutati 1959. aastal büroo istungitel kolmel korral: aasta algul, suvel seoses uueks õppeaastaks valmistumisega ja, nagu märgitud, pärast õppeaasta algust novembris. Suvisel istungil avaldati büroo otsusega paljudele propagandistidele tehtud töö eest tänu. Väljavõttes sellest otsusest pandi iga propagandisti isiklikku toimikusse. Tänuavaldus loeti samuti ette propagandistide esimesel seminaril.

Poliitharidustöö käiku käesoleval õppeaastal on arutatud samuti paljudes partei-algorganisatsioonides.

Kõige selle tulemusena kulgeb õppetöö poliitharidusvõrgus plaanikindlalt. Eriti väärivad esiletõstmist õppused Autotranspordibaasi nr. 8 partei-algorganisatsiooni juures tegutsevas NLKP ajaloo õpperingis (propagandist sm. Riitsalu) ja lasteaedade ning -sõimede kasvatajate teoreetilises seminaris (juhataja sm. Baran), kus ettekanded on olnud huvitavad ja sõna võtta soovijaid arvukalt. Kõrgel ideelis-teoreetilisel tasemel toimuvad õppused T. D. Lössenko nimelises Puukoolis, metsatööstuskeskuses, «Uue Tee», «Edasi», «Esimese Mai» kolhoosis jm.

Poliitharidusvõrgus omandatud teadmisi kasutavad

kommunistid ja parteitud seltsimehed edukalt oma töös. Endistest, alles eelmisel aastal õppijatest, nagu Mägi, Aver, Reinold, Võlumägi, Purga ja Kerro, on nüüd saanud propagandistid. Rajooni täitevkomitee partei-algorganisatsiooni juures töötava teoreetilise seminari üks tublimaid kuulajaid sm. Lemberg edutati hiljuti uuele vastutusrikkamale tööle. «Tuleviku» kolhoosi esimees sm. Uiho töötab sellest ajast, mil hakkas tõsiselt oma teadmisi täiendama, hoopis suurema eduga. Enamik õppijaid töötab agitaatoritena. 1959. aastal võeti poliitharidusvõrgus õppivatest parteitutest seltsimeestest 72 vastu NLKP ridadesse.

Kui teha kokkuvõtte, milles seisab poliitharidustöö edukuse pant, siis võib meie rajooni kogemuste põhjal vastata: 1. propagandistide kaadri õiges valikus ja pidevas õpetamises ning abistamises; 2. õppetöö sidumises tegeliku eluga; 3. juhtivate töötajate vahetus osavõtus poliitharidustööst propagandistidena ja seminaride juhatajatena.

Rajooni parteiaktiivil ja partei-algorganisatsioonide koosolekutel arutasime põhjalikult NLKP Keskkomitee otsust «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes». On selge, et meie maal kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise perioodil on parteilisel propagandal äärmiselt suur tähtsus. See otsus avab parteiorganisatsioonidele uued sihid ja suunad, kuidas sügavalt ja igakülgelt selgitada marksismi-leninismi ideesid, näidata nende edukat ellurakendamist partei võitluses sotsialismi ja kommunismi võidu eest meie maal, õpetada praktilises tegevuses kasutama ja loovalt arendama partei poolt kogutud teoreetilist rikkust, innustada töötajaid võitluse partei poliitika elluviimise eest, kasvatada aktiivseid ja mehiseid kommunismi eest võitlejaid.

Vaatamata mõningatele edusammudele esinevad ka Viljandi rajoonis parteilise propaganda organiseerimisel ja üldse ideoloogilises töös samad puudused, millele juhiti tähelepanu NLKP Keskkomitee otsuses.

Esimeseks puuduseks, millest ikka veel ei ole lõplikult lahti saadud, on elust, kommunismi ehitamise praktikast irdumine.

Parteipropaganda teiseks tõsiseks puuduseks on tema mõjusfääri kitsus, vähene massilisus ja mitte iga kord arusaadav esitusvorm.

Nimetatud puuduste kõrvaldamise küsimus oligi nii parteiaktiivil kui ka partei-algorganisatsioonide koosolekutel tulipunktis. Mis meil selles osas on ära tehtud?

Kõigepealt korraldasime seminari kõikidele partei-algorganisatsioonide sekretäridele, propagandistidele, teoreetiliste seminaride juhatajatele, agitatsioonipunktide ja agitaatorite kollektiivide juhatajatele ning koolide direktoritele. Seminaril andsime praktilisi juhiseid ideoloogilise töö muutmiseks senisest veelgi ulatuslikumaks ja selle tihedaks sidumiseks eluga. Õppused selles suunas jätkuvad. Märtsis-aprillis organiseerisime partei-algorganisatsioonide sekretäridele, propagandistidele, kultuurharidusalal töötajaile ja teistele ideoloogilisel rindel võitlejatele kokku viis teoreetilist konverentsi, kus põhiprobleemiks on parteipropaganda efektiivsuse ja kasvatusliku osa suurendamine.

Partei rajoonikomitee poliithariduskabinetis ja raamatukogus panime välja rohkesti materjale, mis aitavad propagandistidel ja lektoritel orienteeruda, kuidas siduda teooriat igapäevase praktikaga. Siin on kümneid ja kümneid diagramme üldise pealkirja all «Viljandi rajoon seitseaastakul». Siin on rajooni elektrifitseerimise kaart, mitme tööstusharu tehnoloogilise protsessi maketid jm.

Õpetajate, agronomide, arstide ja partei rajoonikomitee juures töötava majanduskooli lõpetajate arvel on meil võimalik täiendada propagandistide kaadrit 100 inimese võrra. See tähendab võimalust luua järgmisel õppeaastal täiendavalt sada uut ringi ja seminari. Kui meil praegu, 125 õpperingi ja teoreetilise seminari puhul, töötavad ringid-seminarid igas kolhoosis, sovhoosis ja ettevõttes, siis sügiseks võime organiseerida uusi ringe juba vahetult tsehhisesse ja brigaadidesse, s. o. rahvale lähemale. Mis sellest, et mõne ringi komplekteerime ainult parteitutest seltsimeestest ja et kasutame ka parteituid propagandiste. Õpetaja, arst või agronom, ehkki parteitu, kui tal on kõrgem haridus ja oma teadmisi pidevalt täiendab, võib edukalt teisi õpetada-kasvatada, omandatud teadmisi edasi anda. Pealegi on meil üle kolmesaja õpetaja kolm viimast aastat järjekindlalt oma poliitilisi teadmisi teoreetilistes seminarides täiendanud. On aeg tegelikus kasvatustöös kontrollida, kuidas nende töö on vilja kandnud. Endastmõistetavalt usaldame propagandisti austava üles-

ande vaid kõige teadlikumatele ja kohusetruumatele intelligentsi esindajatele.

Seniste ringide täiendamise ja uute ringide organiseerimise tulemusel suureneb meil õppijate arv umbes 2500 inimese võrra. Paljud praegustest ringides õppijatest, kelle üldine ettevalmistus ja praktilised kogemused seda lubavad, asuvad iseseisvalt oma teadmisi täiendama. Iseisvalt õppijate arv kasvab umbes 700—800-ni. Nende jaoks loome konsultatsioonipunktid ja korraldame abistavaid loenguid. Samuti jätkame teoreetiliste seminaride läbiviimist.

Poliitharidussüsteemi struktuuris toimuvad mõningad muudatused vastavalt Keskkomitee otsuses esitatud nõudeile. Poliitkoolide arvu suurenemine on ette nähtud 9—10-kordselt.

Uute propagandistide valiku lõpetasime partei-algorganisatsioonide abiga märtsikuus. Kevadel ja suvel organiseerime neile õppusi, et nad sügiseks oleksid valmis asuma ülesande täitmisele.

Edaspidi püüame propagandatööd teha rohkem diferentseeritult. Samuti pöörame suurt tähelepanu sotsialismi eeliste selgitamise oskuse kasvule. Selleks anname propagandistide kasutusse arvukalt faktilist materjali meie kodumaa silmapaistvate saavutuste kohta kõigil ühiskondliku elu aladel. Partei-algorganisatsioonid on astunud konkreetseid samme (temaatilised õhtud, näitlikud õppevahendid, vastastikused ekskursioonid, kirjavahetus venasvabariikidega jne.) töötajate internatsionaalse kasvatamise tõhustamiseks. Elust võetud faktide varal sisendatakse töötajaile leppimatut suhtumist kodanliku natsionalismi iganditesse. «Kindla Tee», «Koidu», «Võidutee», «Uue Tee», «Sõpruse» ja teiste kolhooside partei-algorganisatsioonid on parteilises propagandas kesksel kohal asetanud rahvaste vääramatu sõpruse ja nõukogude patriotismi kasvatamise. Nende eeskujul toimivad teisedki partei-algorganisatsioonid, läbi viies üha rohkem sisukaid üritusi kommunismi ja kestva rahu eest peetava võitluse ühiste huvide kindlustamise ja edasiarendamise vaimus.

EKP Viljandi Rajoonikomitees ja partei-algorganisatsioonides töötati välja üksikasjalised plaanid parteipropaganda viimiseks kaasaja nõuete tasemele.

KULTUURHARIDUSLIKE ASUTUSTE PARTEILISEST JUHTIMISEST

Viljandi rajooni töotajaid teenindavad rajooni kultuurimaja, 2 linna- ja 6 maakultuurimaja, 13 rahvamaja, 10 kolhoosiklubi, 4 ametiühingute klubi, 40 raamatukogu ning 4 paik- ja 8 rändkino, ametiühingute punanurgad ning raamatukogud, draamateater «Ugala» ja rajoonidevaheline koduloomuuseum. Et muuta kultuuriasutused parteiorganisatsioonide tugibaasideks ja kommunistliku kasvatustöö tõelisteks keskusteks, selleks on vaja tagada nende pidev parteiline juhtimine.

Kuidas seda teha?

Viljandi rajoonis mõistame kultuurhariduslike asutuste parteilise juhtimise all eelkõige kultuurhariduslike asutuste kaadri õiget valikut ja kasvatamist, aktiivset tegelemist repertuaariküsimustega ja kommunistide isiklikku osavõttu kultuuritööst.

Nii EKP Viljandi Rajoonikomitee kui ka partei-algorganisatsioonid kannavad tõsist hoolt selle eest, et kultuuriasutuste eesotsas oleksid vastavate võimete ja teadmistega, oma tööd armastavad inimesed. Sellest ajast, kui Paistu kultuurimaja töö juhtimine usaldati kommunistidele Elfriede Rõandile ja Aino Pärnale, pole küll möödunud eriti palju aega, ent töös on saavutatud murrang paremusele. Samuti õigustas uue direktori kohaleääramine Tänavsilma kultuurimajja. Kommunistide juhtimisel on töö Suislepa kultuurimajas ja Sultsi, Paistu, Kõpu ning Pinska raamatukogus kindlates kätes.

Klubilise asutuse või raamatukogu juhatajat püüame leida kohapealt, siis on tal juured kohe õiges mullas, tema tunneb inimesi, inimesed teavad teda jne. See tuleb kasuks. Paistu raamatukogu endise juhataja tõime kaugevalt ja hiljem veendusime, et tegime valesti. Tal oli raske

kohaneda ja raamatusõpradega ühist keelt leida. Muidugi ei olnud peapõhjus mitte selles, et ta oli võõras. Peapõhjuseks oli tema vähene huvi ja armastus töö vastu. Ta sai töötada üpris lühikest aega, siis ta vabastati. Uut kandidatuuri valiti ja vaagiti kauem ning põhjalikult. Sellele tööle edutati tubli noor H. Porgassaar samast «Tuleviku» ühismajandist, mille territooriumil raamatukogu asub. Seekord valik õnnestus. H. Porgassaar armastab kirjan-dust. Ta koguni tegeleb ka ise kirjutamisega. Raamatud ja raamatusõbrad on talle seetõttu lähedased. Kontakt raamatukogu juhataja ja elanikkonna vahel on tihe.

Julgelt tõmbame kultuuritööle kaasa noori. Rõhuv enamik klubiliste asutuste töötajatest on noored.

Kultuuritöötajate erialaste teadmiste täiendamine on meil korraldatud loengute, nõupidamiste ja seminaride kaudu. Peale selle suuname üksikuid kultuuritöötajaid praktikale eesrindlikumatesse kultuurimajadesse ja raamatukogudesse. Kultuuritöötajate poliitiliste teadmiste täiendamiseks organiseeris EKP Viljandi Rajoonikomitee mullu ülerajoonilise teoreetilise seminari. See töö õigustas end. Kevadtalvel, pärast rajoonide reorganiseerimist, paisus aga seminarist osavõtjate arv liiga suureks, mis mõne võrra tuli üritusele kahjuks. Seda kogemust arvestades moodustasime sügisel eraldi teoreetilised seminarid klubiliste asutuste ja kinode töötajatele ning raamatukogude töötajatele. Ühte nendest seminaridest juhib partei rajoonikomitee sekretär, teist rajoonikomitee instruktor.

Teoreetiliste seminaride õppekavades on ka ühiseid teemasid, kuid enamik teemadest on planeeritud iga seminari jaoks nii, et seal oleks arvestatud tööalade erinevusi. Toome mõne näite klubiliste asutuste ja kinode töötajate teoreetilise seminari kavast. Oktoobris, esimesel õppusel, töötati läbi teema «Kommunistliku kasvatustöö osatähtsusest kommunistliku ühiskonna ülesehituse perioodil». Järgnesid teemad «Kunst kui ühiskondliku tunnetuse vorm. Kunsti rahvalikkus ja parteilisus» ja «Marksism-leninism usust». 1960. aasta algul võeti läbi teemad «Sisu ja vormi dialektilisest ühtsusest kunstis» ning «Kommunistlik moraal ja selle põhiline erinevus kodanlikust moraalist. Kultuuritöötajate ülesannetest inimeste moraalsel kasvatamisel», «Proletaarse internatsionalismi kõikevõitv jõud», «Klubilised asutused ja kinod on töötajate internatsionalistliku kasvatamise keskused», «Sotsialistlik

revolutsioon Eestis». Viimane teema on kavas seoses Eesti NSV 20. aastapäevaga.

Peab märkima, et kultuuritöötajate hulgas valitseb tõsine huvi teadmiste täiendamise vastu. Ja kui teadmiste täiendamine on lahutamatult seotud igapäevase praktilise tööga, siis on sellest suur kasu.

Varem, kui kultuuritöötajatele eraldi teoreetilisi seminare polnud, õppisid nad parteiharidusvõrgu teistes vormides. See polnud nii efektiivne. Esiteks sellepärast, et seal ei saadud arvestada kultuuritöö spetsiifikat ega kultuuritöötajate teisi soove, kuna õpperingis oli 1—2 kultuuritöötajat ja 15—20 teistelt kutsealadelt. Seetõttu muutus õppetöö kultuuritöötajatele eluvõõraks. Teiseks, omandatud teadmisi ei saadud kultuuritöös praktiliselt kuigi suurel määral kasutada. Kolmandaks, kultuuritöötajate osavõtt õppustest oli üsna lünklik. Nüüd on need puudused välditud. Teoreetilises seminaris, mille tööd juhivad kvalifitseeritud propagandistid, on ka õppetöö tase kõrgem.

Kunstilise isetegevuse kollektiivide repertuaaris on kogu aeg põhilisel kohal kaasaegsed teosed, mis aitavad töötajaid poliitiliselt kasvatada ja innustavad rahvast kommunismi ehitamisele. Kuid vahetevahel lipsas repertuaari ka apoliitilisi ja ideelagedaid teoseid. Olukord paranes, kui parteiorganisatsioonid kohtadel asusid süstemaatiliselt tegelema kunstilise isetegevuse kollektiivide repertuaari küsimustega. Kui kultuuri- või rahvamajas asutakse midagi õppima, konsulteeritakse repertuaari suhtes kohaliku partei-algorganisatsiooni sekretäri või selle piirkonna partei rajoonikomitee instruktoriga. Kui repertuaar on õpitud, korraldatakse proovietendus, millest võtavad osa ka kohaliku parteiorganisatsiooni esindajad. Kõik see väldib ideelagedate teoste õppimist, kindlustab õpitud repertuaari esitamise nõutaval tasemel. Kahjuks ei ole mõnel pool repertuaari läbivaatamine veel juurdunud parteiorganisatsioonide tegevuses. Kuid edaspidi püüame ka nendes kohtades parteiorganisatsioonide osa repertuaari valikul tõhustada.

Uheks kultuuriasutuste parteilise juhtimise vormiks on nende töö arutamine parteiorganites.

Kultuuriasutuste tööd on arutatud partei rajoonikomitee pleenumil ja büroo istungitel, samuti partei-algorganisatsioonide koosolekutel (Paistus, Holstres, Raudnas,

Olustveres jm.). Vastuvõetud otsused on suuresti aidanud muuta kultuurhariduslikke asutusi parteiorganisatsioonide tugibaasideks rahva kommunistlikul kasvatamisel.

Septembris-oktoobris toimus rajooni kultuuriasutuste töö ülevaatus. Ülevaatus tulemused arutasime läbi EKP Viljandi Rajoonikomitee büroo ja Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee ühisel istungil, millest kutsuti osa võtma kõik kultuuritöötajad. Samal istungil kavandati abinõud kultuuritöö edasiseks parandamiseks Eesti NSV 20. aasta-päeva ja üldlaulupeo eelsel perioodil.

Kultuuritöö on elavnenud eriti seal, kus kommunistid ise sellele tööle aktiivselt kaasa löövad, näiteks Paistu külanõukogus, «Koidu» kolhoosis ja mujal. Positiivselt mõjub, kui ka juhtivad töötajad võtavad osa kultuuritööst. Suuri teeneid kunstilise isetegevuse hoogustamisel on «Kindla Tee» kolhoosi esimehel sm. Linnasel, «Paala» kolhoosi esimehel sm. Uusil, Heimtali sovhoosi direktoril sm. Vislapuul jt.

Rajooni kultuuriasutustes töötab üle veerand tuhande kunstilise isetegevuse ringi, millesse on koondunud umbes 5000 töötajat. Kunstilise isetegevusega tegeleb iga kuues täiskasvanud inimene. Ei ole kultuuriasutust, mille tööst ei võtaks osa kommuniste ja kommunistlikke noori. Kõikides suuremates isetegevuskollektiivides, nagu segakooris «Koit» (120 lauljat), õpetajate segakooris, naiskooris «Eha» (110 lauljat), meeskooris «Sakala» (85 lauljat), on tugevad parteilised tuumikud. Küllap see on üheks põhjuseks, miks nende kollektiivide tegevus on hoogne ja tulemusrikas.

EKP Viljandi Rajoonikomitee, rajooni täitevkomitee kultuuri- ja haridusosakond organiseerisid Viljandis kultuuriülikooli. Suure-Jaani linnas hakkas töötama sama kultuuriülikooli filiaal.

Märkimisväärseks edusammuks võib lugeda kultuuri-kooli rajamist «Koidu» kolhoosi. Algul oli mõeldud, et siin hakkavad õppima ainult «Koidu» kolhoosi inimesed. Tegelikult registreerus nimetatud kooli aga 104 osavõtjat neljast kolhoosist ja ühest sovhoosist, nii et see kujunes pigem majanditevaheliseks kultuurikooliks. Et selle kooli töö vastu valitseb elav huvi ka mujal, siis poleks liigne veidi üksikasjalisemalt peatuda kooli tööl. Seda enam, et tänavu on see kool vist ainus omataoline vabariigis, järgmisel aastal on tal aga partnereid kindlasti üsna arvukalt.

Kultuurikool töötab kaks aastat, mõlemal aastal seitse kuud (oktoobrist aprillini). Esimesel aastal on loenguid, teoreetilisi konverentse ja seminare planeeritud 54 tundi, teisel õppeaastal 56 tundi. Sellele lisaks kulub 20 tundi kohtumistele, filmide ühisvaatamisele ja teatrietenduste ühiskülastamistele. Õppetöö toimub kaks korda kuus à 4 tundi.

Kolhoosi kultuurikooli õppeprogramm koosneb esimesel õppeaastal kuuest tsüklist.

Esikohal on ühiskondlik-poliitiline tsükkel 15 tunniga. Kuulatakse rida loenguid, nagu «Kommunistlik partei on nõukogude rahva juhtiv ja organiseeriv jõud võitluses kommunismi võidu eest», «Lenini sotsialismi ja kommunismi ehitamise plaani loov edasiarendamine ja elluviimine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja vennalike kommunistlike ning töölisparteide poolt», «Sotsialismi täielik ja lõplik võit NSV Liidus kui nõukogude rahva ülisuur saavutus», «Sotsialistliku omanduse kahe vormi lähenemine ning linna ja maa vaheliste oluliste erinevuste ületamine», «Tööliste ja talupoegade liidu ning Nõukogude rahvaste sõpruse edasine tugevnemine», «Nõukogude patriotism ja proletaarne internatsionalism» jt.

Teaduslik-ateistliku tsükli ulatus on 10 tundi. Kuulatakse ja arutatakse loenguid järgmistel teemadel: «Kas religioon on alati olnud?», «Elu tekkimine maakeral», «Usupühad ja -kombed», «Mis asub taevas?», «Mis on piibel?», «Kas on võimalik tulevikku ette näha?», «Religioosne ja kommunistlik moraal». Suurt huvi tuntakse õppuse vastu teemal «Nõukogude kosmilised raketid ja planeetidevahelise lennu probleemid».

Marksistliku-leninliku esteetika tsükklisse kuuluvad loengud «Kunst kui ühiskondliku tunnetuse vorm, tema rahvuslikkus ja parteilisus» ning «Marksismi-leninismi klassikud kunstist ja rahva loomingust».

Kirjanduse tsükkel haarab teemasid kirjandusest kui kunsti eri liigist, kirjanduse žanridest, selle vooludest ja meetoditest. Siit leiame loengud «A. M. Gorki looming ja uus epohh maailmakirjanduses», «M. Šolohhovi teedrajav osa nõukogude kirjanduses», «Eesti rahvusliku kirjanduse tekkimine» ja «Eesti nõukogude kirjanduse arengutee».

Teatrikunsti tsükkel aitab kolhoosnikutele selgitada küsimusi teatri tekkimisest, teatri ühiskondlikest funkt-

sioonidest, teatrikunstilistest liikidest ja žanridest ning Eesti nõukogude teatri arenguteest.

Viimase tsükli moodustavad arstiteaduslikud loengud.

Esimesel õppeaastal korraldatakse kolhoosi kultuurikoolis üks teoreetiline konverents teemal «Inimeses peab olema kõik ilus». Sellel lahendatakse järgmisi küsimusi: «Mida mõistame kommunistliku ja kodanliku moraali all?», «Milles seisab nõukogude inimese ilu?», «Kuidas käituda ja maitsekalt riietuda?», «Kõnekultuur», «Kodukultuur», «Seltsimehelikkusest ja sõprusest», «Aust ja kohusetundest», «Armastusest», «Julgusest ja kangelaslikkusest».

Seminare toimub kaks: esimene M. Šolohhovi teose «Inimese saatus» põhjal ja teine G. Priede näidendist «Normundi tütarlaps». Esimesele seminarile eelneb tutvumine teose ja samasisulise filmiga, teisele aga teatri «Ugala» etenduse ühisvaatamine.

Kohtumisi on ette nähtud samuti kaks — kirjanike ja näitlejatega. «Ugala» teatri kollektiiviga on see juba toimunud. Loodame, et analoogiliselt toimivad ka kirjanikud.

Kultuurikooli kuulajate abistamiseks organiseerib kohalik raamatukogu kaks näitust — «Gorki looming» ja «Eesti nõukogude kirjanduse arengutee».

Kultuurikooli tööd juhib vastav nõukogu, kelle esimeheks on «Koidu» kolhoosi partei-algorganisatsiooni büroo sekretär A. Sinimägi. Nõukogus on esindajaid igast ühismajandist, kust inimesi koolis käib; peale selle Mustla kultuurimajast.

Kultuurikooli töö on seni kulgenud edukalt. Nähtavasti organiseerime edaspidi taolisi koole mujalgi. Soove selleks on juba laekunud Valmast, Saarepeedilt ja Vastsemõisast.

Kultuurhariduslike asutuste tähtsamate tööülesannete hulka tuleb arvata loenguline töö. Loengulist tööd kultuuriasutustes on mõnel määral hõlpsam korraldada tänu sellele, et Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja sm. Auspere on Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu rajooniosakonna juhatuse esimehe asetäitja ning vastutab nimetatud liinis loengute organiseerimise eest kultuuriasutustes. Samuti tuleb kasuks, et kultuuriasutuste ja partei-algorganisatsioonide jõupingutused loengulise töö organi-

seerimisel (eriti maal) on ühendatud alaliselt tegutsevate agitatsioonipunktide raames. Samuti lahendatakse ühisel jõul agitatsioonibrigaadide töö küsimusi.

Detsembris-jaanuaris avaldati kolm suure tähtsusega dokumenti. Need olid NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsus, NLKP Keskkomitee otsus «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes» ja NSV Liidu Ülemnõukogu seadus relvastatud jõudude edasise vähendamise kohta. Kohalikud partei-algorganisatsioonid asusid koos kultuuriasutustega kohe neid materjale tutvustama. Partei-algorganisatsioonide abiga koostati kultuuriasutuses vastavad plaanid; partei-algorganisatsioonid eraldasid koostatud plaanide realiseerimiseks vajalikud lektorid.

Esitame näitena Viljandi Rajooni Kultuurimaja nimetatud plaani NLKP Keskkomitee detsembripleenumi otsuse, NLKP Keskkomitee otsuse «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes» ja NSV Liidu Ülemnõukogu IV istungjärgu materjalide tutvustamise kohta 1960. aasta jaanuarist juunini.

Jrk. nr.	Kuu-päev	Üritus	Läbiviija
1.	6. I	Loeng «Usupühad ja -kombed»	Lektor Tallinnast
2.	13. I	Loeng «NSV Liidu rahvusvahelisest olukorrast»	EKP Viljandi Rajoonikomitee lektor E. Bergmann
3.	27. I	Elav ajaleht «Desarmeerimine — rahu ja rahvaste sõpruse tagatis»	Kultuurimaja
4.	29. I	Loeng «NLKP Keskkomitee detsembripleenum ja põllumajanduse edasiarendamise ülesanded Viljandi rajoonis»	Viljandi rajooni täitevkomitee põllumajandusinspeksiooni juhataja H. Rand
5.	2. II	Loeng «Usk ja teadus»	Viljandi haigla arst L. Märss
6.	10. II	Temaatiline õhtu «Seitse aastaku esimene aasta tegelikkuses ja ülesanded teiseks aastaks»	Kultuurimaja
7.	24. II	Temaatiline õhtu «Rahu ja rahvaste sõprus» (Nõukogude armee aastapäeva tähistamiseks)	Kultuurimaja
8.	28. II	Küsimuste ja vastuste õhtu kommunistliku kasvatustöö teemadel	Kultuurimaja
9.	1. III	Loeng «Kodanlikud igandid ja nende vastu võitlemine»	Põllumajanduse Mehhaniseerimiskooli nr. 11 direktor A. Tereštšenko

Jrk. nr.	Kuupäev	Üritus	Läbiviija
10.	8. III	Temaatiline õhtu «Naine kaasaegses ühiskonnas» (rahvusvahelise naistepäeva tähistamiseks)	Kultuurimaja
11.	15. III	Loeng «Nõukogude patriotismist»	«Sädeme» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär H. Laagus
12.	23. III	Küsimuste ja vastuste õhtu ateistlikel teemadel	Kultuurimaja
13.	25. III	Loeng «Sotsialismilt kommunistlike ülemineku seaduspärasused»	EKP Viljandi Rajoonikomitee lektor E. Bergmann
14.	30. III	Loeng «NSV Liidu rahvusvahelisest olukorrast»	EKP Viljandi Rajoonikomitee sekretär K. Raave
15.	13. IV	Elav ajaleht «Suured võidud kommunismi ehitamisel»	Kultuurimaja
16.	19. IV	Loeng «Kas religioon on alati olnud?»	Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee esimees K. Latserus
17.	22. IV	Temaatiline õhtu «Surematuse» (V. I. Lenini 90. sünni-aastapäeva tähistamiseks)	Kultuurimaja
18.	27. IV	Küsimuste ja vastuste õhtu «Kevad aias»	Kultuurimaja
19.	6. V	Loeng «Teaduse ja tehnika saavutusi meie kodumaal»	Õpetaja-pensionär A. Animägi
20.	11. V	Küsimuste ja vastuste õhtu juriidilistel teemadel	Kultuurimaja
21.	18. V	Loeng «NSV Liidu rahvusvahelisest olukorrast»	«Rahva Hääle» korrespondent H. Lind
22.	1. VI	Loeng «Noorsoo kommunistlikust kasvatusesest»	Viljandi rajooni täitevkomitee haridusosakonna juhataja E. Mets
23.	8. VI	Temaatiline õhtu «Kodu kaunimaks»	Kultuurimaja
24.	22. VI	Loeng «20 aastat nõukogude võimu Eestis»	Viljandi rajooni täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja P. Auspere

See plaan kajastab muidugi vaid ühe konkreetse osa rajooni kultuurimaja tööst. Plaani täitmist kontrollivad eeskätt rajooni täitevkomitee ja «Ugala» teatri partei-alg-

organisatsioonid, kus on arvel Viljandi kultuuriasutustes töötavad kommunistid.

Hoogsalt arenevad ettevalmistustööd üldlaulupeoks. Igas kooris, orkestris ja tantsukollektiivis õpitakse laulupeo repertuaari. Üldlaulupeo viimaste eelproovidena korraldame 1960. aasta kevadel neli laulupäeva — laste laulupäeva, ringkondlikud laulupäevad Mustlas ja Suure-Jaanis ning lõpuks rajoonilaulupäeva Viljandis.

Et veelgi paremini rahuldada elanikkonna kultuurilisi vajadusi, otsivad ja rakendavad parteiorganisatsioonid ja kultuuriasutused pidevalt uusi töövorme. Enamikus raamatukogudes on üle mindud avariilitele ning avatud raamatufondile. Viljandi rajooniraamatukogu ja linna lasteraamatukogu on avatud seitse päeva nädalas. Viljandis ja Suure-Jaanis avati muusikakursused. Viljandis töötavad keeltekool ja majanduskool. Esimeses võib õppida vene, saksa ja inglise keelt. Teises käsitööd, kudumist, õmblemist, toiduvalmistamist ja ehisaiandust. Kultuuri- ja rahvamajade juurde on organiseeritud rohkem praktilise iseloomuga ringe — vene keele õpperinge, toiduvalmistamise, käsitöö, rõivaste õmblemise, mööbli valmistamise jt. ringe.

Et 1960. aastal toimub kõikides ettevõtetes üleminek lühendatud tööpäevale, jääb töötajate käsutusse veelgi rohkem vaba aega kui seni. Kultuuriasutused peavad olema valmis selleks, et seda vaba aega hästi ja otstarbekalt kasutada.

Kujuka näite sellest, kuidas kohalikud parteiorganisatsioonid püüavad suurendada kultuuriasutuste osa ja kindlustada nende parteilist juhtimist, võib tuua «Bolševiku» kolhoosi partei-algorganisatsiooni praktikast. Partei-algorganisatsioon suunas omal ajal raamatukogu juhatajaks kultuurihuvilise ja avarate teadmistega kommunisti I. Ama ja leidis hiljuti Kõpu rahvamaja juhataja ametikohale uue teotahtelise inimese. Üks kord aastas kuulatakse partei-algorganisatsiooni koosolekul raamatukogu juhataja informatsiooni, teine kord arutatakse rahvamaja tööd. Nii on see olnud aastast aastasse. Aastast aastasse on tõusujoones kulgenud ka kultuuritöö. Kommunistid I. Ama, M. Kallak, K. Kukk jt. võtavad kultuuritööst ise aktiivselt osa. Nende initsiatiivil loodi üldlaulupeo ettevalmistuse käigus 16-liikmeline puhkpilliorkester. Partei-algorganisatsioon oli uue kultuurimaja ehitamise mõtte algataja ja ka tegelik elluviija. Selles, et kultuurimaja valmib

seitseaastaku teisel aastal, on kõige rohkem teeneid kommunistidel.

Parteiorganisatsioonid kannavad kõikjal pidevalt hoolt kultuuriasutuste materiaalse baasi täiendamise eest. Suurem ehitus käib draamateatri «Ugala» hoone juures. Sellega saab teater täiesti ajakohase lava, mis võimaldab pakkuda kunstiliselt veelgi paremaid lavastusi. Remonditakse ning muudetakse mugavamaks ka teatri küllastajatele määratud ruumid. Kapitaalremont tehti Viljandi, Suure-Jaani, Paistu ja Vastsemõisa kultuurimajas. Peagi lõpetatakse Oiu rahvamaja ümberehitus. Ka kolhoosid ja sovhoosid on asunud uute kultuurihoonete ehitamisele. Nii on valminud mugavad klubiruumid Savikoti ja Kurvitsa sovhoosis ning akadeemik Viljamsi nimelises kolhoosis. Käsil on klubihoone ehitamine «Tähe» kolhoosis.

Käesolev seitseaastak nõuab meilt uusi pingutusi, et elanikkonna kultuurilist teenindamist veelgi laiendada ja süvendada, muuta kultuurikolled mugavaks ning hubaseks. 1960. aastal muudetakse veel kuus rahvamaja maa-kultuurimajadeks. Seega tuleb igasse külanõukogusse üks kultuurimaja, mis peab muutuma kogu piirkonna kultuuritöö keskuseks. Seitseaastaku jooksul püstitatakse kolhoosiklubid «Sirbi ja Vasara», «Kindla Tee», «Edasi» ning teistesse ühismajanditesse. 1960. aastal tehakse kapitaalremont Mustla, Suislepa, Holstre ja Tääksi kultuurimajas. Seitseaastaku lõpuks on kõik kultuurimajad, klubid ja raamatukogud hästi remonditud ning sisustatud.

Rajooni parteiorganisatsioon teeb ka edaspidi kõik vajaliku selleks, et kultuuriasutused senisest veelgi suuremal määral aitaksid kaasa töötajate kommunistlikule kasvatamisele, rahvahulkade mobiliseerimisele kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse püstitatud ülesannete edukaks täitmiseks.

TÖÖ ÕPETAJATEGA

Viljandi rajoonis on seitseteistkümmend algkooli ja kaheksateistkümmend 7-klassilist kooli, kaks 8-klassilist kooli, seitse keskkooli, meditsiiniline keskkool, kaks tehnikumi, põllumajanduse mehhaniseerimise kool, spordikool ja laste-muusikakool. Õpetajate arv ulatub üle 550.

Nõukogude kooli ees seisab väga vastutusrikas ülesanne — kasvatada põlvkond, kes on võimeline üles ehitama kommunistliku ühiskonna. Seda tuleb teha noorte ettevalmistamisega tegelikult eluks, ühiskonnale kasulikuks tööks, noorte üld- ja polütehnilise hariduse taseme tõstmise teel. Et rajooni koolid selle ülesandega edukalt toime tuleksid, selleks on vaja tagada nende töö parteiline juhtimine.

Rajooni parteiorganisatsiooni ja täitevkomitee haridusosakonna ühise töö tulemusena juhivad koole energilised, võimelised ja vastava ettevalmistusega inimesed. 22 direktorit on NLKP liikmed. Koolide õppealajuhatajateks on edutatud rikkalike kogemustega õpetajad. Haridusosakonna juhataja ja osakonna koolide inspektori ametikohal töötavad kommunistid.

Ideelis-teoreetilisi teadmisi täiendavad kõik õpetajad. Igas kesk- ja seitsmeklassilises koolis, samuti tehnikumides on selleks loodud teoreetilised seminarid. Nende tööd juhivad partei rajoonikomitee sekretär (Pärsti koolis), rajoonikomitee instruktor (Kalmetus), haridusosakonna juhataja (Holstres), partei rajoonikomitee liige, rajooni prokurör (Puiatus), partei rajoonikomitee liige, rajooni rahvakohtunik (Raudnas) jt. Õpetajate koostatud ja seminaridel esitatud referaatide kirjalikud tekstid kogutakse partei rajoonikomitee poliithariduskabinetti. Hiljem vaadatakse need siin läbi.

Algkoolide õpetajad täiendavad oma teadmisi kas lähima 7-klassilise kooli teoreetilises seminaris või koha-
peal kolhoosi parteialgorganisatsiooni juures tegutsevas
õpperingsis.

Õpetajate teoreetilised seminarid töötavad meil juba kolmandat aastat. Nende kaudu on tehtud suur töö õpe-
tajate poliitiliste teadmiste rikastamiseks. Väärrib märki-
mist, et sama aja jooksul on paljudest õpetajatest kasva-
nud head propagandistid. Kolm aastat tagasi saadeti Öisu
kooli seminari juhtima rajoonikeskuse töötajaid. Nüüd
pole seda enam vaja. Kooli direktor kommunist J. Allas
tuleb sellega ise suurepäraselt toime. Sama võib öelda Vil-
jandi 2. Keskkooli ning Mustla Keskkooli direktori kohta.
Viljandi 4. Keskkooli õpetaja S. Baran on tõusnud rajooni
parimate propagandistide hulka.

Ideelis-teoreetiliste teadmiste täiendamine on võimalda-
nud õpetajatel edukalt täita lektorite ja agitaatorite aus-
tavaid ülesandeid. Öisu ja Holstre 7-klassiliste koolide
õpetajad on kõik kas lektoriteks, agitaatoriteks või mõle-
mateks korraga. Palju lektoreid on C. R. Jakobsoni nime-
lise Viljandi 1. Keskkooli õpetajate peres. Õpetajad pole
ainult aktiivsed lektorid, vaid sama aktiivsed loengute
kuulajad. Aeg-ajalt organiseerib partei rajoonikomitee
õpetajatele eraldi loenguid teemadel, mis on seotud nende
igapäevase kutsetööga.

Üld- ja erialaseid teadmisi täiendavad õpetajad kaug-
õppe teel kõrgemates koolides ja ainesektsioonides. Esi-
mest vormi kasutavad 67 õpetajat. Ainesektsioone tegut-
seb 16. Iseseisvasse sektsiooni kuuluvad ka kõik algklas-
side 150 õpetajat. Seda sektsiooni juhib 4. keskkooli koge-
mustega õpetaja P. Ronk.

Teadmiste täiendamise ja kogemuste vahetamise ees-
märgil korraldame õpetajate-direktorite nõupidamisi.
Direktorite nõupidamised toimuvad iga kuu 25. kuupäe-
val. Nendel nõupidamistel arutatakse polütehnilise kasva-
tuse, kõlbelise kasvatuse, esteetilise kasvatuse, kehalise
kasvatuse, lastevanematega tehtava töö, õppe- ja kasvatus-
töö planeerimise ja organiseerimise, klassivälise töö, õpe-
tajate teadmiste täiendamise, õpetajate aktiivsuse tõst-
mise, koolide materiaalse baasi kindlustamise, klassijuha-
tajate töö korraldamise ja paljusid teisi probleeme. Koos
kooli direktoritega on tõsiselt nõu peetud ja ülesandeid
kavandatud kooli osatähtsuse suurendamisel ateistlikus

kasvatustöös. Samuti arutati, kuidas noort sugupõlve paremini kasvatada nõukogude patriotismi ja proletaarse internatsionalismi vaimus. Tihti esinevad nendes küsimustes õpetajatele EKP Viljandi Rajoonikomitee vastutavad töötajad eesotsas sekretäridega.

Pole ülearune heita pilku näiteks direktorite nõupidamiste 1959/1960. õppeaasta II poolaasta tööplaanile.

Jaanuaris toimus kaks nõupidamist. 8. jaanuaril arutati õpilaste sotsialistliku võistluse ja klassivälise töö juhtimise küsimusi. 25. jaanuaril viidi nõupidamine läbi Tartu Riikliku Ülikooli pedagoogika kateedris, et saada uusi kogemusi kooli sisemetoodilise töö osas. 1. veebruaril töötati ühiselt läbi NLKP Keskkomitee otsus «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes». 25. veebruaril olid päevakorras kaks küsimust: 1. kommunistlikust kasvatus-tööst kooli internaatides ja 2. koolide sisemetoodilise töö olukorrast Viljandi rajooni koolides. Nendest esimene võeti päevakorda kohalike partei-algorganisatsioonide ettepanekul.

Märtsikuus arutasid direktorid vene keele õpetamise olukorda, aprillis oli ette nähtud õppepäev Kärstna 7-klas-silises koolis. Maikuus töötati läbi küsimus õpilaste iseteenindamisest ja ühiskondlikult kasuliku töö läbiviimise-st õppetöö ajal ja suvevaheajal.

Algklasside õpetajate nõupidamised organiseeritakse kord kvartalis. Ka nende nõupidamiste päevakorras on elulised küsimused. Huvitav oli algklasside õpetajate nõu-pidamine, kus kauaaegse staažiga pedagoogid Tsirnask ja Lepa tegid ettekanded kooli ja kodu vaheliste sidemete tugevdamisest, õpetajate ja lastevanemate ühisest võitlu-sest noorte õige kasvatamise eest. See nõupidamine andis palju eriti noortele õpetajatele.

Vajaduse kohaselt viime läbi klassijuhatajate seminare ja ühiseid seminare direktoritele-klassijuhatajatele. Klassi-juhatajate seminaridel on esinenud näiteks Tartu Riikliku Ülikooli pedagoogika kateedri juhataja sm. Elango teemal «Tööst lastevanematega», Fr. Kuhlbari nimelise Viljandi 1. 7-klas-silise kooli õpetaja sm. Org teemal «Õpilase isik-suse tundmaõppimisest kodude külastamise kaudu» jt. Nendel seminaridel töötasid klassijuhatajad ühiselt välja abinõude kava, kuidas rohkem lastevanemaid kaasa tõm-mata, kuidas senisest paremini lastevanemate ja kodude kaudu lahendada õpilastele individuaalse lähenemise kül-

lalt keerukat ülesannet. Koolides töötasid aastate kaupa lastevanemate lektoriumid, kuid nendest osavõtt oli tihti liigagi tagasihoidlik. Seminaridel leiti, et lastevanemad hakkavad lektoriumide töö vastu elavamalt huvi ilmutama siis, kui viimastel esitatavad ettekanded ja arutatavad küsimused aitavad lahendada iga üksiku kooli erinevaid vajadusi; kui ettekanded on põhiliselt üles ehitatud oma kooli positiivsete näidete varal, nii et nende kuulamine ei solvaks neid lastevanemaid, kellel on laste kasvatamisel raskusi, kuid siiski veenvalt näitaks, missugused tagajärjed on väärkasvatusel. Seminaridel nõuti, et kui klassijuhatajad külastavad laste kodusid, siis jõutagu selgusele iga lapse kasvatamisel märgatavate edusammude ja raskuste põhjustest ning peetagu nende üle nõu vanematega.

Peeti väga vajalikuks külastada kõigi laste kodusid, ka neid, kus kõik on korras. Viimaseid eriti sihiga, et õppida tundma neid kasvatustöö tegureid, millest on tingitud lapse hea käitumine, korralikkus, hoolsus jne.

Ühiselt väljatöötatud abinõusid ongi hakatud koolides ellu viima. Lektoriumide plaanid koostatakse koolides nüüd hoolikalt ja kogu aasta peale ette. Lektoriumidesse kutsutakse esinema rajooni juhtivaid töötajaid. Käesoleva brošüüri autor esines Kõpu, Kildu, Mustla, Viljandi 1. ja 4. Keskkoolis ja teistes koolides teemal «Kodu ja perekonna osa laste kasvatamisel». C. R. Jakobsoni nimelises Viljandi 1. Keskkoolis rääkis uuest koolireformist rajooni täitevkomitee haridusosakonna juhataja sm. Mets jne.

Seminaridel omandatud kogemuste põhjal seati meie koolides sisse kooli elust näidismaterjali kogumise vihid. Need on huvipakkuvad dokumendid ja hinnatavad abilised töö analüüsimisel. Kui koolide lastevanemate lektoriumides kuulati ja arutati ettekandeid seltsimehelikkusest ja abivalmidusest, töökusest, vanemate austamisest, oma kooli aust jne., siis kasutasid ettekannete koostajad suurel määral näidismaterjali kogumise vihikute abi. Siit leiti rohkesti nii positiivseid kui ka negatiivseid näiteid oma kooli elust, paljude õpilaste kohta käivaid sõnavõtte, mis õige kujukalt peegeldasid nende käitumist, õppe- edukust ja arengut. Ettekandjal oli nüüd märksa lihtsam toime tulla oma tõsise tööga.

Näidismaterjali kogumisega tegelevad õpetajate kõrval paljud lastevanemate komiteede liikmed.

Huvitavaks ürituseks kujunes Fr. Kuhlbari nimelises Viljandi 1. 7-klassilises koolis lahtine tootmisnõupidamine teemal «Õpilaste kultuursest käitumisest». Seda tulid kuulama rajooni koolide direktorid, juhatajad, ametiühinguorganisatsiooni aktivistid. Tootmisnõupidamise ettevalmistamiseks kasutati õpetajate, lastevanemate ja kooliteenijate abi.

Mitmel korral oleme üldisi nõupidamisi või kokkutulekuid läbi viinud koolides, kus teiste küsimuste kõrval arutatakse ka lastevanematega tehtavat tööd. Omapoolse panuse selle töölõigu aktiveerimisse on andnud koolide direktorite ja õpetajate õppekäigud naaberajoonide eeskujulikumatessse koolidesse ning Läti NSV-sse.

Partei-algorganisatsioonid on aidanud koole polütehnilise hariduse organiseerimisel, eeskätt õppetöökodade ja -kabinettide rajamisel ning sisustamisel. Meie koolides on selleks otstarbeks nüüd 22 mitmesugust õppekabinetti, Viljandi 2. Keskkoolis isegi neli erikabinetti. Puutööpinke on koolidele muretsetud 238, rauatööpinke 10, õmblusmasinaid 105 jne. Koolidele oleme õppeotstarbeks üle andnud 15 autot, 29 traktorit ja 55 suurt põllutöömasinat (kaasa arvatud kombainid). Kasvuhooned on ehitatud kümnes koolis. Puiatu 7-klassilises koolis ehitati lisaks kasvuhoonele ja töökojale-garaažile veel eraldi aiamaja köögi ja kõrvalruumidega. Seal toimuvad päeval tütarlaste käsitöötunnid. Öhtul kogunevad kooli aiamajakesse aga ümbruskonna perenaised, et ühiselt korrata millalgi õpitut, ühiselt õppida uusi «saladusi» toitude valmistamise, rõivaõmblemise jm. aladel. Kooliaedade ja tütarlaste käsitööde alal on Viljandi rajooni koolid vabariigi parimad.

Praegu lahendavad partei- ja nõukogude organid koolireformiga seoses olevaid küsimusi. 7-klassiliste koolide baasil luuakse järk-järgult 8-klassilised koolid. Keskkoolidesse viiakse sisse tootmisalane väljaõpe. C. R. Jakobsoni nimeline Viljandi 1. Keskkool hakkab lisaks üldharidusele andma tootmisalaseid teadmisi kaubanduse, varumise, õmblemise ja kudumise alal, peale selle valmistab ta noori ette tööks põllumajanduses. Viljandi 2. Keskkool varustab elluastujaid lukksepa, treiali ja mööbelsepa oskusega, Viljandi 3. Keskkool — ehituse ja kudumise erialadega. Suure-Jaani ja Mustla Keskkooli noored õpivad tundma põllumajandust. Õppebaaside väljaarendamisega tegeleme juba kauemat aega. Edukamini kul-

geb see Mustla Keskkoolis, kus organiseeriti oma õppe-
majand.

Parteiorganisatsioonide osa koolide töö abistamisel on väga mitmekesine. Kalinini-nimelise kolhoosi partei-algorganisatsiooni abiga on Puiatu 7-klassilises koolis tehtud rida juurdeehitusi. «Ühisjõu» kolhoosi parteiorganisatsioon saavutas laste tasuta toitlustamise küsimuse lahendamise. «Edasi» kolhoos varustab Pärsti 7-klassilist kooli pidevalt transpordiga, aitas koolimaja elektrifitseerida jne. Kooliaedade kujundamise ja koolihoonete suviste remonttööde mured jagatakse alati kohalike partei-algorganisatsioonidega.

Vastsemõisa ja Koidu külanõukogu territooriumidel paiknevate kolhooside partei-algorganisatsioonid tõstsid üles uute internaatide ehitamise mõtte Kildu ja Mustla koolile. Praegu käivad mõlemal pool vastavad ettevalmistustööd. Ka nende eesotsas seisavad kommunistid Rohtla, Vissor, Linnas, Kolling jt.

Otsustava tähtsusega on see abi, mida parteiorganisatsioonid koolidele osutavad hoolitsemisega õpetajate ja lastevanemate poliitiliste teadmiste täiendamise eest ning parteiorganisatsioonide liikmete vahetu osavõtuga koolide lastevanemate komiteede tegevusest.

Parteiorganisatsioonide töö õpetajatega kannab head vilja. Aasta-aastalt on tõusnud koolides õppe-kasvatustöö tase, tihenunud kontakt kooli ja elu, kooli ja kodude vahel, hoogustunud klassiväline töö. Rajooni koolides kuulub pioneeriorganisatsiooni 1962 ja komsomoliorganisatsiooni 338 õpilast. 1959. aasta kevadel olid Mustla Keskkooli lõpetajad kõik kommunistlikud noored peale ühe. Selles koolis on kommunistlike noorte ealistest õpilastest 67% ULKNÜ liikmed, Suure-Jaani Keskkoolis on sama näitaja 40%, Viljandi linna koolides 35—45%.

Koolide osa ümbruskonna elus on igati tõusnud. Õpetajad töötavad lektorite, agitaatorite ja kunstilise isetegevuse ringide juhtidena, kursuste juhatajatena. Koolid annavad eeskuju kodukaunistamisalaste ürituste läbiviimisel. Koolide kollektiivid võtavad jõukohastest töödest igati osa. 1959. a. töötasid kolhoosides õpilased välja 64 501 normipäeva, sovhoosides ja ettevõtetes kokku 12 300 tööpäeva, aitasid kaasa linna parkide ja puisteede hooldamisele, töötasid kooliaedades jne.

Rajooni parteiorganisatsioon peab ka edaspidi erakordselt tähtsaks tööd kooliga, õpetajatega ning teeb kõik selleks, et edukalt ellu viia NSV Liidu Ülemnõukogu seadust kooli ja elu sidemete tugevdamisest, et veelgi suurendada kooli osa noorte kommunistlikul kasvatamisel.

TÖÖ LASTEVANEMATEGA

Pole mingit kahtlust, et meie koolide pedagoogiline pere teeb kõik, et anda kasvatustöös oma parim. Kuid kas on õige jätta selle suure ja vastutusrikka töö kõik raskused ainult kooli ja pedagoogide kanda?

Rajoonis on umbes 4000 kodu, perekonda, kust aastas üheksa kuu jooksul saadetakse kooliteele üks, kaks ja rohkem väikemeest või tüdrukut. Missugune jõud, kui kõik 4000 perekonda õigesti mõistavad ja ausalt täidavad oma osa laste kasvatamisel! Selles suunas, et viimast maksimaalselt saavutada, oleme töötanud juba aastaid.

Tööd lastevanematega võib kogemusi arvestades jagada kahte ossa: esiteks see töö, mida lastevanematega tehakse iga kooli juures, ja teiseks, töö lastevanematega ülerajoonilises ulatuses.

Viljandi rajoonis võtavad lastevanematega tehtavast tööst aktiivselt osa EKP Viljandi Rajoonikomitee ja ELKNÜ Viljandi Rajoonikomitee, rajooni täitevkomitee haridusosakond, Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingu rajoonikomitee ja pedagoogiline kabinet. Nende initsiatiivil loodi lastevanematega tehtava töö plaanikindlaks juhtimiseks ülerajooniline nõukogu, kelle eesotsas seisavad partei rajoonikomitee sekretär ja rajooni täitevkomitee esimees. Rajooni juhtivate töötajate kõrval kuulub nõukogusse veel rida koolide direktoreid, õpetajaid ja eeskujulikke lastevanemaid — kokku 25 inimest.

Lastevanemate rajooninõukogu töötab kindla plaani alusel. 1959. aastal viis nõukogu läbi järgmised tähtsamad üritused.

1. Lastevanemate komiteede esimeeste seminar. Seminaril kuulati ja arutati EKP Viljandi Rajoonikomitee sekre-

täri ettekannet «Lastevanemate ülesannetest kooli ja elu vaheliste sidemete tugevdamisel». Külalisena võttis seminari tööst osa Tallinna 17. Keskkooli lastevanemate komitee esimehe asetäitja K. Sinijärv, kes andis edasi sealse komitee rikkalikke kogemusi. Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingu rajoonikomitee esimees E. Kalmus kõneles lastevanemate komiteede osast koolidevahelises sotsialistlikus võistluses.

Seminaril kuuldu arutati omakorda läbi koolides lastevanemate komiteede koosolekutel. Selle arutelu põhjal kavandati komiteede ülesanded. Mõne aja pärast võis märgata mitme komitee töös rohkem aktiivsust ja konkreetsust. Seminarist oli olnud kasu.

1960. aasta esimesel poolel toimus lastevanemate komiteede esimeeste järjekordne seminar Viljandi 2. Keskkoolis. Selle kooli lastevanemate komitee on parimaid rajoonis ja tema tööst õpiti mõndagi.

2. Lastevanemate ülerajooniline konverents 1. novembril. Päevakorras oli üks küsimus: «Kooli ja elu vaheliste sidemete tugevdamisest». Ettekande tegi Eesti NSV haridusminister A. Green. Osavõtjate arv ulatus 500-ni.

Peab märkima, et lastevanemate konverentside korraldamine on meil muutunud juba traditsiooniks. Need toimuvad kuuendat aastat järjest. Kevadel kogunevad konverentsile lasteaedades käivate laste vanemad, sügisel koolis käivate laste vanemad. Osavõtjaid on alati rohkesti. Sõidetakse kohale isegi rajooni kaugematest nurkadest.

Konverentside populaarsuse ja kasulikkuse oleme suutnud kindlustada järgmiste abinõudega:

a) teemade õige valik ja aktuaalsus, lastevanemate soovide arvestamine (konverentsidel on kuulatud ettekandeid teemadel: «Mõnedest kasvatusraskustest perekondlikus kasvatuses», «Õpilaste kultuursest käitumisest», «Seltsimehelikkuse ja sõpruse kasvatamisest perekonnas», «Miks mõned lapsed ei õpi», «Mõnedest eksimustest perekondlikus kasvatuses», «Kehalise kasvatus tähtsusest laste terisele», «Laste toidust kodus ja lasteaias» ja teisi);

b) konverentsidel üleskerkinud küsimustele antavate vastuste sügav asjatundlikkus (külalistena võtavad konverentsidest osa pedagoogikateaduse silmapaistvamad jõud);

c) konverentside muutmine lastevanematele tõelisteks pidupäevadeks. Ametlikule osale järgnevad alati kontser-

did, mille kava esitavad kas õpilased, õpetajad või lastevanemad. Viimasel konverentsil esinesid õpetajate nais- ja segakoor. Konverentside ajal on kõrvalruumides avatud näitused. Viimaseid on korraldatud teemadel: «Lasteaia kasvandike kätega», «Esimese klassi õpilase riietused ja koolitarbed» (hinnad juurde lisatud), «Õpilaste käsitööd» jne.

Suure-Jaani linna territoriaalse parteiorganisatsiooni ettepanekul korraldatakse käesoleval aastal lastevanemate konverents Suure-Jaanis.

3. Lastevanemate kool. Selles koolis õpivad noored emad ja isad. Õppetöö toimub novembrist maini, kaks korda kuus à 4 tundi. Loenguid peetakse ühiskondlik-poliitilistel, pedagoogilistel, arstiteaduslikel ja juriidilistel teemadel. Lektoriteks on partei rajoonikomitee ja rajooni täitevkomitee vastutavad töötajad, arstid, õpetajad, prokuratuuri töötajad ja mõned kogemustega lapsevanemad.

Kuna nimetatud kool on ainus selletaoline vabariigis, ei oleks üleliigne heita põgus pilk õppeplaanile. Õppetöö koolis algas rajooni täitevkomitee haridusosakonna juhataja E. Metsa loenguga «Kommunistliku kasvatusese osa kommunistliku ühiskonna ülesehitamise perioodil». Järgnes naiste nõuandla juhataja dr. V. Mudase ettekanne «Naise tervishoiust». Novembris-detsembris kuulati veel loenguid teemadel «Imiku ja väikelapse kasvatusese ja arenemise üldjooni», «Imiku ja väikelapse riidevarustus ja toitmine», «Raseda naise tervishoiust», «Perekonnaõiguse alused», «Naiste ja alaealiste õiguste kaitse». Suure huviga jälgisid koolist osavõtjad ülevaadet sm. Hruštšovi visiidist Ameerika Ühendriikidesse.

Pedagoogilistest teemadest on kooli õppekavas: «Kasvatuse tähtsusest lapse isiksuse kujundamisel, vanemate armastusest», «Laste mängud ja töö», «Jonn ja karistused», «Laste küsimused ja neile vastamine», «Vanemate eeskuju ja autoriteet laste kasvatamisel» jne. Lapsevanem H. Kissa esineb koolis ettekandega kodu ülesannetest laste esteetilisel kasvatamisel ja lapsevanem E. Rumvolt teemal «Kodu ja kooli ühtsed nõuded».

Kuigi lastevanemate kool tegutseb alles esimest aastat, võime ütelda, et talitasime õigesti, hakates seda organiseerima. Soovitame samasuguseid koole või kursusi teistelegi.

Lastevanemate kool erineb lastevanemate lektuuriumist

selle poolest, et koolis toimuvad õppused sagedamini, loengud vahelduvad klassitundide ja praktikumidega ning tööst võtab osa kindel kontingent inimesi. Lastevanemate koolis käivad emad ja isad, lektoriumist osavõtt on võimaldatud kõikidele asjahuvilistele.

4. Ülelinnaline lastevanemate lektorium. Lisaks koolides töötavale lastevanemate lektoriumidele organiseerisime ühe taolise ka kultuurimajas ülelinnalise lektoriumina.

Ülelinnalises lektoriumis esinevad ettekannetega külalislektorid, õpetajad ja üksikud lastevanemad. Nii pidas meie lastevanematele sisuka ja vajaliku loengu Looduseuurijate Seltsi looduskaitse teaduslik sekretär J. Eilart teemal «Looduskaitse ja kasvatustöö». Peatselt kuulame loenguid, milles ei ole juttu niivõrd laste kultuursest käitumisest, kui just vanemate käitumise mõjust lastele.

Lektoriumi temaatika töötab välja eespoolnimetatud nõukogu. Viimase ülesandeks on ka lektorite abistamine loengute ettevalmistamisel, eriti just vajaliku kirjanduse ja näidete valdkonnas, aga samuti meetoodiliselt.

Loengutest teatatakse koolidele kirja teel (need omakorda teatavad lastevanematele), müürilehtede ja ajalehe kaudu aga kogu elanikkonnale. Loengule pääs on tasuta. Ülelinnalise lastevanemate lektoriumi auditooriumi keskmiseks koosseisuks on 240—250 inimest. Kaks korda nii palju osavõtjaid registreeriti aga siis, kui korraldasime tavalise loengu asemel temaatilise õhtu «Kuidas kasvatame lapsi?». Sel õhtul esines kuus lapsevanemat lühireferaadiga.

Ülelinnalises lastevanemate lektoriumis toimus veel küsimuste ja vastuste õhtu pedagoogilistel teemadel. Ehkki organiseerisime selle esmakordselt, õnnestus üritus igati. Seda vormi pedagoogilises propagandas kasutame edaspidigi.

5. Lastevanemate nõuandla. Uudne üritus polnud meil ainult küsimuste ja vastuste õhtu, uudse algatusena raldasime pedagoogilise kabineti juures tööle lastevanemate pedagoogilise nõuandla. Rohkem kui aasta on nõuandla töötanud ja lastevanemate poolt palju tänusõnu pälvinud. Lastevanemate pedagoogiline nõuandla on avatud igal neljapäeval kella 18.00—20.00. Konsultatsioone annavad siin need õpetajad, kes ise omavad lapsi ja on neid eeskujulikult kasvatanud. Nõuandlat külastavad peamiselt

kasvatusraskustesse sattunud lastevanemad ja enamikus just need, kes on kaotanud sideme kooliga.

Lastevanemate rajooninõukogu tegevus pole muidugi piirdunud loetletud üritustega. Sobivaks ja ulatusliku mõjuga tribüüniks koduse kasvatuses paremate kogemuste edasiandmisel on rajooni ajaleht «Tee Kommunismile». Ajalehes avaldatakse pedagoogilisi artikleid, mille temaatikat aitab koostada nõukogu. Autoriteks on õpetajad ja lastevanemad.

Viljandi rajooni Pedagoogiline Kabinet on leidnud õigustatud tunnustust lastevanemate organiseerimisel pedagoogilistest loengutest osa võtma. Alates 1955. aastast on rajooni pedagoogilistel loengutel alati esinenud lastevanemad. 1956. aastast on Viljandi rajooni lastevanemad autoritena osa võtnud vabariiklikest pedagoogilistest loengutest.

Pidevalt juhendatakse koolide direktoreid ja õpetajaid, kuidas paremini korraldada tööd lastevanematega. Õige sageli on koolide direktorite ja õpetajate nõupidamiste päevakordades küsimused tööst lastevanematega.

Kõige selle tulemusena on Viljandi rajoonis kooli ja kodu vahelistes sidemetes ja töös lastevanematega toimunud murrang paremusele. Seda me ei saavutanud ühekorraga ja lühikese ajaga, vaid rohkem kui nelja-viie aastase pideva ja läbimõeldud tööga.

Peab aga märkima, et kõik, mis seni tehtud, on alles algus. Palju, väga palju on veel tegemata. On vaja saavutada, et igas koolis oleks töös lastevanematega senisest veelgi suuremaid kordaminekuid; on vaja lastevanemate aktiivi pidevalt täiendada ja kasvatada; omandada uusi kogemusi.

Pedagoogilistel teemadel on vaja rohkem loenguid pidada asutustes ja ettevõtetes. Partei ja komsomoli rajoonikomitee saavad pedagoogilise propaganda tõhustamise ning kooli ja kodu vaheliste sidemete tugevdamise osas palju ära teha, arutades neid küsimusi pleenumitel, büroo istungitel või algorganisatsioonide koosolekutel.

EKP Viljandi Rajoonikomitee pleenumitel on viimasel ajal kahel korral arutatud noorsoo kommunistliku kasvatuses olukorda ja ülesandeid.

Mida rohkem uudsust ja leidlikkust selles töös, seda parem. Noorte suvepäevad, kohtumised tööeesrindlastega, klasside kaupa korraldatavad lastevanemate kohtumis-

õhtud ja muud üritused aitavad lahendada kasvatusala-seid küsimusi.

Meie rajoonis on kujunemas heaks tavaks veel see, et kui rajoonikeskuse kogunevad nõupidamisele ettevõtete direktorid ja kolhooside esimehed, siis ka neile räägitakse muude ülesannete kõrval kasvatustööst ja pannakse süda-mele, et iga kollektiivi juht on kohustatud palju tegema selleks, et tema juhtimisel töötava kollektiivi liikmed kasvataksid oma lapsi õigesti. Kas poleks see saavutuseks, kui, ütleme näiteks, direktori juurde kutsutakse mitte üksnes neid töötajaid, kes rikkusid töödistsipliini või põhjustasid praaki, vaid ka neid, kes on jätnud koduse kasvatustöö unarusse? Küllap taolised ametkondlikud jutuajamisedki tulevad kasuks.

Viimasel ajal kasutame veel üht võtet kasvatustöö mõnede puuduste kõrvaldamiseks. Nimelt kutsutakse halva käitumisega laste vanemaid vestlema partei rajoonikomitee sekretäri juurde. Enamikul juhtudel on vanemad pärast seda asunud hoopis tõsisemalt tegelema kasvatusküsimustega. Mõnel pool on ka seltsimehelikes kohtutes arutatud lastevanemate küsimust, kes ei pühenda laste kasvatamisele vajalikku tähelepanu.

Sugugi väiksema tähtsusega pole see, kui partei rajoonikomitee ja rajooni täitevkomitee töötajad külastavad koole ning peavad seal õpetajatele ja lastevanematele loenguid. 1959. aastal esinesid EKP Viljandi Rajoonikomitee sekretärid ligi veerandsada korda lastevanemate ees. Sagedased esinejad lastevanematele on partei-algorganisatsioonide sekretärid. 1960. a. I kvartalis toimusid kõigi koolide lastevanemate üldkoosolekud. Ettekannetega «Laste kommunistlikust kasvatuses» esinesid kas partei rajoonikomitee sekretär või rajooni täitevkomitee hari-dusosakonna juhataja.

Mida ulatuslikum ja sisukam on töö lastevanematega, seda tihedam on kooli ja kodu vaheline side. Töö lastevanematega on väga tänuväärne, sest siin täidame kaht ülesannet korraga: lapsevanemaid kasvatades kasvatame ühtlasi ka lapsi. — tulevasi kommunismiehitajaid.

KUIDAS POLIITILINE TÖÖ ON AIDANUD KAASA MAJANDUSLIKE ÜLESANNETE TÄITMISELE

Ulatuslikult ja vajalikul tasemel korraldatud poliitiline töö tagab rahvahulkade poliitilise ja tööalase aktiivsuse tõusu. Et see nii on, selle kohta võib tuua tegelikkusest palju näiteid.

Viljandi rajoon on põllumajandussaaduste tootmise poolest suutnud aastaid püsida vabariigi rajoonide esimestes ridades. Rajooni kolhoosides on viimastel aastatel (NLKP Keskkomite septembripleenumist alates) teravilja- ja kartulitoodang suurenenud 1,5—2-kordseks, piima toodetakse paljudes majandites 3—4-kordselt ja liha 2—3-kordselt rohkem kui 1953. ja 1954. aastal.

1959. aastal, seitseaastaku esimesel aastal, toodeti Viljandi rajoonis 100 ha kõlvikute kohta 41,2 ts liha ehk 12,3 ts rohkem kui 1958. aastal. Sealiha tootmine 100 ha põllumaa kohta suurenes 13,4 ts võrra ja ulatus aasta lõpuks 54,8 ts. «Kevade» ja «Koidu» kolhoos suurendasid liha tootmist 30—31 ts iga 100 ha kõlvikute kohta, kusjuures sealiha toodang suurenes esimeses ühismajandis 52,8 ts võrra 100 ha põllumaa kohta. Kõige rohkem toodeti liha Viiratsi sovhoosis — 100 ha kõlvikute kohta 225,5 ts (100 ha põllumaa kohta sealiha 291,3 ts).

Piima tootmine suurenes rajoonis iga 100 ha kõlviku kohta 45,4 ts ja ulatus 279,5 tsentnerini. Viiratsi sovhoosis toodeti piima 100 ha kõlvikute kohta 836,2 ts, Uusna sovhoosis 817,1 ts. Kolhoosidest võitis sotsialistliku võistluse «Koidu» ühismajand, kus aasta jooksul tõsteti piima tootmist iga 100 ha kõlviku kohta 54,6 ts. «Koidu» kolhoosi kollektiivi saavutus — 440,9 ts piima 100 ha kõlvikute kohta — kõneleb ise enda eest.

Teravilja kogutoodang suurenes üheainsa aasta jooksul rajooni kolhoosides ja sovhoosides 4832 tonni võrra, kus-

juures teravilja koguti igalt hektarilt kolhoosides 2,9 ts ja sovhoosides 4,5 ts rohkem kui 1958. aastal. Kartuli kogusaak, hoolimata põuasest suvest, suurenes 6413 tonni. Maisi haljasmassi lõigati igalt hektarilt ligi 200 ts rohkem, võrreldes eelmise aastaga.

Kui 1952., 1953. ja 1954. aastal oldi loomi sunnitud üle talve pidama olukorras, kus igale neist langes ööpäeva kohta ainult 3—4 söötühikut, siis nüüd elame üle talve 11,5 söötühikuga päevas. Võrreldes eelmise aastaga, eraldi ühiskarjale omatoodetud jõusööta 2467 tonni rohkem, kartuleid sigade nuumamiseks 3922 tonni rohkem jne. Silo valmistati 3330 tonni rohkem.

Aasta jooksul varuti ja veeti välja üle 100 000 m³ alusturvast.

Rajoon tervikuna võitleb seitsme aasta ülesannete täitmise eest viie aastaga. Eesrindlikes majandites tullakse sellega toime kahe-kolme aasta jooksul. Näiteks täidetakse «Kevade» kolhoosis, kus esimeheks on kõrgema põllumajandusliku haridusega kommunist Heino Varkel, seitsme aasta plaan sealihä tootmisel kahe aastaga, liha tootmisel üldiselt kolme aastaga ja piima tootmise osas nelja aastaga. «Kevadest» ei jää maha «Koit», «Uus Tee», Paala, «Võidutee» jt. ühismajandid. 1960. aastaks võttis rajoon kõrgendatud sotsialistlikud kohustused — anda riigile vähemalt 6100 tonni liha ja 34 500 tonni piima. «Kalju», «Kevade», Akadeemik Viljamsi nimelises, «Ühisjõu», «Majaka» ja «Esimese Mai» kolhoosis suurendatakse lihatootmist 70—80%, Mustla sovhoosis 104%.

Paljudes kolhoosides on viimastel aastatel toimunud ulatuslikud maaparandustööd. Tuhandeid hektareid on võidetud soode ja võsade alt. Sõitnud Johannes Varese nimelisse kolhoosi, võib veenduda, et kuivendatud ja oskuslikult haritud soost on saanud tõeline viljaait. Vili võrsub siin rinnuni. Kaalikaid ja kapsapäid annab tõsta. Heinarõugud kerkivad üsna üksteise kõrvale. Samuti on see Paistus, Saarepeedil, Olustveres ja mujal.

Kunagi varem pole üle põldude-niitude veetud nii palju elektrijuhtmeid kui nüüd.

Ja ehitus järjest hoogustub! «Kalju», «Linda» ja Paala kolhoosis valmib lähemal ajal igaühes 4—6 maja. «Edasi», «Bolševiku», «Koidu» jt. ühismajandites elab uutes korterites kümneid perekondi. «Koidus» kavatsetakse seitsme aasta jooksul ehitada kolhoosi summadega 50 individuaal-

elamut. Peale selle eraldab sama kolhoos 700 000 rubla (osa sellest materjali ja osa tööjõu näol) Mustla internaatkooli väljaehitamiseks. Tootmishooneid kerkib igal pool.

Kurvitsa ja Savikoti sovhoosis ning Akadeemik Viljamsi nimelises kolhoosis ehitati nägusad klubihooned. Avarat kultuurihoonet ehitab «Bolševiku» rahvas. Varsti valmib klubi «Tähe» kolhoosis. Seitseaastakul ehitatakse klubid veel «Sirbi ja Vasara», «Kindla Tee», «Edasi» ja teistesse ühismajanditesse.

Uut ja rõõmustavat kohtad igal sammul. Või pole see rõõmustav, et Ramsile on kerkinud uus maaparandajate asula, kus kõik korterid on veevärgiga ja vannitubadega? Või see, et rajooni töötajail on pool tuhat isiklikku sõiduautot?

Heimtali sovhoosis rakendatakse loomade vabaviisilist pidamist. Vasikaid toidetakse siin lehmade-ammede abil. Söödaaurutajatest, kartulipesijatest, heinajahuveskitest ja teistest taolistest masinatest ei teadnud meie loomakasvatajad enne nõukogude võimu unistadagi, kombainidest kõnelemata. Kui paljud perenaised on tundnud suurt kergendust, saades pesupesemismasinate, tolmuimejate ja köögikombainide omanikeks! Nende järele valitseb kaubandusvõrgus suur nõudmine.

Kes meie rajoonikeskuses pole tükil ajal käinud, sellel on tegemist, et linna ära tunda. Linna pindala on kasvanud 1100 hektarini. Linnas on 104 tänavat, nendest $\frac{1}{3}$ täiesti uued. Viiendik tänavatest on asfalteeritud. Sõjajärgsel perioodil on antud välja 795 ehituskrunti individuaalehitajaile. Seitseaastaku jooksul ehitatakse kommunaalmajanduse liinis juurde 16 400 m² ja individuaalelamute arvel 16 000 m² elamispinda. Esimesed «pääsukesed» on valmimas. Hiljuti koorus tellingutest ka rajooni uus administratiivhoone. Jõudsasti kerkivad nelja suure elamu ja uue sauna müürid.

Kui palju suurepäraseid inimesi meil on! Ketraja Niina Naarits ja kuduja Meeta Puks, lüpsjad Anna Änilane ja Ida Kohv, arstid Kaarel Vipper ja Arnold Põllumaa, õpetajad Niina Kurve ja Hili Kukk, kultuuritöötajad Ivvo Ama ja Endel Vari — ainuüksi ühe rajooni eesrindlasi loetledes võiks kirjutada mitmeid mahukaid köiteid.

Valentina Gaganova õilsale algatusele järgnes Viljandi rajoonis sotsialistliku töö kangelane, «Koidu» kolhoosi lüpsja-karjatalitaja Pelageja Järvekülg. 1959. a.

lõpul võttis ta hooldada kõige madalama piimatoodanguga lehmade grupi kogu ühismajandis. Selle grupi toodangu tahab ta mõne aasta jooksul viia oma endise grupi tase-
mele. EKP XII kongressil antud lubaduse kohaselt hakkas P. Järvekülj teenindama juba 34 lüpsilehma.

Viljandi Linaketramis- ja Kudumisvabrikus anti ühele vahetusele (vahetusmeister H. Siimson) kommunistliku töö vahetuse austav nimetus. Tuletikuvabrikus, toorlinavabrikus, kohaliku majanduse kombinaadis, ehitusvalitsuses ja mujal on sajad töötajad võtnud eesmärgiks töötada, õppida ja elada kommunistlikult. «Võidutee» kolhoosi ja Uusna sovhoosi noored karjatalitajad algatasid rajoonis liikumise kommunistliku töö lööklase nimetuse saamise eest. Sadu töötajaid asus V. I. Lenini 90. sünni-aastapäeva eel leninlikule töövalvele.

Kas see ei kõnele töötajate teadlikkuse kasvust, nende aktiivsuse suurenemisest? Ainuüksi 1959. aastal astus ligi 100 tublimat ja teadlikumat töötajat NLKP ridadesse. Rajooni parteiorganisatsioon on kasvanud suureks jõuks, kes etendab otsustavat osa kõigil elualadel.

NLKP Keskkomitee otsus «Parteipropaganda ülesandeist kaasaja tingimustes» annab palju juhendeid ideoloogiliseks tööks, marksismi-leninismi ideede propageerimiseks tihedais sidemeis eluga. Selles otsuses on antud laiaulatuslik ja partei ideoloogilise töö selge programm, selle töö sisu, vormid ja meetodid. Kahtlemata küsimuse püstitamine nii tõsiselt, ulatuslikult ja konkreetselt aitab ideoloogilise töö juhtimist parandada, pöörab selle poole kõigi partei-, nõukogude ja majandusorganite tähelepanu ning teeb ideoloogilise töö kogu partei kõige tähtsamaks ülesandeks. Kõik see aitab edukamalt ellu viia seitsme aasta plaani ja kiirendada meie samme kommunismi poole.

SISUKORD

Sissejuhatuseks	3
Agitatsioonitöö	5
Loenguline töö	32
Poliitharidustöö	44
Kultuurhariduslike asutuste parteilisest juhtimisest	57
Töö õpetajatega	67
Töö lastevanematega	74
Kuidas poliitiline töö on aidanud kaasa majanduslike ülesannete täitmisele	80

Калев Аугустович Рааве

ИЗ ОПЫТА ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ В ВИЛЬЯНДИСКОМ РАЙОНЕ

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство

Таллин, Пярнуское шоссе 10

*

Toimetaja E. Sõrmus

Tehniline toimetaja K. Einberg

Korrektorid M. Pedajas ja V. Pillau

Ladumisele antud 29. III 1960. Trükkimisele antud 16. V 1960. Paber 54×84, 1/16. Trükipoognaid 5,25. Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 4,31. Arvutuspoognaid 4,64. Trükiarv 3000. MB-00573. Tellimise nr. 481.

Trükkikoda «Punane Täht», Tallinn, Pikk tn. 54/58.

Hind 85 kop.

